

GRČKI JEZIK I

GRČKI JEZIK 1

KLASIČNE NAUKE – OSNOVNE STUDIJE

Broj bodova:	14.00.
Predavači:	doc. dr Sandra Šćepanović; doc. dr Orsat Ligorio.
Mejlovi:	sscepano@f.bg.ac.rs ; orsat.ligorio@gmail.com
Konsultacije:	uto, 13:00–14:00 (S. Šć.); sri, 15:00–16.00 (O.L.).
Sadržaj predmeta:	grčko pismo; fonologija i akcenat grčkog jezika; osnovi morfologije, sintakse, derivacije i leksike grčkog jezika.
Cilj:	ovladavanje osnovima grčkog jezika.
Preduslov za slušanje:	upisane <i>Klasične nauke</i> .
Oblik nastave:	predavanja i vježbe (2 + 4).
Učešće:	obavezno (min. 80%).
Testovi:	nenajavljeni, X puta godišnje.
Kolokvijumi:	najavljeni, 4 put godišnje.
Ispit:	pismeni i usmeni.
Ocjena:	rad na času (10) + kolokvijumi (20) + usmeni ispit (35) + pismeni ispit (35).

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА

1. Gramatika:

МУСИЋ, Аугуст; НИКО МАЈНАРИЋ. *Граматика грчког језика*. Загреб: Школска књига, 2001¹⁰.

2. Rječnik:

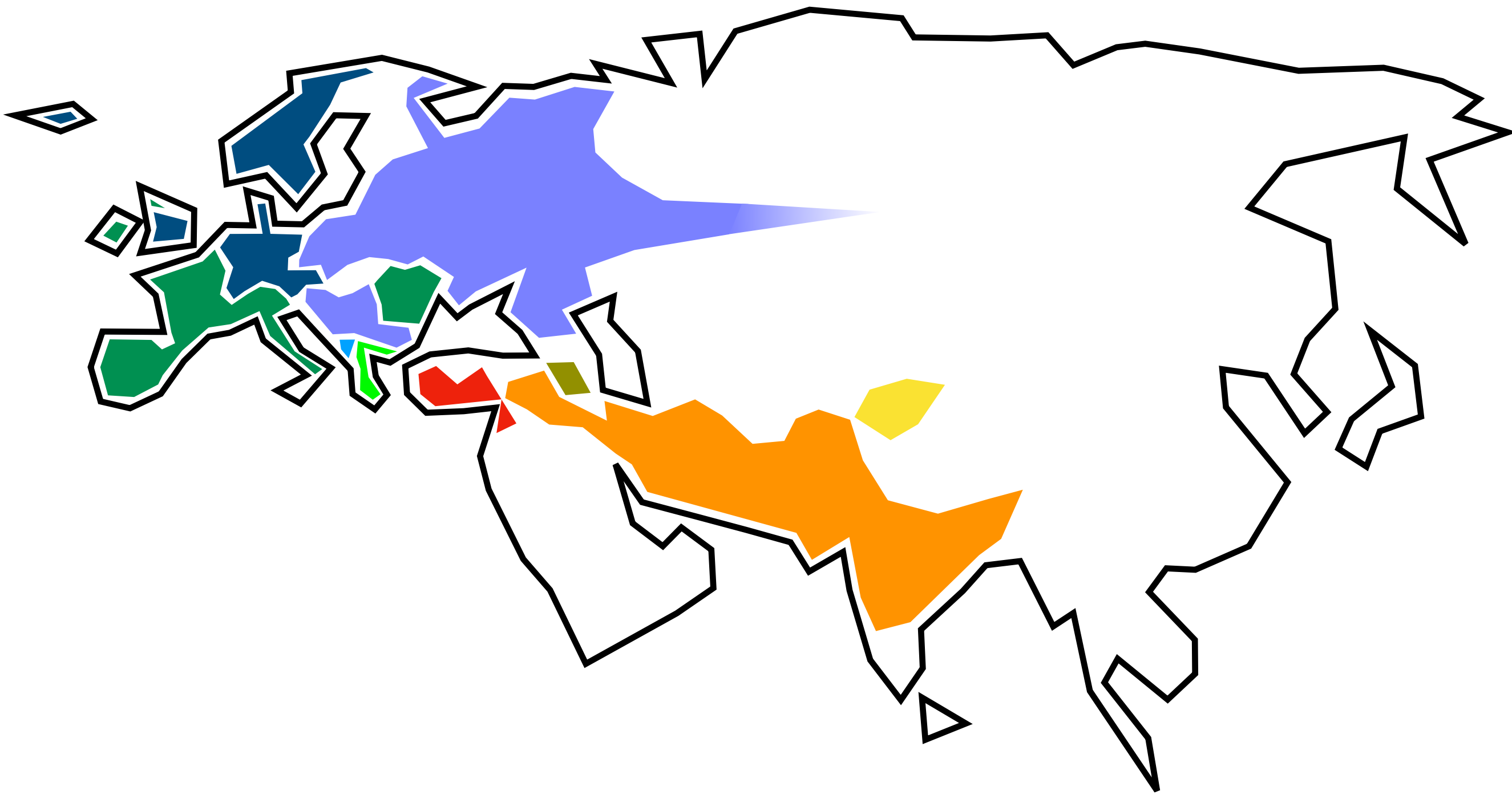
ГОРСКИ, Отон; НИКО МАЈНАРИЋ. *Грчко-хрватски рјечник*. Загреб: Школска књига, 2005⁵.

3. Skripta:

ЛИГОРИО, Орсат. *Грчки језик I: Скрипта за студенте класичних наука*. <<https://goo.gl/9iaCZX>>

IS. JEZIKI

indoevropski jezici

anatolijski

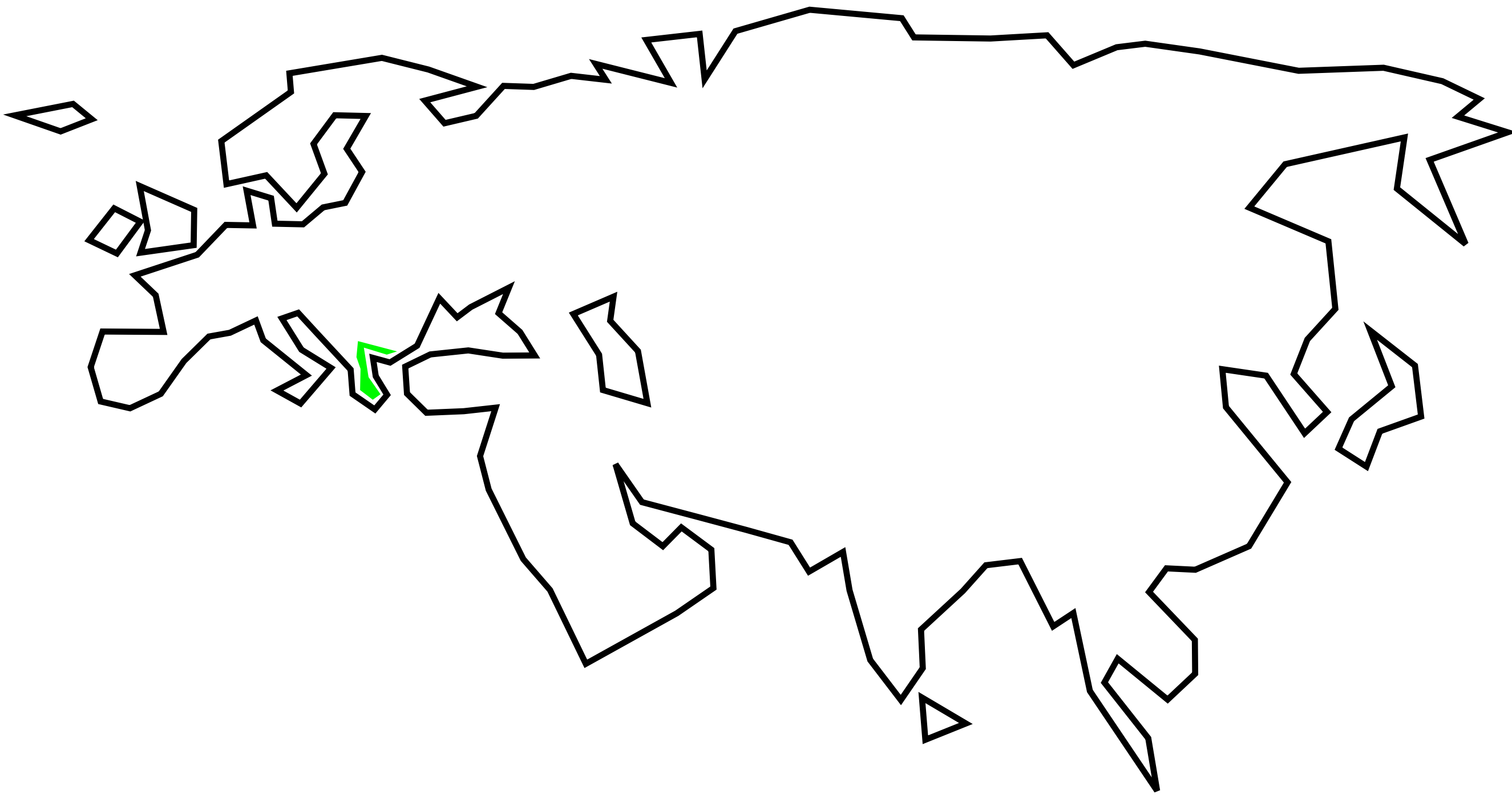
toharski

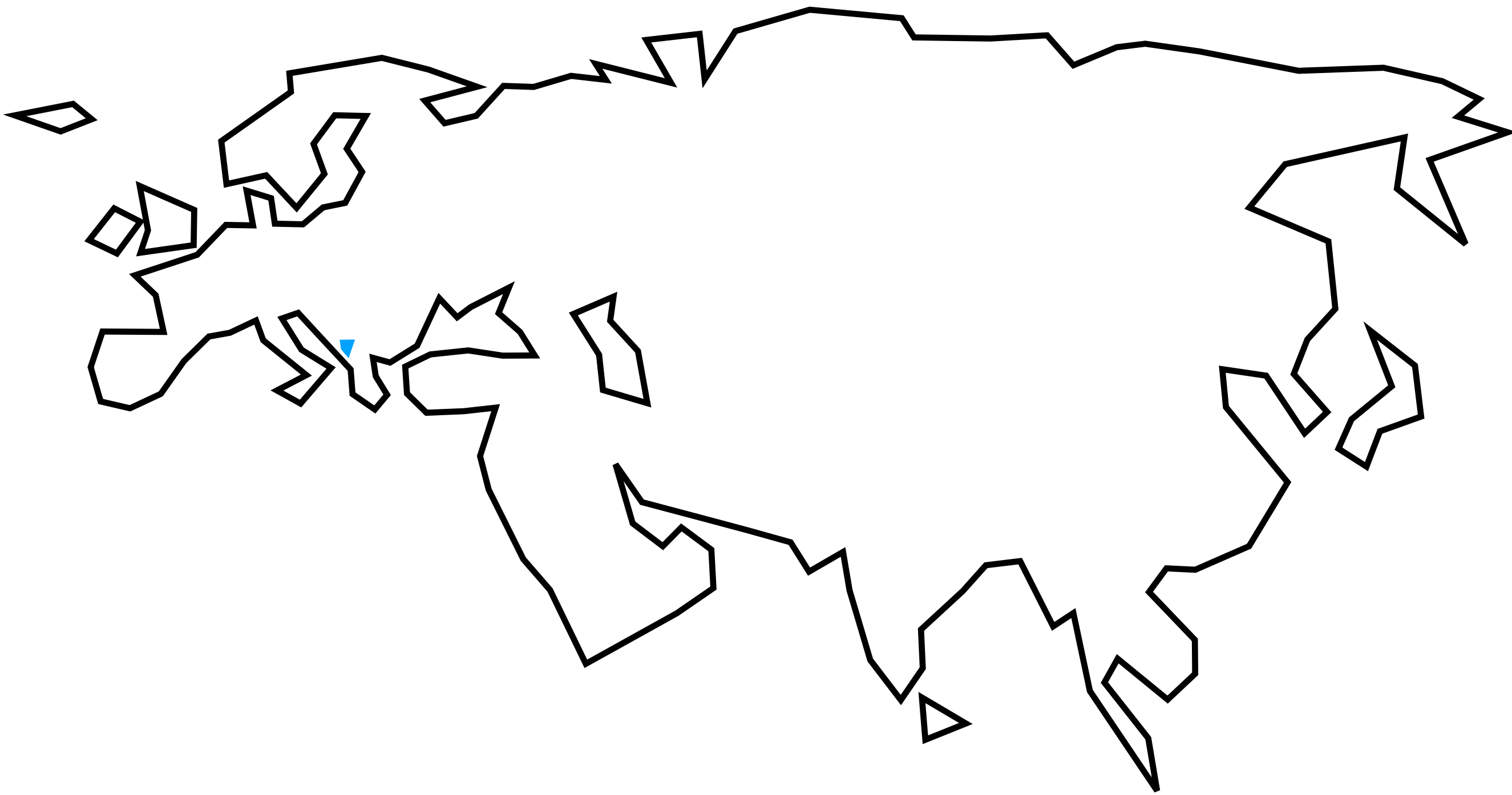
indoiranski

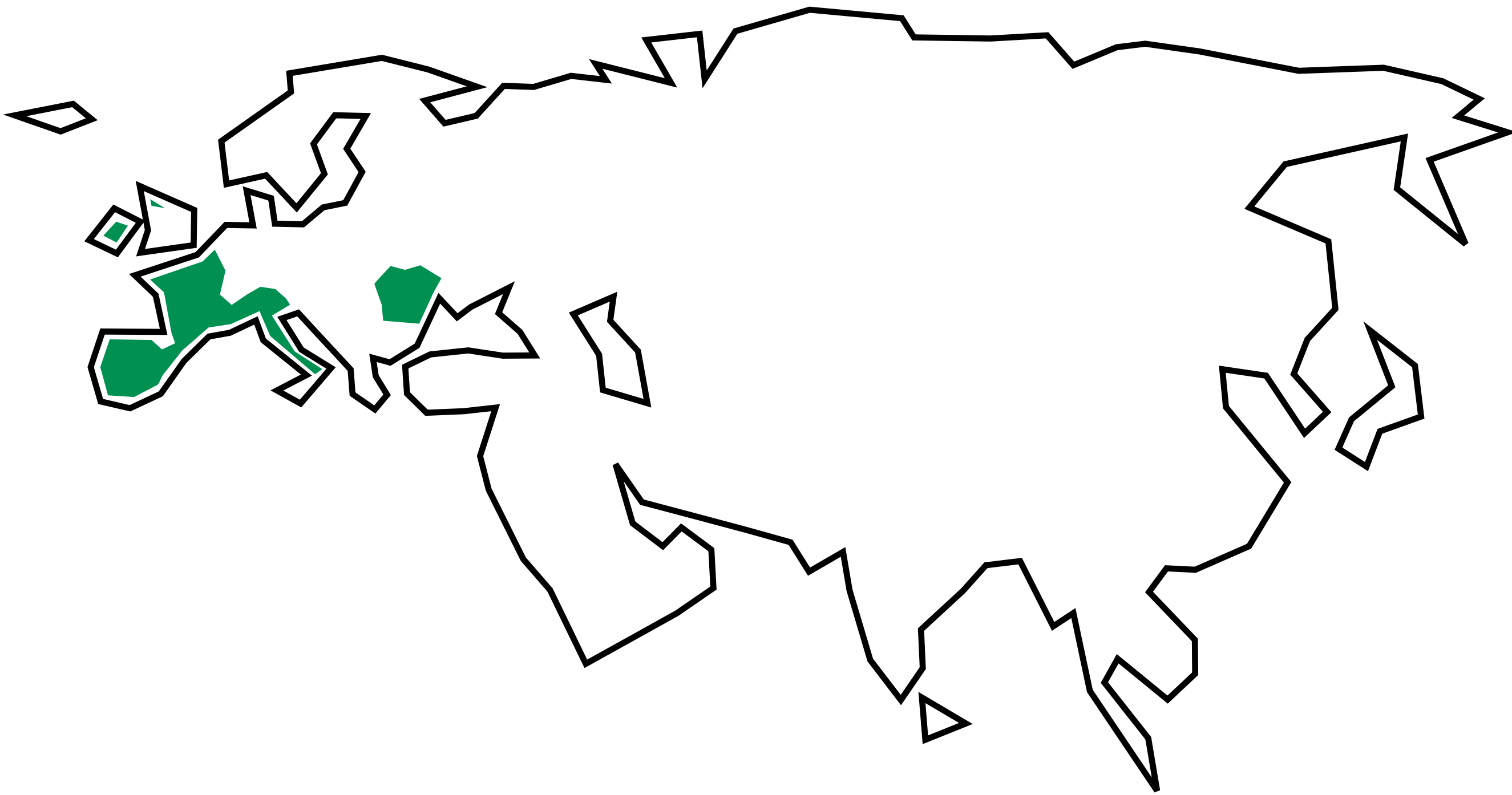
jermenski

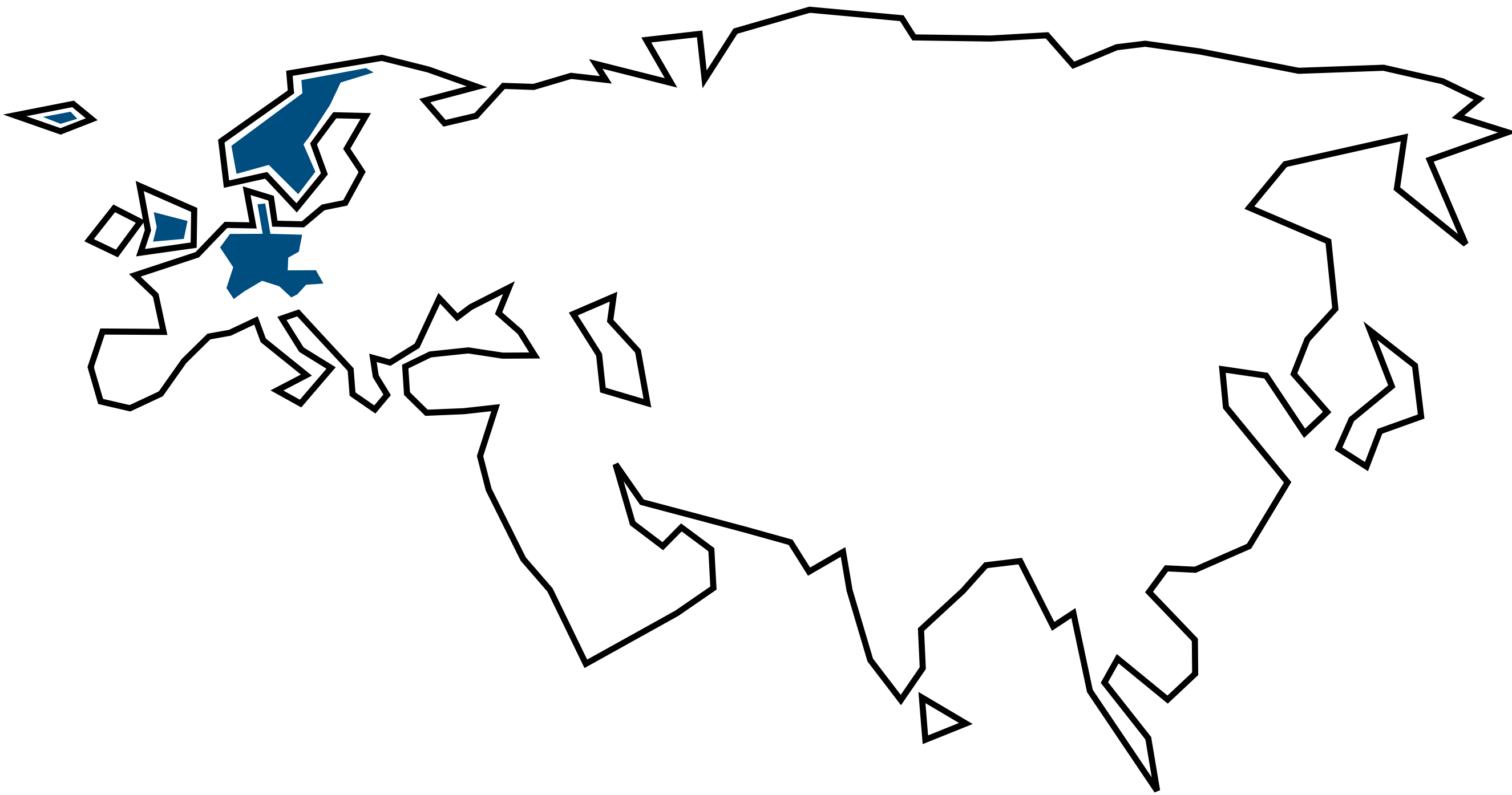
grčki

albanski

italkeltski

germanski

baltoslovenski

K. PRAJEZIK

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
sanskrit	<i>bharanti</i>	<i>bharāmaḥ</i>	<i>bharate</i>
grčki	<i>ph^herousi</i>	<i>ph^heromes</i>	<i>ph^heretoι</i>
latinski	<i>ferunt</i>	<i>ferimus</i>	<i>fertur</i>
staroslovenski	<i>berqtŭ</i>	<i>beromŭ</i>	—
praindoevropski	<i>*b^heronti</i>	<i>*b^heromes</i>	<i>*b^heretoι</i>

indoevropska rekonstrukcija

GRÉKI

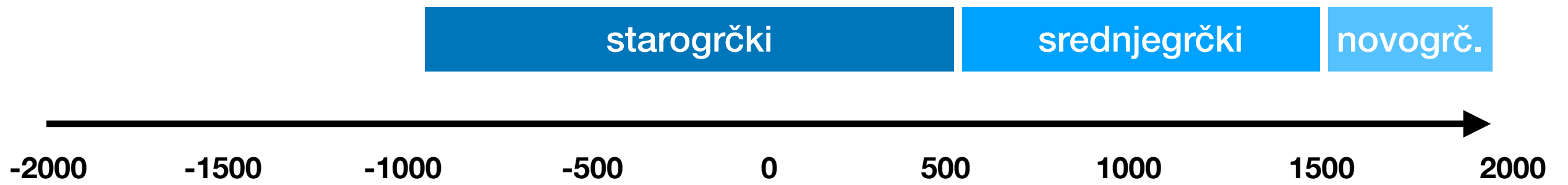
Ἄχαιός 'Grk' (Homer). U svezi sa imenom za kraj na Pelopoznezu, Ἀχαιῶ.

Ἄργειος 'Grk' (Homer). U svezi sa imenom za grad na Pelopoznezu, Ἄργος.

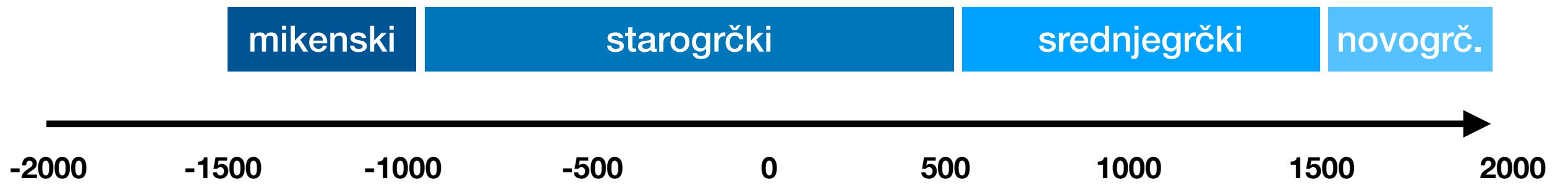
Δαναός 'Grk' (Homer). U svezi sa legendarnim kraljem Argosa, Δαναός.

Ἕλλην 'Grk', odakle Ἑλλάς 'Grčka' (izvorno 'Dodona i okolica'), Ἑλληνικός 'grčki', itd. Nepozantog, predgrčkog porijekla. Možda u svezi sa imenom Ἕλλοί / Σελλοί (za pleme koje je živjelo u okolici svetilišta u Dodoni), koje je takođe nepoznatog, predgrčkog porijekla.

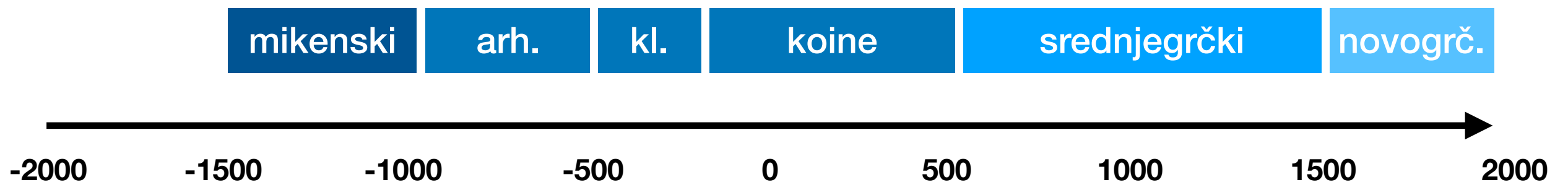
Graecus (> grč. Γραικός), starije *Graicus*. U svezi sa imenom Γραιός, za beotsko pleme koje se nastanilo kod Kume u Italiji, a s kojim su, od Grka, Rimljani najprvo bili stupili u kontakt. (Γραιός potiče od imena grada u Beotiji, Γραῖα.

periodizacija

periodizacija

periodizacija

MIKENSKI

mikenski

KN(OSSOS) Ca 895 + fr

.1   [
 .2   [

.1 ${}_1i\text{-}qo$ ${}_2EQU(A)^f$ ${}_35$ ${}_4EQU(US)^m$ ${}_54$ ${}_6po\text{-}ro$ ${}_7EQU(US)$ [
 .2 ${}_8o\text{-}no$ ${}_9EQU(A)^f$ ${}_{10}3$ ${}_{11}po\text{-}ro$ ${}_{12}EQU(US)$ ${}_{13}2$ ${}_{14}EQU(US)^m$ ${}_{15}4$ [

.1 ${}_1(h)ik^{(u)}kuoi$ ${}_2EQU(A)^f$ ${}_35$ ${}_4EQU(US)^m$ ${}_54$ ${}_6p\bar{o}loi$ ${}_7EQU(US)$ [
 .2 ${}_8ono$ ${}_9EQU(A)^f$ ${}_{10}3$ ${}_{11}p\bar{o}loi$ ${}_{12}EQU(US)$ ${}_{13}2$ ${}_{14}EQU(US)^m$ ${}_{15}4$ [

$(h)ik^{(u)}kuoi$: nom mpl, $(h)ik^{(u)}kuo$ - konj. — $EQU(A)^f$: IG, kobila. — 5: IG num, 5. — $EQU(US)^m$: IG, pastuh. — 4: IG num, 4. — $p\bar{o}loi$: nom mpl, $p\bar{o}lo$ - mladunče. — $EQU(US)$: IG det, konj. — ono : nom mpl, ono - magarac. — $EQU(A)^f$: IG, kobila. — 3: IG num, 3. — $p\bar{o}loi$: nom mpl, $p\bar{o}lo$ - mladunče. — $EQU(US)$: IG det, konj. — 2: IG num, 2. — $EQU(US)^m$: IG, pastuh. — 4: IG num, 4.

${}_1$ Konji: ${}_35$ ${}_2$ ženki, ${}_54$ ${}_4$ mužjaka, (?) ${}_6,7$ mladunčeta.
 ${}_8$ Magarci: ${}_{10}3$ ${}_9$ ženke, ${}_{13}2$ ${}_{11,12}$ mladunčeta, ${}_{15}4$ ${}_{14}$ mužjaka.

LINEAR B

	a	e	i	o	u
-	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>d-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>j-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>k-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>m-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>n-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>p-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>q-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>r-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>s-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>t-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>w-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺
<i>z-</i>	𐌰	𐌲	𐌶	𐌸	𐌺

linear b: osnovni silabogrami

†	VIR	·	1
‡	MUL(IER)	¨	2
𐍇	EQU(US)	≡	3
𐍇	EQU(US) ^m	≡≡	4
𐍇	EQU(US) ^f	≡≡≡	5
𐍆	GRA(NUM)	≡≡≡	6
𐍆	FIC(US)	≡≡≡	7
𐍆	VIN(UM)	≡≡≡	8
𐍆	HYD(RIA)	≡≡≡	9
𐍆	PAT(ERA)	-	10
𐍆	AMPH(ORA)	=	20
𐍆	PUG(IO)	≡	30
𐍆	HAS(TA)
⊗	ROTA	○	100

linear b: osnovni ideogrami

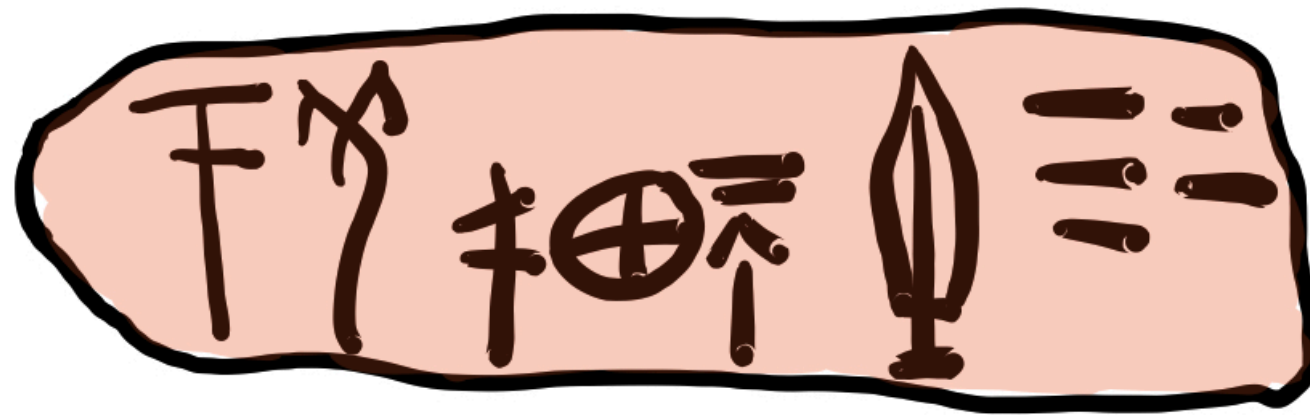
KN(OSSOS) Ra 1540

.1 ₁*to-sa* ₂*pa-ka-na* ₃PUG(IO) ₄50

.1 ₁*tos(s)a* ₂*p^hasgana* ₃PUG(IO) ₄50

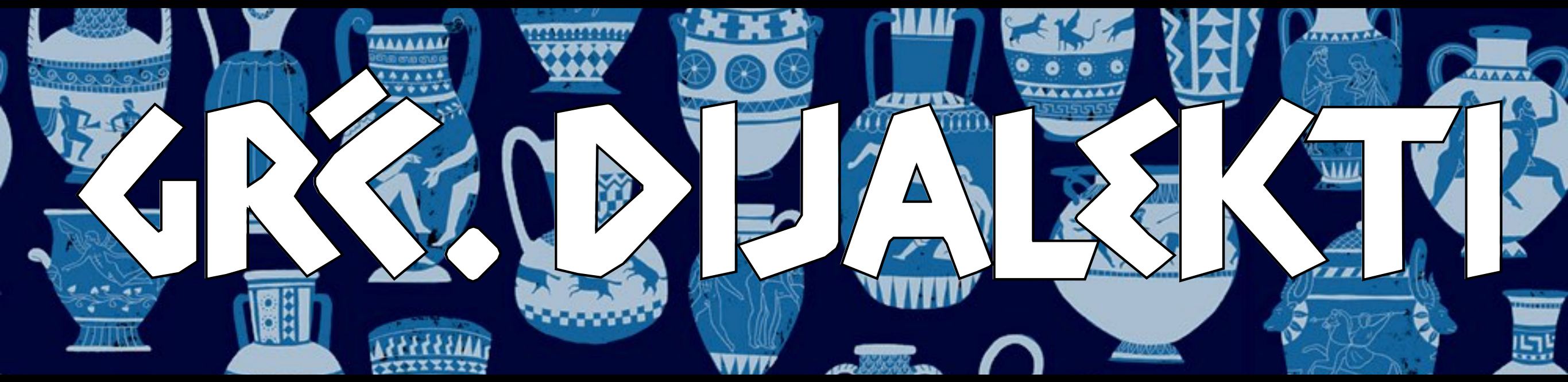
tos(s)a: nom npl, *tos(s)o-* toliko. – *p^hasgana*: nom npl, *p^hasgano-* mač. – PUG(IO): IG (det), mač. – 50: IG num, 50.

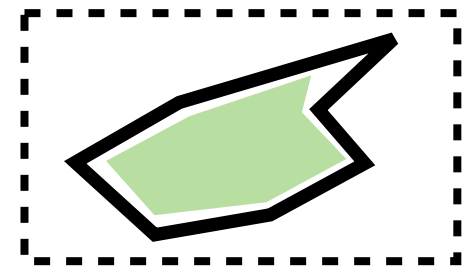
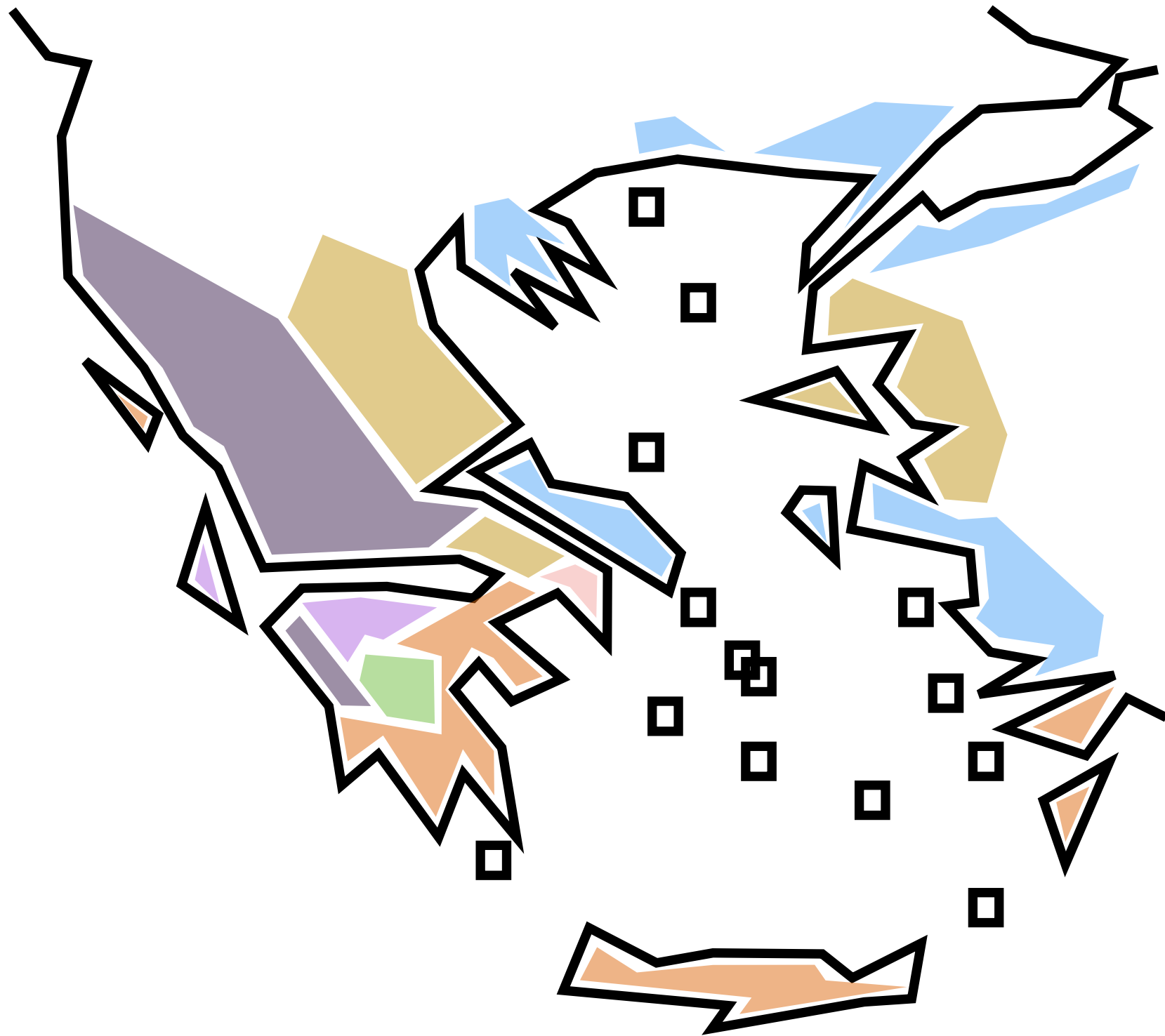
₁Toliko ₃mačeva: ₃50 ₄(mačeva)

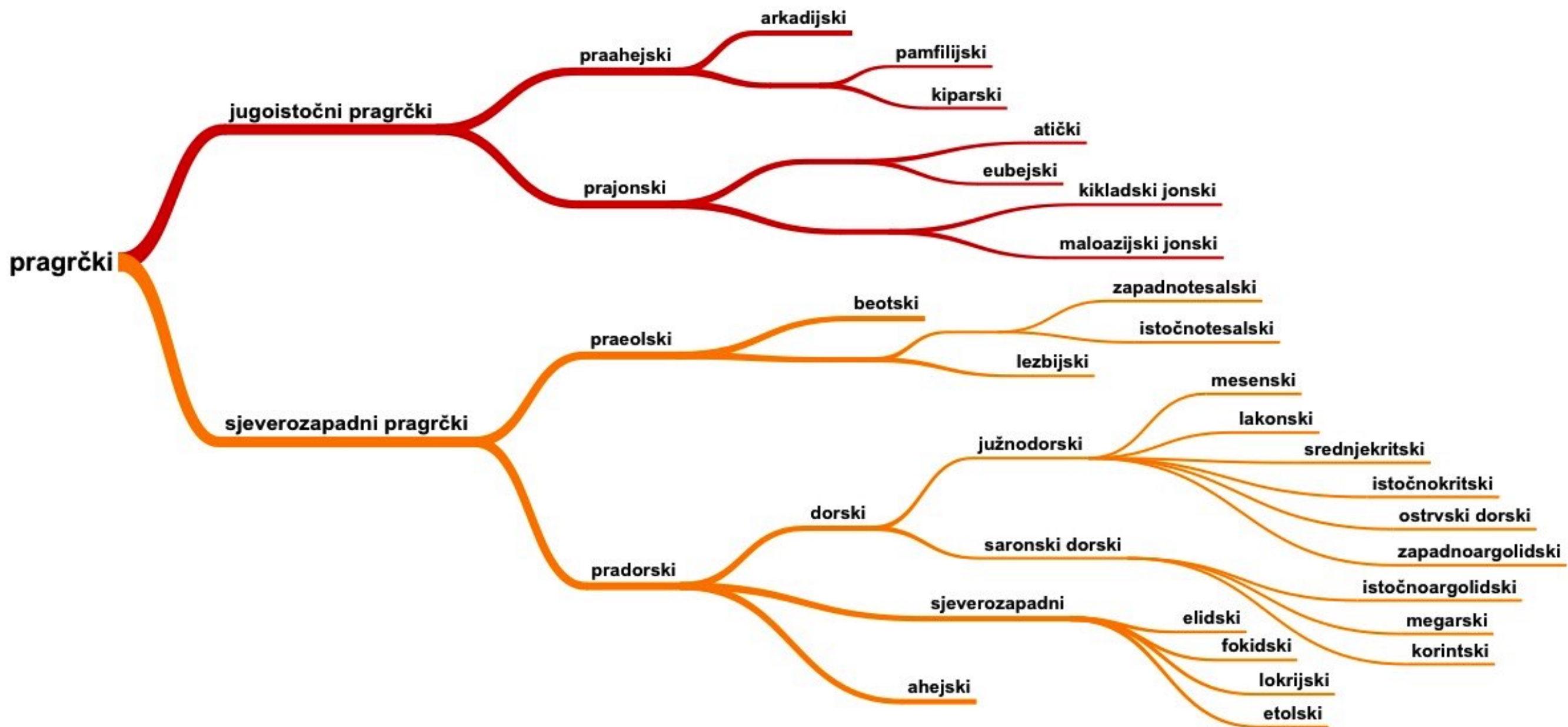
KN Ra 1540

GRĖ. DUJALEKTI

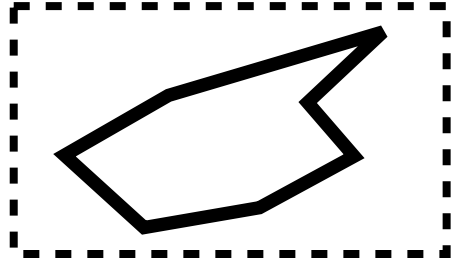

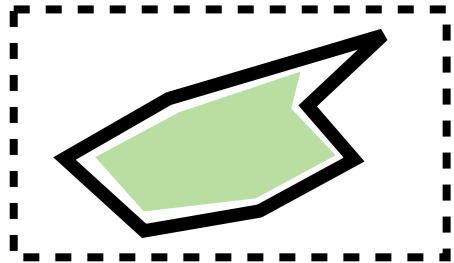
grčki dijalekti

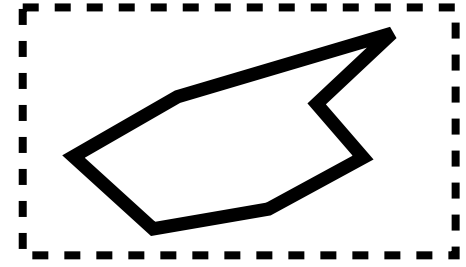
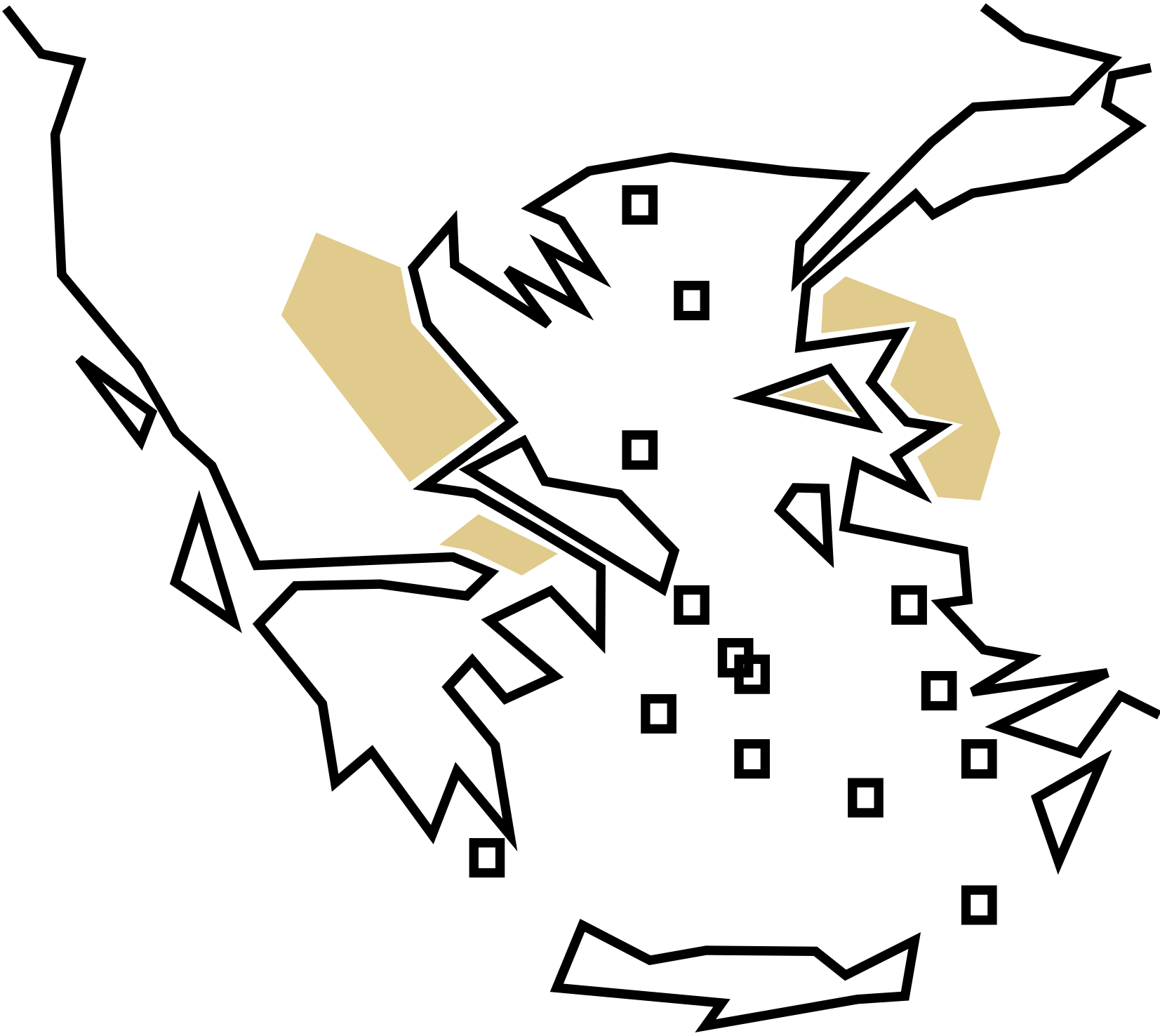
podjela

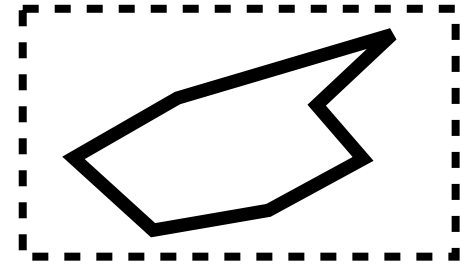
jonsko-atički

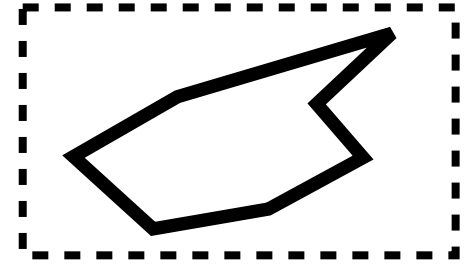
arkadijsko-kiparski

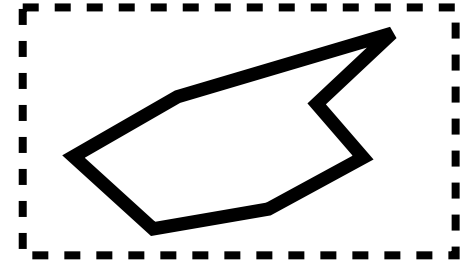
eolski

dorski

ahejski

sjeverozapadni

jonski	starojonski	Homer (?) Hesiod	(8/7 v.) (c. 750-?)
	srednjejonski	Arhiloh	(680-545)
	novojonski	Herodot Hipokrat	(484-424) (460-370)
atički	staroatički	Eshil Sofokle Euripid Tukidid	(525-456) (497-406) (480-406) (460-400)
	srednjeatički	Platon	(428-348)
	новоatički	Aristofan Ksenofont Lisija Isokrat Demosten Aristotel	(446-386) (430-354) (445-380) (436-338) (384-322) (384-322)
eolski		Sapfo Alkej	(c. 620-?) (630-570)
dorski		Pindar Teokrit	(522-443) (3 v.)

dijalektalna književnost

PRAGRČKI

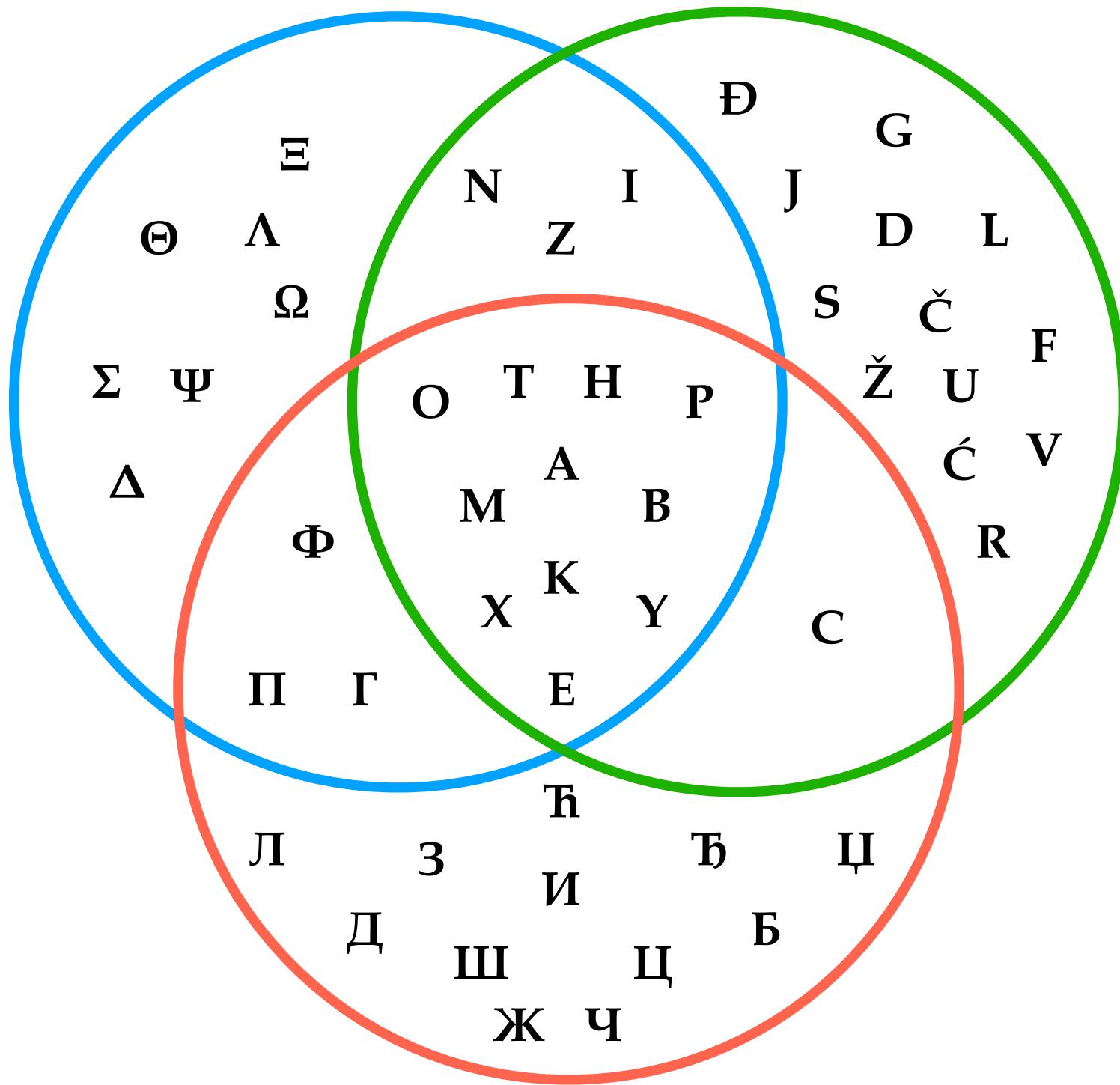

	3pl ind praes act	1pl ind praes act	3sg ind praes mp
prajonski	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^heromen</i>	<i>*p^heretai</i>
praahejski	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^heromen</i>	<i>*p^heretoī</i>
.....			
jugoistočnogrički	<i>*p^heronsi</i>	<i>*p^herome(n)</i>	<i>*p^heretoī</i>
praeolski	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
pradorski	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
.....			
sjeverozapadnogrički	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^heromes</i>	<i>*p^heretai</i>
pragrički	<i>*p^heronti</i>	<i>*p^herome(s)</i>	<i>*p^heretoī</i>
praindoevropski	<i>*b^heronti</i>	<i>*b^heromes</i>	<i>*b^heretoī</i>

pragrička rekonstrukcija

PISMO

alfabet, azbuka i abeceda

A	α	ἄλφᾶ	N	ν	νῦ
B	β	βῆτᾶ	Ξ	ξ	ξει / (ξι)
Γ	γ	γάμμα	Ο	ο	οῦ, ὄ, (ὀ μικρόν)
Δ	δ	δέλτᾶ	Π	π	πεῖ / (πί)
E	ε / ε	εῖ, ἔ, (ἐ ψιλόν)	Ρ	ρ	ῥῶ
Z	ζ	ζῆτᾶ	Σ	σ, ς	σίγμα
H	η	ῆτᾶ	T	τ	ταῦ
Θ	θ / θ	θῆτᾶ	Υ	υ	ῦ (ῦ ψιλόν)
I	ι	ιώτᾶ	Φ	φ	φει / (φι)
K	κ	κάππᾶ	Χ	χ	χει / (χι)
Λ	λ	λά(μ)βδᾶ	Ψ	ψ	ψει / (ψι)
M	μ	μῦ	Ω	ω	ῶ (ῶ μέγα)

alfabet

Ɔ	Ɔ	δίγαμᾶ
ζ	ζ	σίγμᾶ
μ	μ	σάν
ϙ	ϙ	κόππᾶ
Ϟ	Ϟ	σαμπί

druga slova

a

1. N 2. H 3. Θ 4. Υ 5. Σ 6. I 7. Ε 8. Υ 9. Φ
10. Ψ 11. K 12. Γ 13. M 14. B 15. Ω 16. O 17. Δ
18. E 19. P 20. T 21. Q 22. Z 23. F 24. Π

prepoznaj slovo

1. ν̂ 2. ῆτᾶ 3. θῆτᾶ 4. ῡ ψιλόν 5. σίγμα 6. ἰῶτᾶ 7.
ξει / ξι 8. ῡ ψιλόν 9. φει / φι 10. ψει / ψι 11. κάππᾶ
12. γάμμα 13. μ̂ 14. βῆτᾶ 15. ὦ μέγᾶ 16. ὀ μικρόν
17. δέλτᾶ 18. ἔ ψιλόν 19. ῥῶ 20. ταῦ 21. κόππᾶ 22.
ζῆτᾶ 23. δίγαμμα 24. πει / πι. ππππππππππππππππππππππππ

rješenje

b

1. ξ 2. φ 3. σ 4. Ϸ 5. μ 6. θ 7. ο 8. π 9. α 10. ζ
11. χ 12. ψ 13. μ 14. ν 15. ς 16. ω 17. η 18. ζ
19. ϝ 20. π 21. β 22. ρ 23. τ 24. γ

prepoznaj slovo

1. ξεῖ / ξῖ 2. φεῖ / φῖ 3. σίγμα 4. σαρπί 5. μύ 6.
θητᾶ 7. ὀ μικρόν 8. πεῖ / πῖ 9. ἄλφα 10. ζητᾶ 11.
χει / χῖ 12. ψεῖ / ψῖ 13. μύ 14. νύ 15. σίγμα 16. ὦ
μέγα 17. ἥτᾶ 18. ζητᾶ 19. δίγαμμα 20. πεῖ / πῖ 21.
βῆτᾶ 22. ῶ 23. ταύ 24. γάμμα. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

C

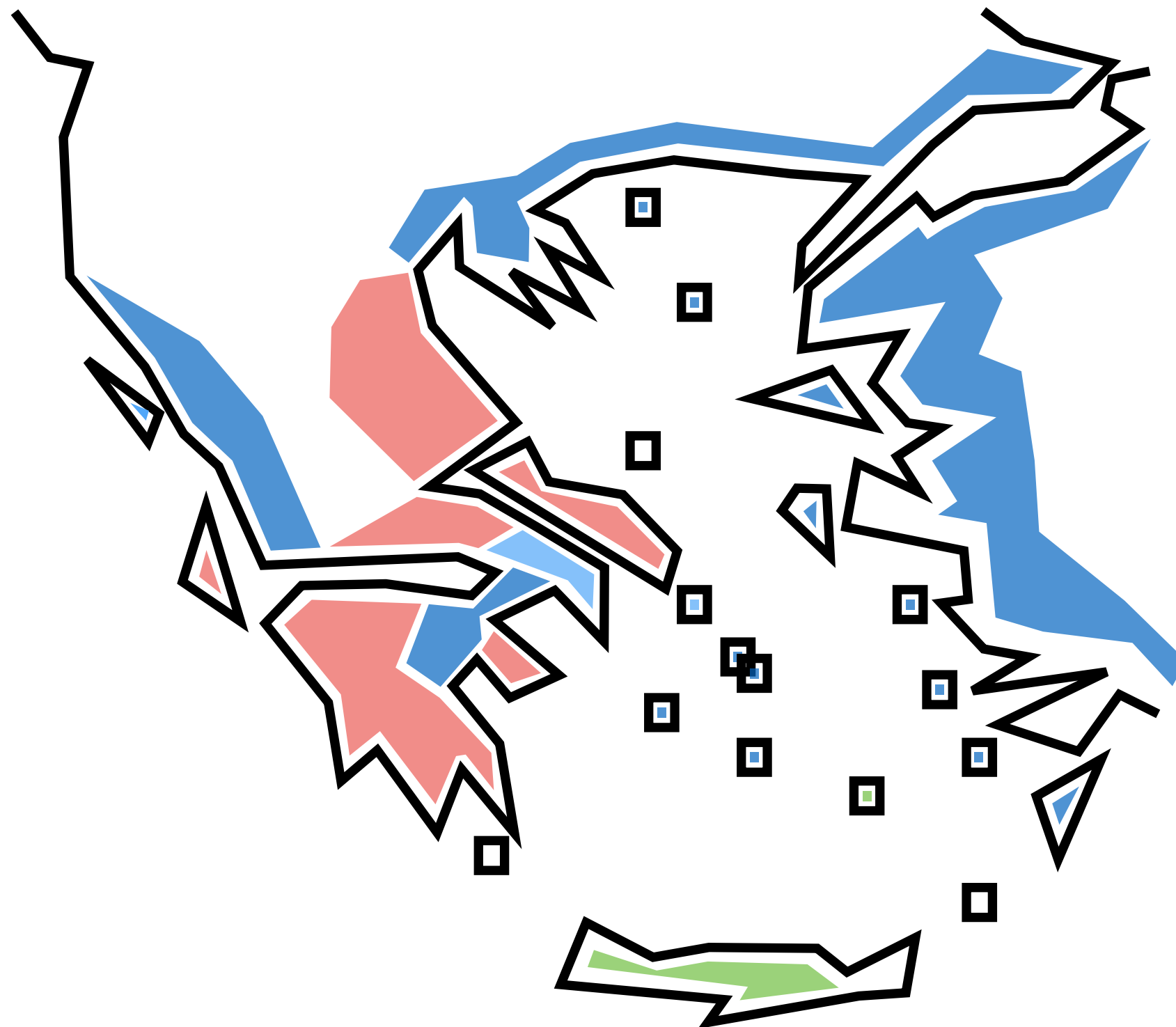
1. δ 2. ο 3. Ι 4. Σ 5. Ε 6. α 7. σ 8. Α 9. δ 10. ι 11.
θ 12. η 13. Θ 14. η 15. Υ 16. Τ 17. Ε 18. ω 19. Ξ
20. λ 21. Ν 22. λ 23. Δ 24. Σ

prepoznaj slovo

1. δέλτα̣. 2. ò μικρόν. 3. ιώτα̣. 4. σίγμα̣. 5. ξει̣ / ξι̣.
6. άλφα̣. 7. σίγμα̣. 8. άλφα̣. 9. δέλτα̣. 10. ιώτα̣. 11.
θη̣τα̣. 12. η̣τα̣. 13. θη̣τα̣. 14. η̣τα̣. 15. υ̣ ψιλόν. 16.
τα̣υ. 17. ε̣ ψιλόν. 18. ω̣ μέγα̣. 19. ξει̣ / ξι̣. 20.
λάμβδα̣. 21. ν̣υ. 22. λάμβδα̣. 23. δέλτα̣. 24. σίγμα̣.

ΕΡΗΝ. ΠΙΣΜΑ

epihorički alfabeti (Kirchhoff 1887)

[p ^h]	Π/ΠΗ	Φ	Φ	Φ
[k ^h]	Κ/ΚΗ	Ψ	Χ	Χ
[ps]	ΠΜ	ΦΣ	Ψ	ΦΣ
[ks]	ΚΜ	Χ	Ξ	ΧΣ

kriterijumi podjele

Α	+	+	+	+	Ξ	-	-	+	-
Β	+	+	+	+	Ο	+	+	+	+
Γ	+	+	+	+	Ρ	+	+	+	+
Δ	+	+	+	+	Μ	+	+	+	+
Ε	+	+	+	+	Θ	+	+	+	+
Ζ	+	+	+	+	Ρ	+	+	+	+
Η	+	+	+	+	Σ	+	+	+	+
Θ	+	+	+	+	Τ	+	+	+	+
Ι	-	-	-	-	Υ	+	+	+	+
Κ	+	+	+	+	Χ	-	+	-	-
Λ	+	+	+	+	Φ	-	+	+	+
Μ	+	+	+	+	Ψ	-	+	-	-
Ν	+	+	+	+	Χ	-	-	+	+
Ξ	+	+	+	+	Ψ	-	-	+	-
Ο	+	+	+	+	Ω	-	-	-	-

slova epihoričkih alfabeta

zeleni alfabeti

crveni alfabeti

plavi alfabeti

NAJS TARIJUNATPIS

dipilonski natpis — ca. 740 pr.n.e.

Dipilonski natpis

¹ΗΟΣ²ΝΥΝ³ΟΡΧΕΣΤΟΝ⁴ΠΑΝΤΟΝ⁵ΑΤΑΛΟΤΑΤΑ⁶ΠΑΙΖΕΙ⁷ΤΟ⁸ΤΟΔΕ⁹ΚΛ[?]ΜΙ[?]Ν

¹ὄς ²νῦν ³ὄρχηστῶν ⁴πάντων ⁵ἀταλώτατα ⁶παίζει
⁷τῷ ⁸τόδε ⁹(?)...

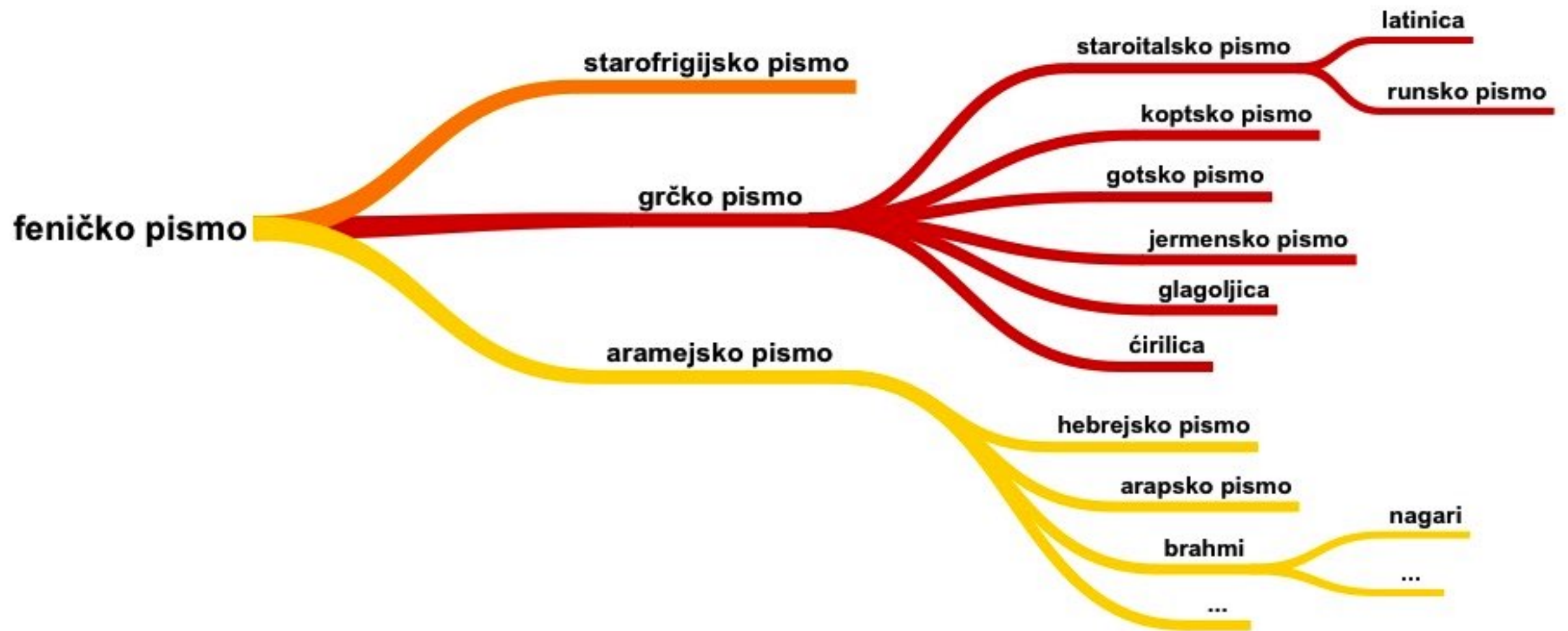
(Heksametar, *iktus u crvenoj boji.*)

ὄς – nom msg, ὄς ko; νῦν – adv, νῦν sada; ὄρχηστῶν – gen mpl, ὄρχηστής igrač;
πάντων – gen mpl, πᾶς sav; ἀταλώτατα – adv sup, ἀταλος nježan, mladahan,
živahan; παίζει – 3sg ind praes act, παίζω igrati se, šaliti se, veseliti se; τῷ – dat msg,
ὁ on; τόδε – acc nsg, ὅδε ovaj; ...

¹Ko ^{3,4}od ⁴svih ³igrača ²sada ⁵najnježnije ⁶zaigra,
⁷njemu ⁹ovaj...

ISTORIJA PISMA

Ⲁ	<i>'ālep</i>	A	ᾰλφᾰ	Ⲃ	<i>sāmek</i>	Ξ	ξει / ξῖ
ⲁ	<i>bēt</i>	B	βῆτᾰ	Ⲅ	<i>'ayin</i>	Ο	ὀ
Ⲃ	<i>gīml</i>	Γ	γάμμᾰ	Ⲇ	<i>pe</i>	Π	πεῖ / πῖ
Ⲅ	<i>dālet</i>	Δ	δέλτᾰ	Ⲉ	<i>ṣādē</i>	Μ	σᾰν
Ⲇ	<i>hē</i>	E	ἔ ψιλόν	Ⲋ	<i>qōp</i>	Ϟ	κόππᾰ
Ⲉ	<i>wāw</i>	F	δίγαμμᾰ	Ⲍ	<i>rēš</i>	Ρ	ῥῶ
Ⲋ	<i>zayin</i>	Z	ζῆτᾰ	Ⲏ	<i>šīn</i>	Σ	σίγμᾰ
Ⲍ	<i>hēt</i>	H	ῆτᾰ	Ⲑ	<i>tāw</i>	Τ	ταῦ
Ⲏ	<i>tēt</i>	Θ	θῆτᾰ	—	—	Υ	ὕ ψιλόν
Ⲑ	<i>yōd</i>	I	ἰῶτᾰ	—	—	Φ	φεί / φῖ
Ⲓ	<i>kāp</i>	K	κάππᾰ	—	—	Χ	χεῖ / χῖ
Ⲕ	<i>lāmed</i>	Λ	λάμβδᾰ	—	—	Ψ	ψεῖ / ψῖ
Ⲗ	<i>mēm</i>	M	μῦ	—	—	Ω	ὦ μέγᾰ
Ⲙ	<i>nūn</i>	N	νῦ				

fenički i grčki alfabet

GRÆ FONKTIKA

			labijali	dentali	palatali	velari	glotali
konsonanti	okluzivi	bezvučni	[p] π	[t] τ		[k] κ	
		zvučni	[b] β	[d] δ		[g] γ	
		zvučni aspirovani	[p ^h] φ	[t ^h] θ		[k ^h] χ	
	frikativi	bezvučni		[s] (σ)			[h] ᾿
		zvučni		[[z]] (σ)			
	afrikate	zvučne		dz (ζ)			
sonanti	nazali	zvučni	[m] μ	[n] ν		[[ŋ]] (γ)	
	likvide	zvučne		[r] ρ			
				[[l]] λ			
aprosimanti	zvučni	[[ʋ] Ϝ]			[[j] ø]		

konsonanti i sonanti

	prednji		stražnji
	ne-zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i] ĭ	[y] ŭ	([u]) (ǔ)
srednji	[e] ε		[o] o
niski	[a] ā		

	prednji		stražnji
	ne-zaobljeni	zaobljeni	
visoki	[i:] ī	[y:] ū	[u:] ou
viši srednji	[ɛ:] ει		[ɔ:] ou
niži srednji	[ɛ:] η		[ɔ:] ω
niski	[a:] ā		

monoftonzi

	prednji	stražnji
visoki	[yi] υι	
srednji	[ei] ει	[oi] οι
	[eu] ευ	
niski	[ai] αι	
	[au] αυ	

	prednji	stražnji
visoki		
srednji	([ε:] η)	([ɔ:] ω)
	[ε:u] ηυ	[ɔ:u] ωυ
niski	([a:] α)	
	[a:u] αυ	

diftonzi

IZGOVOR

i

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	O	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	P	ρ	[r]	100
Z	ζ	[z]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[e:]	8	T	τ	[t]	300
Θ	θ	[t ^h]	9	Υ	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[f]	500
K	κ	[k]	20	X	χ	[x]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[o:]	800

školski izgovor

i

A	α	[a] / [a:]	1	N	ν	[n]	50
B	β	[b]	2	Ξ	ξ	[ks]	60
Γ	γ	[g]	3	O	ο	[o]	70
Δ	δ	[d]	4	Π	π	[p]	80
E	ε	[e]	5	P	ρ	[r]	100
Z	ζ	[zd] / [dz]	7	Σ	σ, ς	[s]	200
H	η	[ε:]	8	T	τ	[t]	300
Θ	θ	[t ^h]	9	Υ	υ	[y] / [y:]	400
I	ι	[i] / [i:]	10	Φ	φ	[p ^h]	500
K	κ	[k]	20	X	χ	[k ^h]	600
Λ	λ	[l]	30	Ψ	ψ	[ps]	700
M	μ	[m]	40	Ω	ω	[ɔ:]	800

rekonstruisani izgovor

σίγμα piše se σ na početku riječi i u sredini riječi, a na kraju riječi ς.

γάμμα izgovara se uopšte kao [g], ali ispred κ, γ, χ, ξ kao [ŋ] (alofon od [n]).

ιώτα izgovara se vazda kao [i], nikad kao [j].

σίγμα izgovara se uopšte kao [s], ali ispred β, γ, δ, μ kao [z] (= alofon od [s]).

Diftonzi izgovaraju se, u rekonstruisanom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei] (pravi diftong) / [ɛ:] (spuriozni diftong), οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [ɛ:u], ου [ɔ:], υι [yi] a, u školskom izgovoru, kao αι [ai] / [a:i], ει [ei], οι [oi], αυ [au] / [a:u], ευ [eu], ηυ [ɛ:u], ου [u:], υι [yi].

ιώτα se u nepravim diftonzima ne čita a piše se pored prvog velikog slova (Αι, Ηι, Ωι) (= *iota adscriptum*), a ispod prvog malog slova (α, η, ω) (= *iota subscriptum*).

napomene

i

F	F	([v])	—
Ѕ	Ѕ	—	6
M	M	([s])	—
Q	q	([k])	90
⇒	⇒	([ts])	900

druga slova

HAKKOVI

A large blue cursive letter 'alpha' with a black outline. A blue comma-like accent is positioned above the letter. The letter is placed on a set of three horizontal lines: a solid bottom line, a dashed middle line, and a solid top line.

spiritus asper

A large blue cursive letter 'alpha' with a black outline. A blue comma-like accent is positioned above the letter. The letter is placed on a set of three horizontal lines: a solid bottom line, a dashed middle line, and a solid top line.

spiritus lenis

Oštri hak (lat. *spiritus asper*) izgovara se kao [h] i piše se:

ʼA	ispred velikog slova
ʼA	ispred velikog slova, prije akuta
ˆA	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
á	poviše malog slova
ǎ	poviše malog slova, prije akuta
â	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
ai / Ai	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova
aí / Aí	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, prije akuta
âi / Âi	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
ʼAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
ʼAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
ˆAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

(Svako početno p- i v- ima *spiritus asper*.)

Tihi hak (lat. *spiritus lenis*) ne izgovara se nikako i piše se:

’A	ispred velikog slova
’A	ispred velikog slova, prije akuta
ˆA	ispred velikog slova, ispod cirkumfleksa
ǎ	poviše malog slova
ǎ	poviše malog slova, prije akuta
ǎ	poviše malog slova, ispod cirkumfleksa
ai / Ai	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova
ai’ / Ai’	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, prije akuta
aiˆ / Aiˆ	u pravom diftongu, povíše drugog malog slova, ispod cirkumfleksa
’Aı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova
’Aı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, prije akuta
ˆAı	u nepravom diftongu, ispred prvog velikog slova, ispod cirkumfleksa

REFORMA

i

	stat.	jon.
[h]	H	—
[ε:]	E	H
[e:]	E / EI	EI
[ɔ:]	O	Ω
[o:]	O / OY	OY
[ks]	ΧΣ	Ξ
[ps]	ΦΣ	Ψ

reforma staroatičkog pravopisa — 403. pr.n.e.

*[₁periklɛ:s ₂ksant^hippo]

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΞΑΝΘΙΠΠΟΥ

*[periklɛ:s]: nom msg, Periklɛ:s Perikle. – *[ksanthippo]: gen msg ksant^hippos Ksantip.

₁Perikle, (*sc. sin*) ₂Ksantipa

staroatički ostrakon

WJZB

d

1. ΔΚΑΔΗΜΕΙΑ
Ἀκαδήμειᾶ

7. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
δημοκρατιᾶ

13. ΗΡΩΣ
ἥρως

19. ΚΑΘΕΔΡΑ
καθέδρᾶ

2. ΑΡΜΟΝΙΑ
ἄρμονιᾶ

8. ΔΙΑΛΟΓΟΣ
διάλογος

14. ΗΓΕΜΟΝΙΑ
ἡγεμονιᾶ

20. ΚΡΙΤΙΚΗ
κριτική

3. ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
βιογραφίᾶ

9. ΕΛΕΓΕΙΑ
ἐλεγείᾶ

15. ΘΕΡΜΟΣ
θερμός

21. ΔΕΩΝΙΔΑΣ
Δεωνίδᾶς

4. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
βιβλιοθήκη

10. ΕΠΟΣ
ἔπος

16. ΘΕΑΤΡΟΝ
θεᾶτρον

22. ΔΑΜΠΙΑΣ
λαμπιάς

5. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
γραμματική

11. ΖΕΥΣ
Ζεὺς

17. ΙΑΤΡΟΣ
ἰᾶτρος

23. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ
μαθηματική

6. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ
γυμνάσιον

12. ΖΩΟΛΟΓΙΑ
ζωολογιᾶ

18. ΙΣΤΟΡΙΑ
ἱστοριᾶ

24. ΜΑΡΑΘΩΝ
Μαραθών

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. ἀκαδήμειᾶ [akadĕ:meia]. 2. ἄρμονιᾶ [harmonĩa:]. 3. βιογραφίᾶ [biograp^hĩa:].
4. βιβλιοθήκη [bibliot^hĕ:ke:]. 5. γραμματικὴ [grammatikĕ:]. 6. γυμνάσιον
[gymnāsion]. 7. δημοκρατίᾶ [de:mokratĩa:]. 8. διάλογος [diǎlogos]. 9. ἐλεγείᾶ
[elegeĩa:]. 10. ἔπος [ĕpos]. 11. Ζεὺς [dzĕus]. 12. ζωολογίᾶ [zɔ:ologĩa:]. 13. ἥρως
[hĕ:rɔ:s]. 14. ἡγεμονιᾶ [he:gemonĩa:]. 15. θερμός [t^hermōs]. 16. θεᾶτρον
[t^hĕa:tron]. 17. ἰᾶτρος [ia:trōs]. 18. ἱστορίᾶ [historĩa:]. 19. καθέδρᾶ [kat^hĕdra:].
20. κριτικὴ [kritikĕ:]. 21. Λεωνίδᾶς [leɔ:nĩda:s]. 22. λαμπάς [lampās]. 23.
μαθηματικὴ [mat^hε:matikĕ:]. 24. Μαραθῶν [Marat^hŏ:n].

rješenje

e

1. <u>Ν</u> ΙΚΗ
νίκη	7. <u>Π</u> ΑΠΥΡΟΣ
πάπυρος	13. <u>Τ</u> ΕΧΝΗ
τέχνη	19. <u>Χ</u> ΡΟΝΟΣ
χρόνος
2. <u>Ν</u> ΕΙΛΟΣ
Νείλος	8. <u>Π</u> ΟΛΙΤΙΚΗ
πολιτική	14. <u>Τ</u> ΑΥΡΟΣ
ταύρος	20. <u>Χ</u> ΑΟΣ
χάος
3. <u>Ξ</u> ΥΛΟΝ
ξύλον	9. <u>Ρ</u> ΥΘΜΟΣ
ρυθμός	15. <u>Υ</u> ΠΝΟΣ
ύπνος	21. <u>Ψ</u> ΥΧΗ
ψυχή
4. <u>Ξ</u> ΕΡΞΗΣ
Ξέρξης	10. <u>Ρ</u> ΕΥΜΑ
ρέυμα	16. <u>Υ</u> ΠΟΘΗΚΗ
ύποθήκη	22. <u>Ψ</u> ΕΥΔΩΝΥΜΟΝ
ψευδώνυμον
5. <u>Ο</u> ΡΧΗΣΤΡΑ
όρχηστρά	11. <u>Σ</u> ΦΑΙΡΑ
σφαίρα	17. <u>Φ</u> ΙΛΟΣΟΦΙΑ
φιλοσοφία	23. <u>Ω</u> ΚΕΑΝΟΣ
Ὠκεανός
6. <u>Ο</u> ΜΗΡΟΣ
Ὅμηρος	12. <u>Σ</u> ΧΟΛΗ
σχολή	18. <u>Φ</u> ΟΒΟΣ
φόβος	24. <u>Ω</u> ΙΔΗ
ὠδή

pročitaj

*Hakovi i akcenti ne pišu se kada je čitava riječ napisana velikim slovima.

1. [nĩ:kɛ:]. 2. [nêilos]. 3. [ksýlon]. 4. [ksěrkɛ:s]. 5. [ork^hě:stra:]. 6. [homɛ:ros]. 7. [păpy:ros]. 8. [poli:tikě:]. 9. [r^(h)yt^hmös]. 10. [r^(h)eûma]. 11. [sp^haîra]. 12. [sk^holě:]. 13. [těk^hnɛ:]. 14. [taûros]. 15. [hýpnos]. 16. [hypot^hě:kɛ:]. 17. [p^hilosop^hĩa:]. 18. [p^höbos]. 19. [k^hrönos]. 20. [k^häos]. 21. [psy:k^hě:]. 22. [pseudǎ:mymon]. 23. [ɔ:kɛanös]. 24. [ɔdě:].

rješenje

Ἑρμείας (Ἑρμῆς)

f

1. κλαγγή, ἄγκυρᾶ, λόγχη, Σφίγξ. 2. ἀποθήκη, ἔπος, ὄργανον, Ἀχιλλεύς, Ἄρης, Ὀλυμπος. 3. Ἴωνιᾶ, Ἰάσων, ἰᾶτρός. 4. ἰππόδρομος, ὥρᾶ, Ὀμηρος, Ἑλλάς, Ἐκτωρ, ῥεῦμᾶ, Ῥώμη. 5. Καύκασος, τραῦμᾶ, Αἴγυπτος, Καίσαρ, Νεῖλος, εἰρήνη, Εὐρώπη, Ζεὺς, Τροιά, Κροῖσος, μυῖᾶ, οὐρανός, Μοῦσᾶ. 6. τραγωδίᾶ, κωμωδίᾶ, Θράκη. ζ´· Ἄιδης, Ὠιδεῖον. ππππππππππππππππππππππππ

1. κλαγγή [klanɣɛ:], ἄγκυρᾶ [ǎŋky:ra], λόγχη [lɔŋkʰɛ:], Σφίγξ [spʰiŋks]. 2. ἀποθήκη [apothɛ:ke:], ἔπος [ɛpos], ὄργανον [ɔrganon], Ἀχιλλεύς [akʰillɛus], Ἄρης [ǎre:s], Ὀλυμπος [ɔlympos]. 3. Ἴωνιᾶ [iɔ:nia:], Ἰάσων [iǎsɔ:n], ἰᾶτρος [ia:trɔs]. 4. ἵππόδρομος [hippɔdromos], ὥρᾶ [hɔ:ra:], Ὅμηρος [hɔme:ros], Ἑλλάς [hellǎs], Ἑκτώρ [hɛktɔ:r], ῥεῦμα [r(h)ɛuma], Ῥώμη [r(h)ɔ:me:]. 5. Καύκασος [kǎukasos], τραῦμα [trǎuma], Αἴγυπτος [ǎigyptos], Καίσαρ [kâisar], Νεῖλος [nêilos], εἰρήνη [eirɛ:ne:], Εὐρώπη [eurɔ:pe:], Ζεὺς [dzɛus], Τροίᾶ [trɔi(j)a:], Κροῖσος [krɔisos], μυῖα [mûi(j)a], οὐρανός [ɔ:ranɔs], Μοῦσα [mɔ:sa]. 6. τραγωδίᾶ [tragɔ:dia:], κωμωδίᾶ [kɔ:mɔ:dia:], Θράκη [thrǎ:ke:]. 7. Ἅιδης [hǎde:s], Ὠιδεῖον [ɔ:dei(j)on].

g

1. δρᾶμᾶ, σκηνή, χορός, μελωδίᾶ, λύρᾶ, μουσική, συμφωνίᾶ. 2. βακτηρίᾶ, φαρμακεύς, πλευρίτις, ἄγωνιᾶ, θεραπείᾶ, ἄορτή, ἄρτηριᾶ, ἄσθμᾶ, βιολόγος, ἔκζεμᾶ, χειρουργός, νάρκωσις, προφύλαξις, πρόθεσις, σκλήρωσις. 3. σχολή, βιβλίον, ὀρθογραφίᾶ, ποιήσις, ἱστορίᾶ, γεωγραφίᾶ, φιλοσοφίᾶ, φαντασίᾶ, βοτανική. 4. πολιτική, ἀριστοκρατίᾶ, ὀλιγαρχίᾶ, αὐτόνομος, πολεμική, πράξις, πρόβλημᾶ, σύστημᾶ. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

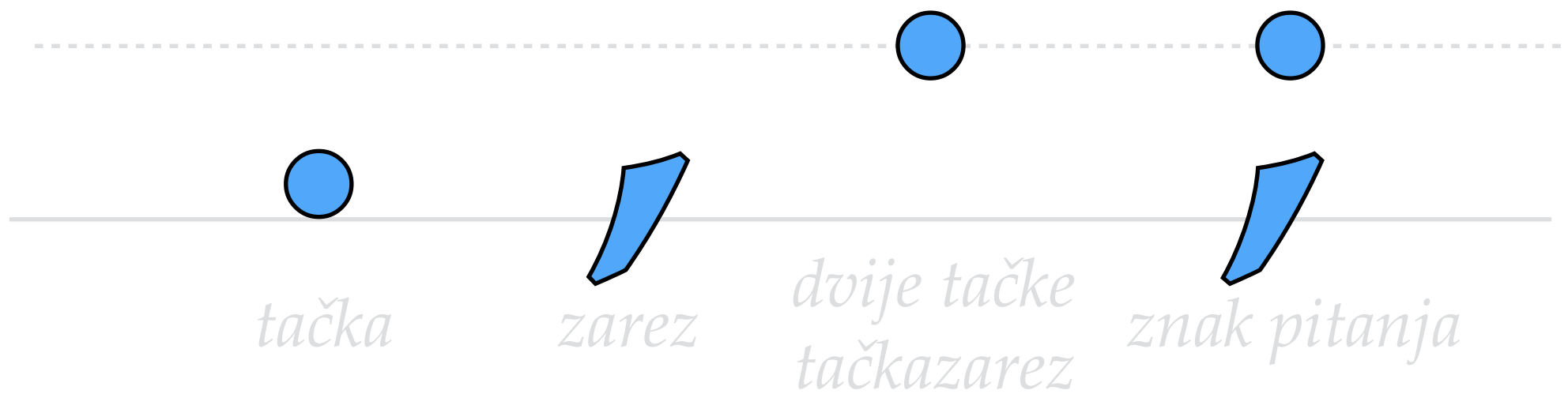
1. δράμα [drâ:ma], σκηνή [ske:ně:], χορός [k^horōs], μελωδιᾶ [melɔ:dīa:], λύρα [lŷra:], μουσική [mōsikě:], συμφωνιᾶ [symp^hɔ:nīa:]. 2. βακτηριᾶ [bakte:rīa:], φαρμακεύς [p^harmakěus], πλευρίτις [pleurītis], ἀγωνιᾶ [agɔ:nīa:], θεραπείᾶ [t^herapeĩ(j)a:], ἀορτή [aortě:], ἀρτηριᾶ [arte:rīa:], ἄσθμα [â:st^hma], βιολόγος [biolōgos], ἔκζεμα [ěkdzema], χειρουργός [k^heiro:rgōs], νάρκωσις [nărkɔ:sis], προφύλαξις [prop^hŷlaksis], πρόθεσις [prōt^hesis], σκλήρωσις [sklě:rɔ:sis]. 3. σχολή [sk^holě:], βιβλίον [biblĭon], ὀρθογραφιᾶ [ort^hograp^hīa:], ποιήσις [poĩ(j)e:sis], ιστοριᾶ [historīa:], γεωγραφιᾶ [geɔ:grap^hīa:], φιλοσοφιᾶ [filosop^hīa:], φαντασιᾶ [p^hantasīa:], βοτανική [botanikě:]. 4. πολιτική [politikě:], ἀριστοκρατιᾶ [aristokratīa:], ὀλιγαρχιᾶ [oligark^hīa], αὐτόνομος [autōnomos], πολεμική [polemikě:], πράξις [prâ:k^sis], πρόβλημα [prōble:ma], σύστημα [sŷste:ma]. ΠΠΠΠΠ

ΚΥΩΝ

INTERVENKCIJA

i

interpunkcijski znakovi

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
ἤλυθε καὶ πῖεν αἶμα κελαινεφές· αὐτίκα δ' ἔγνω,
καί μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὀράσθαι.

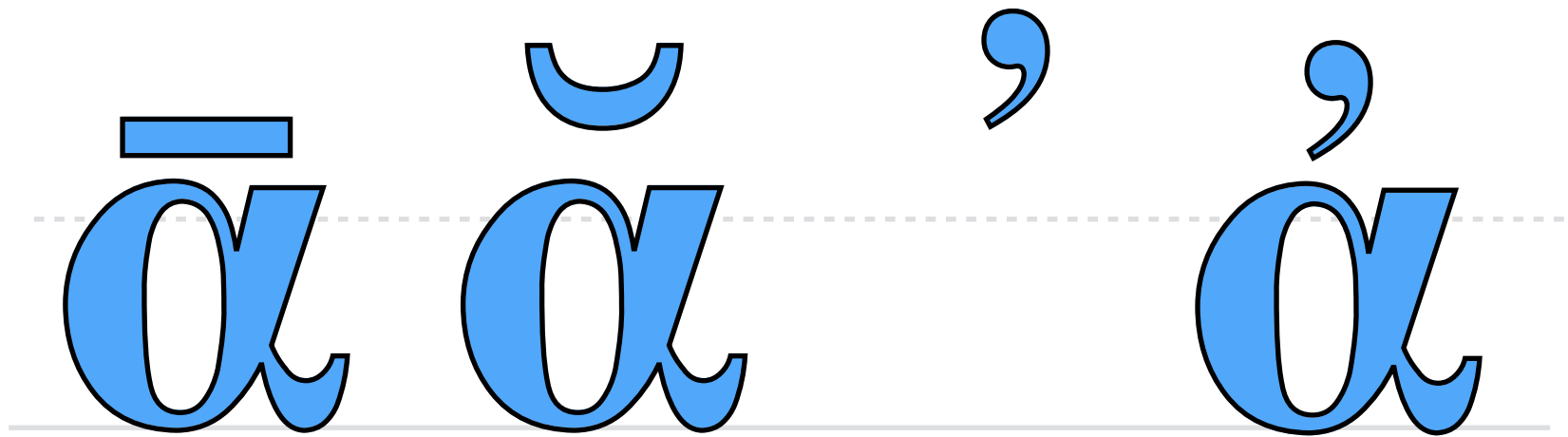

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
ἤλυθε καὶ πῖεν αἶμα κελαινεφές· αὐτίκα δ' ἔγνω,
καί μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τὰδε ζωοῖσιν ὀράσθαι.

*A ja ostanem ondje i počekam, dokle mi mati
ne dođe i crne se krvi ne napoji; tada me pozna,
stane je jauk i ove progovori krilate r'ječi:
Sine moj, u mrak i tamu kako si došo
živ budúci? ta žiŕvīm strahota je gledati ovo.*

DRUGI ZNAKOVI

dužina

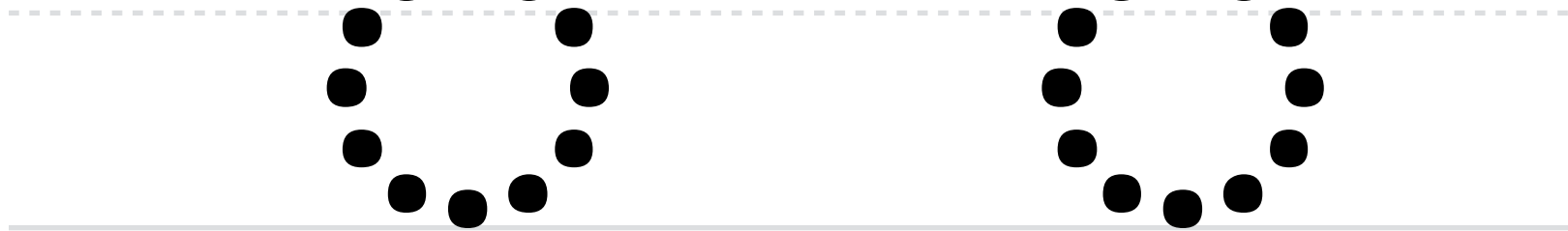
kratkoća

apostrof

koronida

AKKENTVAKIJA

ή όξεια
προσψδία

ή περισπωμένη
προσψδία

akut i cirkumfleks

i

...σ-σ-**ό**

ὀξύτονον

...σ-**ό**-σ

παροξύτονον

...**ό**-σ-σ

προπαροξύτονον

tipovi akcentovani riječi

i

...σ-σ-**ô**

περιστώμενον

...σ-**ô**-σ

προπεριστώμενον

—

tipovi akcentovani riječi

h

1. Ἄττικὴ, Μαραθῶν, μαθηματικὴ, Ὠκεανός, ἦχῶ, χαρακτήρ. 2. Ἀσιᾶ, βιβλιοθήκη, Ἀπόλλων, Ἀφροδίτη, Σωκράτης, ἱστορίᾱ, δημοκρατίᾱ. 3. Πάτροκλος, Φίλιππος, φιλόσοφος, θέατρον, διάλογος, γυμνάσιον, πάπυρος. 4. Ἀθηνᾶ, Σοφοκλῆς, Ποσειδῶν, Ἑρμῆς, Περικλῆς, Ξενοφῶν, γῆ, Ἀπελλῆς. 5. Ῥῆμος, πρᾶξις, δῶμᾶ, δράμᾶ, χρῶμᾶ. ππππππππππππππππππππππππππππππ

1. Ἀττική [attikĕ:], Μαραθῶν [marat^hǎ:n], μαθηματική [mat^hε:matikĕ:], Ὠκεανός [ɔ:kεanǒs], ἤχῶ [ε:k^hǎ:], χαρακτήρ [k^harak^tĕ:r]. 2. Ἀσιᾶ [asĭa:], βιβλιοθήκη [bibliothĕ:ke:], Ἀπόλλων [apǒllɔ:n], Ἀφροδίτη [ap^hrodĭte:], Σωκράτης [sɔ:krăte:s], ἱστορίᾱ [historĭa:], δημοκρατίᾱ [de:mokratĭa:]. 3. Πάτροκλος [pătroklos], Φίλιππος [p^hĭlippos], φιλόσοφος [p^hilǒsoph^hos], θέατρον [t^hĕatron], διάλογος [diălogos], γυμνάσιον [gymnăsion], πάπυρος [păpy:ros]. 4. Ἀθηνᾶ [at^hε:nâ:], Σοφοκλῆς [soph^hoklĕ:s], Ποσειδῶν [poseidǎ:n], Ἑρμῆς [hermĕ:s], Περικλῆς [periklĕ:s], Ξενοφῶν [ksenoph^hǎ:n], γῆ [gĕ:], Ἀπελλῆς [apellĕ:s]. 5. Ῥῆμος [r^(h)ĕ:mos], πράξις [pră:ksis], δῶμᾱ [dǎ:ma], δράμᾱ [dră:ma], χρῶμᾱ [k^hrǎ:ma].

i

...σ-σ-**ó**

ὀξύτονον

...σ-σ-**ô**

περισπώμενον

...σ-**ó**-σ

παροξύτονον

...σ-**ô**-σ

προπερισπώμενον

...**ó**-σ-σ

προπαροξύτονον

—

baritone

i

1. Ἑρμῆς.
2. Ἀσιᾶ.
3. Σοφοκλῆς.
4. Ὠκεανός.
5. Μαραθῶν.
6. ἱστορίᾱ.
7. ἦχώ.
8. θέατρον.
9. Ἀπόλλων.
10. πράξις.
11. φιλόσοφος.
12. Ποσειδῶν.
13. διάλογος.
14. γῆ.
15. βιβλιοθήκη.
16. Ρῆμος.
17. δημοκρατίᾱ.
18. δράμᾶ.
19. Ἀφροδίτη.
20. αἶμᾶ.
21. μαθηματική.
22. δῶμᾶ.
23. Περικλῆς.

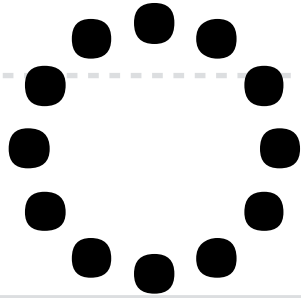
identifikuj tip akcentovane riječi

1. Ἑρμῆς – perispomena. 2. Ἀσιᾶ – paroksitona (baritona). 3. Σοφοκλῆς – perispomena. 4. Ὠκεανός – oksitona. 5. Μαραθῶν – oksitona. 6. ἱστοριᾶ – paroksitona (baritona). 7. ἦχώ – oksitona. 8. θέατρον – proparoksitona (baritona). 9. Ἀπόλλων – paroksitona (baritona). 10. πράξις – properispomena (baritona). 11. φιλόσοφος – proparoksitona (baritona). 12. Ποσειδῶν – perispomena. 13. διάλογος – proparoksitona (baritona). 14. γῆ – peripsomena. 15. βιβλιοθήκη – paroksitona (baritona). 16. Ρῆμος – properispomena (baritona). 17. δημοκρατιᾶ – paroksitona (baritona). 18. δράμᾶ – properispomena (baritona). 19. Ἀφροδίτη – paroksitona (baritona). 20. αἶμᾶ – properispomena (baritona). 21. μαθηματική – oksitona. 22. δῶμᾶ – properispomena (baritona). 23. Περικλῆς – perispomena. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

rješenje

i

ή βαρεία
προσῳδία

gravis

i

...σ-σ-**ό**
ὀξύτονον

...σ-σ-**ὂ**
περισπώμενον

...σ-**ὄ**-σ
παροξύτονον

...σ-**ὂ**-σ
προπερισπώμενον

...**ὄ**-σ-σ
προπαροξύτονον

—

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
ἤλυθε καὶ πῖεν αἶμα κελαινεφές· αὐτίκα δ' ἔγνω,
καί μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἤλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δέ τάδε ζωοῖσιν ὀράσθαι.

Αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
ἤλυθε καὶ πῖεν αἶμα κελαινεφές· αὐτίκα δ' ἔγνω,
καί μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
τέκνον ἐμόν, πῶς ἤλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δέ τάδε ζωοῖσιν ὀράσθαι.

i

...σ-σ-σ̇
ὀξύτονον

...σ-σ-σ̂
περισπώμενον

...σ-σ̇-σ
παροξύτονον

...σ-σ̂-σ̃
προπερισπώμενον

...σ̇-σ-σ̃
προπαροξύτονον

—

Akut na antepenultimi može da stoji samo i samo ako je ultima kratka

opšta pravila akcentuacije

i

...σ-σ-σ̂
ὀξύτονον

...σ-σ-σ̂
περισπώμενον

...σ-σ̂-σ
παροξύτονον

...σ-σ̂-σ̣̂
προπερισπώμενον

...σ̂-σ-σ̣̂
προπαροξύτονον

—

Gdje je penultima dugačka a ultima kratka obavezno stoji **cirkumfleks**.

opšta pravila akcentuacije

j

1. ούτος. 2. σοφιᾶ. 3. νεανιᾶς. 4. φευγε. 5. ἔχε. 6. λῦε. 7. λῦσᾶς. 8. λῦσᾶν. 9. ἔλαβομην. 10. κεγχρος. 11. λαρυγξ. 12. ἀγγελου. 13. ῥοιζος. 14. αἰσχος. 15. ῥωμη. 16. θαυμά. 17. ἀνθρωπου. 18. ζημιᾶ. 19. Μιλιτιαδης. 20. παιδων. Π

1. οὐτος. 2. σοφία. 3. νεανίας. 4. φεύγε. 5. ἔχε. 6. λύε. 7. λύσας. 8. λύσαν. 9. ἐλαβόμην. 10. κέγχρος. 11. λάρυγξ. 12. ἀγγέλου. 13. ῥοίζος. 14. αἴσχος. 15. ῥώμη. 16. θαῦμα. 17. ἀνθρώπου. 18. ζημία. 19. Μιλιτιάδης. 20. παιδων. Π

PROKLITIKÉ

Proklitike su nenaglašene riječi koje se izgovaraju skupa sa riječima koje im slijede.

To su:

1. neki oblici člana: nom msg **ὁ**, nom fsg **ἡ**, nom mpl **οἱ**, nom fpl **αἱ**;
2. predlozi: **ἐν** + dat u, **εἰς** + acc u, **ὡς** + acc ka, **ἐκ** / **ἐξ** + gen iz;
3. veznici: **εἰ** ako, **ὡς** kao, da.
4. partikule: **οὐ** (/ **οὐκ** / **οὐχ**) ne.

ENKLITIK

Enklitike su nekad naglašene, nekad nenaglašene; kad su nenaglašene izgovaraju se skupa sa riječima koje im prethode.

To su:

1. neodređena zamjenica **τις** neko, **τι** nešto (u svim oblicima);
2. ind praes act gl. **εἰμι** biti i **φημι** kazivati (u svim dvosložnim oblicima);
3. neodređeni prilozi: **πού** negdje, **ποι** negdje (nekamo), **πώς**, **πή** nekako, **ποθεν** odnekud, **ποτε** nekad;
4. partikule: **γέ** *quidem*, **τέ** *-que*, **τοί** doista, **νύν** dakle, **πέρ** veoma, **πώ** još, **-δέ** (kad je dodatak deiksama i kada označava smjer kretanja).

ENKLIZA

i

...σ-σ-ό **ό** > ...σ-σ-ό **σ**
ὀξύτονον

...σ-ό-σ **ό** > ...σ-ό-σ **σ**
παροξύτονον

...σ-σ-ὴ **ό** > ...σ-σ-ὴ **σ**
περισπώμενον

Enklitika **gubi** svoj akcenat ako stoji 1. iza oksitone, 2. iza paroksitone (ako je enklitika jednosložna), 3. iza perispomene

pravila enklize

i

...σ-ό-σ **σ-ό** > ...σ-ό-σ **σ-ό**
παροξύτονον

Enklitika **zadržava** svoj akcenat ako stoji: 1. iza paroksite (ako je enklitika dvosložna).

pravila enklize

i

...ό-σ-σ **ό** > ...ό-σ-ό **σ**
προπαροξύτονον

...σ-σ̂-σ **ό** > ...σ-σ̂-ό **σ**
προπερισπώμενον

Enklitika **pomjera** svoj akcenat ako stoji 1. proparoksitone, 2. properispomene.

pravila enklize

k

1. Ἡ ὁμόνοιᾶ τῆς εὐδαιμονιᾶς πηγή ἐστίν. 2. Ἡ ὁμόνοιᾶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονιᾶς ἐστίν. 3. Ἡ ὁμόνοιᾶ ἐστὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονιᾶς. 4. Ἡ γῆ ἐστὶ σφαῖρᾶ. 5. Ἡ γῆ σφαῖρᾶ ἐστίν.

VRSTE RIJEKI

imenice

pridjevi

zamjenice

brojevi

član

glagoli

prilozi

predlozi

uzvici

veznici

rečce

promjenjive

nepromjenjive

vrste riječi

KONJUGASIJA

lice	prvo	drugo	treće
<i>persōna</i>	<i>prima</i>	<i>secunda</i>	<i>tertia</i>

broj	jednina	dvojina	množina
<i>numerus</i>	<i>singularis</i>	<i>dualis</i>	<i>pluralis</i>

način	indikativ	konjunktiv	optativ	imperativ
<i>modus</i>	<i>indicatīvus</i>	<i>genitīvus</i>	<i>optatīvus</i>	<i>imperatīvus</i>

vrijeme	prezent	imperfekt	futur I	aorist	perfekt	plusvamp.	futur II
<i>tempus</i>	<i>praesens</i>	<i>imperfectum</i>	<i>futūrum I</i>	<i>aoristum</i>	<i>perfectum</i>	<i>plqfp.</i>	<i>futūrum II</i>

stanje	aktiv	pasiv	medij
<i>genus</i>	<i>actīvum</i>	<i>passīvum</i>	<i>mediūm</i>

glagolske kategorije

PREZENAT

i

-ω	—	-ομεν
-εις	-ετον	-ετε
-ει	-ετον	-ουσι(ν)

promjena indikativa prezenta aktivnog tematskih glagola

i

εἶμι	—	ἔσμεν
εἶ	ἔστόν	ἔστέ
ἐστί(ν)	ἐστόν	εἰσί(ν)

¹ Enklitika.

promjena indikativa prezenta aktivnog atematskog gl. εἶμι

INFINITIV

i

-иѣ

infinitiv prezenta aktivnog tematskih glagola

i

εἶναι

infinitiv prezenta aktivnog atematskog glagola εἶμί

DEKLINAKIJA

rod
genus

muški
masculinum

ženski
femininum

srednji
neutrum

broj
numerus

jednina
singularis

dvojina
dualis

množina
pluralis

padež
casus

nominativ
nominativus

genitiv
genitivus

dativ
dativus

akuzativ
accusativus

vokativ
vocativus

imenske kategorija

CLAN

i

ὁ	ἡ	τό	τώ	τώ	τώ	οἱ	αἱ	τά
τοῦ	τῆς	τοῦ	τοῖν	τοῖν	τοῖν	τῶν	τῶν	τῶν
τῷ	τῇ	τῷ	τοῖν	τοῖν	τοῖν	τοῖς	ταῖς	τοῖς
τόν	τήν	τό	τώ	τώ	τώ	τούς	τάς	τά
ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ

promjena člana

A-OSNOVE

i

-η	-ā	-αι̃ ¹
-ης	-αιν	-ω̂ν ²
-η	-αιν	-αις
-ην	-ā	-ās
-η	-ā	-αι̃ ¹

¹ Za akcenat kratko.

² Vazda persipomenon.

promjena ā-osnova sa nom fsg na -η

1. Pobjeda donosi čast. 2. Radujem se časti pobjede. 3. Vaspitanje donosi i (samu) pobjedu. 4. Pobjede vojski (Vojne pobjede) čuvaju zemlje. 5. Znanja bogate duše. 6. Ne uzdamo se u sreću. 7. Mir gaji umijeća. □□□□□□□□

i

$-\bar{\alpha}$	$-\bar{\alpha}$	$-\alpha\check{\iota}^1$
$-\bar{\alpha}\zeta$	$-\alpha\iota\nu$	$-\hat{\omega}\nu^2$
$-\alpha_{\iota}$	$-\alpha\iota\nu$	$-\alpha\iota\zeta$
$-\bar{\alpha}\nu$	$-\bar{\alpha}$	$-\bar{\alpha}\zeta$
$-\bar{\alpha}$	$-\bar{\alpha}$	$-\alpha\check{\iota}^1$

¹ Za akcenat kratko.

² Vazda persipomenon.

promjena \bar{a} -osnova sa nom fsg na $-\bar{a}$

β'

α' Βιᾱ βιᾱν τίκτει. β' Ἡ ἱστορίᾱ διδάσκει. γ' Ἡ κωμωδίᾱ καὶ τέρπει καὶ διδάσκει. δ' Ἡ δημοκρατίᾱ ἄρχει. ε' Μανθάνεις; Οὐ μανθάνω. ζ' Αἱ ἀδικίαῖ τὰς ἔχθρᾱς τίκτουςιν. ζ' Ἡ τῶν στρατιῶν ἀνδρείᾱ ταῖς χώραις σωτηρίᾱν φέρει. η' Τῇ ἐργασίᾳ καὶ τῇ φιλεργίᾳ τὴν χώρᾱν πλουτίζομεν. ππππππππππππππππππππππ

i. *Vis vim parit.* **ii.** *Historia docet.* **iii.** *Comoedia & delectat
& docet.* **iv.** *Imperium pöpuläre dominātur.* **v.** *Discisne?
Non disco.* **vi.** *Injustitiae inimicitias pariunt.* **vii.**
Exercituum virtus terris salūtem fert. **viii.** *Terram
industriā & sedulitāte divitem reddimus.* □□□□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

i

-ǎ	-ā	-αι̃ ¹
-āς / -ης	-αιν	-ω̂ν ²
-α̣ / -η̣	-αιν	-αις
-ǎν	-ā	-āς
-ǎ	-ā	-αι̃ ¹

¹ Za akcenat kratko.

² Vazda persipomenon.

promjena ā-osnova sa nom fsg na -ǎ

Υ'

α' Ἡ ἀνδρείᾱ ἐστὶ ῥίζᾱ τῆς δόξης. β' Τῇ ὁμοιοῖα καὶ τῇ ἀνδρείᾱ φυλάττετε τὴν ἐλευθερίᾱν. γ' Αἱ Μοῦσαι εἰσὶ θεαὶ τῆς σοφίᾱς. δ' Ἡ θάλαττα ἐστὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾱς. ε' Ἡ μὲν ἀνδρείᾱ νίκην καὶ δόξαν φέρει, ἡ δὲ δειλίᾱ φυγὴν καὶ ἡττᾶν. ς' Θαυμάζομεν τὴν τῶν μελιπτῶν φιλεργίᾱν. ζ' Ἡ πείρᾱ ἐπιστήμης καὶ σοφίᾱς ἀρχή. η' Ἡ ἐγκράτειᾱ σωφροσύνην ἐν τῇ ψυχῇ τίκτει. θ' Αἱ Μοῦσαι χαίρουσὶ ταῖς χορείαις καὶ ᾠδαῖς. ΠΠΠΠΠΠ

i. *Virtus famae radix est.* **ii.** *Concordiā & virtūte libertātem servātis.* **iii.** *Musae sapientiae deae sunt.* **iv.** *Mare fons felicitātis est.* **v.** *Virtus victoriam famamque, timiditas vero fugam clademque fert.* **vi.** *Apium sedulitātem mirāmur.* **vii.** *Scientiae & sapientiae initium peritia.* **viii.** *Temperantia prudentiam animae parit.* **ix.** *Musae chorēis cantibusque laetantur.*

translatio

1. Hrabrost je početak učenja. 2. Slogom i hrabrošću
čuvate slobodu. 3. Muze su boginje hrabrosti. 4. More
je vrelo blagostanja. 5. Hrabrost donosi pobjedu i
čuvenje, a plašljivost bjekstvo i poraz. 6. Divimo se
marljivosti pčela. 7. Iskustvo je početak znanja i
mudrosti. 8. Suzdržljivost rađa (stvára) skromnost u
duši (skromnost duše, duševnu skromnost). 9. Muze se
raduju kolima i pjesmama. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

prevod

i

- $\bar{\alpha}$ ς	- $\bar{\alpha}$	-αἰ ¹
-ου	-αιν	- $\hat{\omega}$ ν ²
- α _̣	-αιν	-αις
- $\bar{\alpha}$ ν	- $\bar{\alpha}$	- $\bar{\alpha}$ ς
- $\bar{\alpha}$	- $\bar{\alpha}$	-αἰ ¹

-ης	- $\bar{\alpha}$	-αἰ ¹
-ου	-αιν	- $\hat{\omega}$ ν ²
-η	-αιν	-αις
-ην	- $\bar{\alpha}$	- $\bar{\alpha}$ ς
-η/- α	- $\bar{\alpha}$	-αἰ ¹

¹ Za akcenat kratko.

² Vazda persipomenon.

³ U imenicama na -της i imenima narodâ na -ης.

promjena $\bar{\alpha}$ -osnova sa nom fsg na - $\bar{\alpha}$ ς i -ης

δ'

α' Οἱ προδόται τὴν ἡττᾶν τῇ στρατιᾷ φέρουσιν. β' Εἰκότως κολάζομεν τὸν προδότην. γ' Τῷ νεανίᾳ πρέπει ἢ ἐγκράτειᾶ. δ' Ἡ τῶν ἐργατῶν φιλεργίᾳ τοῖς πολίταις ὠφέλειᾶν παρέχει. ε' Ἡ τέχνη τὸν τεχνίτην τρέφει. ζ' Οἱ Κέλται τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν οὐδέποτε κλείουσιν. ζ' Ὀρέστην καὶ Πυλάδην θαυμάζομεν διὰ τὴν φιλιᾶν. ΠΠ

1

1. U Atini cvatu nauke i umijeća. 2. Radom povećavamo blagostanje. 3. Pravda je početak prijateljstva. 4. U bici ne spasava vojsku bijeg nego hrabrost. 5. Iskustvom povećavaš znanje. 6. Pobjeda je izvor slave i časti. 7. Snaga vojske je izvor slobode. 8. Ne izbjegavaj rad! 9. Ljubite i čuvajte slobodu! 10. Divi se čuvenju Atine!

i

-â	-âς	-â	-αι̂
-âς	-οû	-αι̂ν	-ω̂ν
-â̇	-αι̂ν	-αι̂ς	
-âν	-â	-âς	
-â	-â	-αι̂	

-η̂	-η̂ς	-â	-αι̂
-η̂ς	-οû	-αι̂ν	-ω̂ν
-η̂	-αι̂ν	-αι̂ς	
-η̂ν	-â	-âς	
-η̂	-â	-αι̂	

promjena stegnutih ā-osnova

ε'

α'· Αἱ Ἀθηναῖ ἐπωνυμίᾱν ἔχουσιν ἀπὸ Ἀθηνᾶς τῆς θεᾶς. β'· Θαλῆν μὲν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ θαυμάζομεν, Ἀπελλῆν δὲ ἐπὶ τῇ γραφικῇ. γ'· Οἱ ναῦται τῷ βορρῶ θύουσιν. δ'· Ἑρμῆν τῆς παλαιστρᾶς εὐρετὴν λέγουσιν.

ζ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΣΠΑΡΤΗ, ΘΗΒΑΙ. Ἀθηναί εἰσὶν ἐν τῇ Ἀττικῇ
καὶ Σπάρτη ἐν τῇ Λακωνικῇ καὶ Θήβαι ἐν τῇ Βοιωτίᾳ.
Αἱ Μοῦσαι καὶ αἱ τέχναί εἰσὶν ἐν τιμῇ ἐν ταῖς Ἀθήναις,
ἄλλ' οὐκ ἐν ταῖς Θήβαις. Ἡ δὲ Σπάρτη τῇ ἀνδρείαᾳ καὶ
τῇ πειθαρχίᾳ καὶ τῇ καρτερίᾳ διαφέρει, καὶ
θαυμάζομεν τὴν Λεωνίδου τελευταίαν ἐν ταῖς
Θερμοπύλαις. Αἱ δὲ Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινώνδου
νίκαί φέρουσιν ἑκατὸν δόξα καὶ τιμὴν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

ATHENAE, SPARTA, THEBAE. Athēnae in Attica sunt, Thebae in Boeotia, Sparta autem in Laconica. Musae & artes in honore habentur Athenis, haud vero Thebis. Sparta autem virtute oboedientiāque patientiāque differt & Leonidae in Thermopylis mortem mirāmur. Epaminondae Pelopidaeque victoriae Thebis famam & honorem ferunt. □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

2

1. Spartanci strogo vaspitavaju mladiće. 2. Vojniku dolikuje hrabrost, a učeniku marljivost. 3. Plodnost zemlje povećava blagostanje građana. 4. Izvori ponajviše izbijaju iz zemlje. 5. Dužnost učenika je da marljivo uči. 6. U Atini naročito poštuju boginju Atenu. 7. Građani se dive hrabrosti vojnikâ. □□□□□□□□□□□□□□□□

α'· Οἱ Σπαρτιᾶταῖ ἰσχυρῶς παιδεύουσι τοὺς νεανίᾳς. β'·
Τῷ μὲν στρατιῶτῃ πρέπει ἢ ἀνδρείᾳ, τῷ δὲ μαθητῇ ἢ
φιλεργίᾳ. γ'· Ἡ τῆς γῆς εὐφορία αὐξάνει τὴν τῶν πολιτῶν
εὐδαιμονίᾳν. δ'· Αἱ πηγαὶ μάλιστα ἐκ τῆς γῆς
ἀνατέλλουσιν. ε'· Τοῦ μαθητοῦ ἐστὶ σπουδαίως
μανθάνειν. ς'· Ἐν ταῖς Ἀθήναις διαφερόντως
θεραπεύουσιν Ἀθηνᾶν τὴν θεάν. ζ'· Οἱ πολῖται
θαυμάζουσι τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀνδρείᾳν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

PREZENAT

i

-ομαῖ ¹	—	-ομεθα̂
-η / -ει	-εσθον	-εσθε
-εταῖ ¹	-εσθον	-ονταῖ ¹

¹ Za akcenat kratko.

promjena indikativa prezenta mediopasivnog tematskih glagola

O-O-S-N-O-V-E

i

-ος	-ω	-οῖ ¹
-ου	-οιυ	-ωυ
-ω ι	-οιυ	-οις
-ου	-ω	-ους
-ε	-ω	-οῖ ¹

¹ Za akcenat kratko.

* Feminina σ-osnovâ: ἄμπελος, Αἴγυπτος, βίβλος, Δῆλος, ἥπειρος, νῆσος, νόσος, Κόρινθος, ὁδός, παρθένος, τάφος, ψῆφος, itd.

promjena σ-osnovâ živog (muškog i ženskog) roda sa nom sg na -ος

ζ'

α' Ὕπνος ἀδελφός ἐστί θανάτου. β' Ὁ χρόνος τῶν ἀνθρώπων διδάσκαλός ἐστίν. γ' Ἡ νίκη δόξαν τοῖς στρατηγοῖς φέρει. δ' Οἱ ἰατροὶ τὰς νόσους θεραπεύουσιν. ε' Ἡ σοφία τοῖς ἀνθρώποις τῆς εὐδαιμονίας πηγή ἐστίν. ς' Τοῖς τοῦ φίλου λόγοις πολλάκις οὐ πιστεύομεν. ζ' Ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ὁ δῆμος πολιτεύεται. η' Πλοῦτος βᾶσανός ἐστί τῶν τοῦ ἀνθρώπου τρόπων.

i. Somnus mortis gemellus est. ii. Tempus hominum magister est. iii. Victoria imperatoribus gloriam fert. iv. Medici morbos sanant. v. Hominibus sapientia felicitatis fons est. vi. Verbis amici saepe non credimus. vii. Pöpulus in democratia rem publicam gerit. viii. Opulentia hominis morum (morum humanorum) coticula est. □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. San je brat smrti.
2. Vrijeme je učitelj ljudi (čovječanstva).
3. Pobjeda vojskovođa donosi slavu.
4. Ljekari liječe bolesti.
5. Za ljude je mudrost vrelo sreće.
6. Čest one vjerujemo riječima prijatelja (prijateljevim riječima).
7. U demokratiji vlada narod.
8. Bogatstvo je kamen kušnje navada čovjeka (ljudskih navada).
(Bogatstvo kuša ljudske navade.)

i

-OV	-Ω	-ǎ ¹
-OU	-OIV	-ΩV
-Ω _t	-OIV	-OIS
-OV	-Ω	-ǎ
-OV	-Ω	-ǎ

¹ *Neutra pluralia gaudent verbo singulari.* (Τὰ ζῶα τρέχει.)

promjena o-osnovâ srednjeg roda sa nom sg na -ov

η'

α' Ἡ Αἴγυπτός ἐστὶ δῶρον τοῦ Νείλου ποταμοῦ. β' Ἀμοργὸς καὶ Πεπάρηθος αἱ νῆσοι οἶνον καὶ σίτον καὶ ἔλαιον φέρουσιν. γ' Τὰ τῶν ἐχθρῶν δῶρᾶ βλάπτει. δ' Τὰ δένδρᾶ κόσμος ἐστὶ τῶν ἀγρῶν. ε' Λόγος εἰδωλον τῶν ἔργων ἐστίν. ς' Ὁ ὕπνος τῆς νόσου φάρμακόν ἐστίν. ζ' Λόγον τὰ ζῶᾶ οὐκ ἔχει. η' Τὸν χρόνον φάρμακον λέγουσὶ τῆς λύπης. θ' Ἐκ τῶν φυτῶν τὰ φάρμακᾶ λαμβάνεταῖ.

i. *Aegyptus Nili fluminis donum est.* **ii.** *Amorgi & Peperēthi insulae vinum, frumentum oleumque ferunt.* **iii.** *Inimicorum dona nocent.* **iv.** *Arbores agrorum ornamenta sunt.* **v.** *Verbum operis simulacrum est.* **vi.** *Somnus morbi remedium est.* **vii.** *Animalibus sententia non est.* **viii.** *Tempus doloris remedium dicunt.* **ix.** *Medicamenta e plantis sumuntur.* □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

3

1. U Sparti je veliko mnoštvo robova. 2. Slobodu ljube i ljudi i životinje. 3. Drveće se poznaje po plodovima. 4. Rad je za čovjeka čast. 5. Nesloga škodi narodu. 6. Ljekari spasavaju ljudima život. 7. Od loze seljaci dobivaju vino. 8. U bolesti i san liječi. 9. Iz knjige čitaš priču. 10. Učitelj je učenikov prijatelj. □□□□□□□□□□□□□□□□

α' Ἐν τῇ Σπάρτῃ τῶν δούλων ἀφθονία ἐστίν. β' Τὴν ἐλευθερίαν στέργουσι καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷα. γ' Τὰ δένδρα ἐκ τῶν καρπῶν γινώσκειται. δ' Ὁ πόνος τῷ ἀνθρώπῳ τιμὴ ἐστίν. ε' Ἡ διαφορὰ βλάπτει τῷ δήμῳ. ς' Οἱ ἰατροὶ βίον τοῖς ἀνθρώποις σώζουσιν. ζ' Οἱ γεωργοὶ ἐκ τῆς ἀμπέλου οἶνον λαμβάνουσιν. η' Ἐν τῇ νόσῳ καὶ ὁ ὕπνος θεραπεύει. θ' Ἐκ τῆς βίβλου μῦθον ἀναγιγνώσκεις. ι' Ὁ διδάσκαλός ἐστὶ μαθητοῦ φίλος. Π

IMPERFEKT

i

ἦν / ἦ	—	ἦμεν
ἦσθα	ἦστον	ἦτε / ἦστε
ἦν	ἦστην	ἦσαν

promjena imperfekta aktivnog atematskog gl. εἰμί *sum, biti*

θ'

ΓΕΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΙΠΠΟΣ. Γεωργός, ἕως μὲν πόλεμος ἦν, ἵππον τρέφει χόρτῳ καὶ σίτῳ καὶ συνεργὸν ἔχει ἐν τοῖς τοῦ πολέμου πόνοις καὶ κινδύνοις καὶ πολλάκις ὁ ἵππος τὸν γεωργὸν σώζει. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον ὁ γεωργὸς τῷ ἵππῳ παραβάλλει καλάμους ὡς τοῖς ὄνοις. Ἐπεὶ δὲ πάλιν πόλεμος ἦν, καὶ κίνδυνος ἤκει τῶν πολεμίων, ὁ μὲν γέωργος ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν ἵππον, ὁ δὲ ἵππος ἀεὶ καταπίπτει. Τὸ τελευταῖον ὁ ἵππος λέγει πρὸς τὸν γεωργόν· πῶς, ὦ ἄνθρωπε, πάλιν ἐξ ὄνου ἵππον ἐθέλεις ἔχειν;

AGRICŌLA & EQVVS. AGRICŌLA EQVVSQVE. *Agricŏla belli equum faeno triticoque pascit (sc. eum)que in calamitatibus & periculis belli adiutorem habet et saepe equus agricŏlam servat. Bello autem confecto, agricŏla equo harundinem objicit, velut asinis. Cum vero bellum denuo ortum est, agricŏla, non absente inimicorum periculo, equum conscendit; equus autem (sc. in terram) decidit. Postrēmo dicit equus agricŏlae: Quomodo vis, o homo, ab asino equum recipere?*

translatio

ZEMLJORADNIK I KONJ. Zemljoradnik, dok je trajao rat, hrani konja sijenom i pšenicom i ima (sc. ga) za pomoćnika u mukama i pogiblima rata (u ratnim mukama i pogiblima) i konj često spasava zemljoradnika. Ali, nakon rata, zemljoradnik konju daje trsku, kano magarcima. No, kad je opet počeo rat i pojavila se opasnost od neprijatelja, zemljoradnik će da uzjaši konja, kad ono konj vazda pada. Najzad kaže konj zemljoradniku: 'Kako hoćeš, čovječe, od magarca natrag dobiti konja'. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

prevod

O-O-S-N-O-V-E

i

-ους	-ω	-οι
-ου	-οιV	-ωV
-ω _ι	-οιV	-οις
-ουV	-ω	-ους
-ου	-ω	-οι

-ουV	-ω	- $\bar{\alpha}$
-ου	-οιV	-ωV
-ω _ι	-οιV	-οις
-ουV	-ω	- $\bar{\alpha}$
-ουV	-ω	- $\bar{\alpha}$

promjena stegnutih o-osnovâ muškog i srednjeg roda

ι'

α'· Ἐν μὲν τῷ πλῶ ὁ κυβερνήτης, ἐν δὲ τῷ βίῳ ὁ νοῦς
φέρει σωτηρίαν. β'· Ῥώμη ἄνευ νοῦ ὁμοίως ἀχρηστός
ἐστὶν ὡσπερ ἵππος ἄνευ χαλινού. γ'· Τὰ τῶν νεκρῶν
ὄστᾶ ἐν τοῖς ἀντροῖς εὕρισκομεν. δ'· Αἱ παρθένοι ἐν
κανοῖς τοὺς καρποὺς πρὸς τὸν βωμὸν φέρουσιν. ΠΠΠΠΠ

i. In navigatione gubernātor, mens autem in vita salūtem fert. ii. Vis sine sententia inutilis est perinde ac equus sine habēna. iii. Cadavērum ossa in specūbus reperīmus. iv. Puellae fructus in canistris ad aram ferunt. □□□□□□□□□□□□□□□□

ATIĶKA

i

$-\omega\zeta$	$-\omega$	$-\omega_{\iota}$
$-\omega$	$-\omega_{\iota}V$	$-\omega V$
$-\omega_{\iota}$	$-\omega_{\iota}V$	$-\omega_{\iota}\zeta$
$-\omega V^1$	$-\omega$	$-\omega\zeta$
-	-	-

¹ Ili -ω. (Tako "Αθως, λαγώς, Κέως, Κῶς, Μίνως, Τέως.) Isključivo -ω ima ěως.

atička promjena

ια'

α'· Ὁ ἀετὸς θηρεῖ νεβροὺς καὶ λαγῶς. β'· Ὁ ἥλιος τὴν
ἕω ἄγγελον ἔχει. γ'· Οἱ Σκύθαῖ τοῖς θεοῖς οὔτε βωμοὺς
οὔτε νεῶς κατασκευάζουσιν. δ'· Ἐν Κνωσῶ ἐστὶ τὰ
βασίλειᾶ Μίνω.

*i. Aquila captat dammas & lepores. ii. Sol auroram nuntium
habet. iii. Scythae dis neque aras neque fana exaedificant. iv.
Gnos(s)i domus regia Minōis (Minōnis) est. □□□□□□□□□□□□□□*

translatio

1. Orao lovi srndaće i zečeve. 2. Sunce ima zoru za
glasnika (glasnicu). 3. Skiti bogovima ne prave niti
žrtvenike niti hramove. 4. Minosov dvor nalazi se u
Knososu.

O-IA-PRIDJEVI

i

-ος	-ᾱ	-οV
-ου	-ᾱς	-ου
-ῶ	-ᾱ	-ῶ
-οV	-ᾱV	-οV
-ε	-ᾱ	-οV

-ω	-ᾱ	-ω
-οιV	-αιV	-οιV
-οιV	-αιV	-οιV
-ω	-ᾱ	-ω
-ω	-ᾱ	-ω

-οῖ	-αῖ	-ᾶ
-ωV	-ωV	-ωV
-οις	-αις	-οις
-ους	-ᾱς	-ᾶ
-οῖ	-αῖ	-ᾶ

Nom fsg -η, gen fsg -ης, dat fsg -ῆ, acc fsg -ῆν, voc fsg -η iza korijenâ koji ne završavaju na ε, ι, ρ.

promjena pridjevâ ο- i a-osnovâ sa 3 završetka

i

-oς	-ov
-ou	-ou
-ω	-ω
-ov	-ov
-ε	-ov

-ω	-ω
-oiv	-oiv
-oiv	-oiv
-ω	-ω
-ω	-ω

-oǎ	-ǎ
-ωv	-ωv
-oivς	-oivς
-ouς	-ǎ
-oǎ	-ǎ

promjena pridjevâ o- i a-osnovâ sa 2 završetka

ιβ'

α'· Οἱ κροκόδειλοι τίκτουσιν ὡὰ τοῖς χηνεῖοις
παραπλήσια. β'· Ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς
ἀνθρώπῳ. γ'· Οἱ Ἴωνικοὶ ἰατροὶ τὴν ἐπιληψίαν ἱερὰν
νόσον ὀνομάζουσιν. δ'· Τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην
θαυμάζουσιν οἱ πολῖται. ε'· Οἱ ἔλαφοὶ καὶ οἱ λαγῶ
ἐλαφροὶ εἰσιν.

1. Krokodili legu jaja nalik (sc. onim) guščijim. 2.
Neistražen život za čovjeka nije vredan življenja. 3.
Jonski ljekari padavicu nazivaju svetom bolešću. 4.
Valjanom vojniku građani se dive. 5. Jeleni i zečevi su
brzi.

ιγ'

α'· Παλαιά ἐστὶν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶττα. β'· Οἱ τοῦ
Λεωνίδου στρατιῶταῖ ἀνδρείοι ἦσαν. γ'· Ἰσχυρὰ ἦν
τῶν νεανιῶν παιδεία παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις. δ'·
Κακοὺς φέρουσι καρποὺς οἱ κακοὶ λόγοι. ε'· Τοῖς
ἀνδρείοις ἀθάνατος ἔπεται δόξα. ς'· Κακαὶ βίβλοι
φέρουσι βλάβην. ππππππππππππππππππππππππππππππππ

i. *Vetus est lingua Graeca (Graecorum lingua).* **ii.** *Leonidae milites fortes erant.* **iii.** *Severa erat juvenum institutio apud Lacedaemonios.* **iv.** *Malos ferunt fructus verba mala.* **v.** *Fortes immortalis fama sequitur.* **vi.** *Libri mali noxam ferunt (nocent).*

translatio

i. Grčki jezik star je. ii. Vojnici Leonide (Leonidini vojnici) bijahu hrabri. iii. Kod Spartanaca vaspitanje mladića bijaše strogo. iv. Loše riječi nose loše plodove. v. Hrabre (sc. ljude) prati besmrtna slava. vi. Loše knjige donose štetu (štete, škode). □□□□□□□□□□□□□□□□

I

i. *Historia est magistra vitae.* **ii.** *Discordia pōpūlo nocet.*
iii. *Pōpūle, concordīā amīcos delectas, inimīcos autem
terres.* **iv.** *Magister puērum & puellam bonis libris edūcat.*
v. *Bella vicos delent.* **vi.** *Aegrōti consiliis medicōrum
parent.* **vii.** *Viro aegro consilia medīci necessaria sunt.*
viii. *Libertātem & homīnes & bestiae amant.* □□□□□□□□□□

α' Ἡ ἱστορίᾱ διδάσκαλος τοῦ βίου ἐστίν. β' Ἡ
διαφορὰ τῷ δήμῳ βλάπτει. γ' Ὡ δῆμε, τοὺς μὲν
φίλους τῇ ὁμονοίᾳ τέρπεις, τοὺς δὲ πολεμίους
ταράττεις. δ' Ὁ διδάσκαλος τὸν κόρον καὶ τὴν κόρην
ταῖς ἀγαθαῖς βίβλοις παιδεύει. ε' Οἱ πόλεμοι τὰς
κώμας ἐξαλείφουσιν. ς' Οἱ ἄρρωστοὶ ταῖς τῶν ἰατρῶν
βουλαῖς πείθονταῖ. ζ' Τῷ ἀρρώστῳ αἱ τῶν ἰατροῦ
βουλαὶ ἀναγκαῖαί εἰσιν. η' Τὴν ἐλευθερίᾱν καὶ οἱ
ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷᾶ στέργουσιν (στέργει). ΠΠΠΠΠΠΠΠ

4

1. Marljivi radnici u zoru polaze na posao. 2. Život roba pun je nevolja. 3. Kod Atinjana vijenac bijaše nagrada dobrih građana. 4. Kostí mrtvaka čuvaju se u grobu. 5. Orao lovi zeca. 6. Govor je slika misli. 7. Dobri ljekari liječe i teške bolesti. 8. Besmrtna je slava pjesnika Homera.

α' Οἱ σπουδαῖοι ἐργάται τρέπονται ἐπὶ ἔργᾳ ἅμα τῇ
ἔω. β' Ὁ τοῦ δούλου βίος μεστός ἐστὶ τῶν ἀτυχιῶν. γ'
Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ στέφανος ἦν ἀθλον τῶν
ἀγαθῶν πολιτῶν. δ' Τὰ τῶν νεκρῶν ὀστᾶ ἐν τῷ τάφῳ
φυλάττεται. ε' Ὁ ἀετὸς θηρεύει τὸν λαγῶ(ν). ζ' Ὁ
λόγος τῶν γνωμῶν κάτοπτρόν ἐστίν. ζ' Οἱ ἀγαθοὶ
ἰατροὶ καὶ τὰς χαλεπὰς νόσους θεραπεύουσιν. η' Δόξᾳ
Ὁμήρου τοῦ ποιητοῦ ἀθάνατός ἐστίν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

ιδ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. Ἡ Αἴγυπτος μάλα εὐκαρπος χώρα ἐστίν. Τὴν δὲ εὐκαρπίαν τῷ Νείλῳ ποταμῷ ὀφείλει. Ὁ γὰρ Νεῖλος κατ' ἐνιαυτὸν οὐ μόνον τοὺς ἀγροὺς κατακλύζει, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁδοὺς. Τότε ὁ Νεῖλος πόντῳ ὅμοιός ἐστίν. Μόνον οἱ λόφοι ὥσπερ νῆσοι ἐξέχουσιν. Μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν ἡ Αἴγυπτος σίτον φέρει ἀφθονον. Εἰκότως οὖν τὴν Αἴγυπτον οἱ παλαιοὶ τοῦ Νείλου δῶρον λέγουσιν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

DE AEGYPTO. *Aegyptus terra fertilissīma est. Fertilitātem Nilo flumīni debet. Quotannis enim Nilus aquis non solum agros sed etiam vias obruit. Tum Nilus mari simīlis est. Exstant tantum colles velut insulae (insulārum instar). Terrā aquis obrutā, Aegyptus copiam frumenti fert. Merito igitur vetēres Aegyptum Nili donum appellant.* □□□□□□□□□□

translatio

i

-οὐς	-ᾶ	-οὐν
-οῦ	-ᾶς	-οῦ
-ῶ	-ᾶ	-ῶ
-οῦν	-ᾶν	-οῦν
-	-	-

-ῶ	-ᾶ	-ῶ
-οῖν	-αῖν	-οῖν
-οῖν	-αῖν	-οῖν
-ῶ	-ᾶ	-ῶ
-	-	-

-οῖ	-αῖ	-ᾶ
-ῶν	-ῶν	-ῶν
-οῖς	-αῖς	-οῖς
-οὐς	-ᾶς	-ᾶ
-	-	-

Nom fsg -ῆ, gen fsg -ῆς, dat fsg -ῆ, acc fsg -ῆν iza korijenâ koji ne završavaju na ε, ι, ρ.

promjena stegnutih pridjevâ ο- i α-osnovâ sa 3 završetka

i

-ους	-ουV
-ου	-ου
-ω	-ω
-ουV	-ουV
-	-

-ω	-ω
-οιV	-οιV
-οιV	-οιV
-ω	-ω
-	-

-οῖ	-οῖ
-ωV	-ωV
-οις	-οις
-ους	-οῖ
-	-

promjena stegnutih pridjevâ o- i a-osnovâ sa 2 završetka

i

-εως	-εων
-εω	-εω
-εω̇	-εω̇
-εων	-εων
-	-

-εω	-εω
-εων	-εων
-εω̇	-εω̇
-εων	-εων
-	-

-εω̇	-εα
-εων	-εων
-εω̇ς	-εω̇ς
-εως	-εα
-	-

Izuzen πλέως koji ima f πλέῶ koji se mijenja po a-osnovama. (Ali, gen fpl πλέων!)

promjena atičkih pridjevâ

ιε'

α' Οἱ λαγῶ εἰσὶ πλέῳ φόβου. β' Νεῦρᾶ μὲν καὶ ὀσῆ ἀνθρώπων φθαρτὰ ἐστὶν, ὁ δὲ νοῦς ἀθάνατος. γ' Ἐν τοῖς παλαιοῖς νεῶς ἐνδόξων τεχνιτῶν ἔργα ἐστὶν. δ' Ἡ ἱερὰ ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τοὺς Ἐλευσινίους φέρει. ε' Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὐνοί εἰσὶν. ζ' Ὑπνος καὶ θάνατός εἰσὶ διδύμω ἀδελφῶ. ππππππππππππππππ

i. Lepōres timōris pleni sunt. **ii.** Homīnum nervi ossaque corruptibilia sunt, intellectus autem immortalis. **iii.** In templis antīquis inclitōrum artificum opēra sunt. **iv.** Via sacra ab Athēnis ducit Eleusin. **v.** Simīles similibus benevōli sunt. **vi.** Somnus & mors gemīni sunt fratres. □

i. Zečevi su puni straha (veoma plahi). ii. Kost i
tetive ljudi (Ljudske kosti i tetive) propadljive su, a
um (sc. ljudi) ljudi (ljudski um) besmrtan. iii. U
starim hramovima nalaze se djela slavni
umjetnika. iv. Sveti put vodi iz Atine u Eleusinu. v.
Slični su sličnima skloni. vi. San i smrt su braća
blizanci.

ιζ'

ΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΑ. Ἡ τῶν Ἀθηνῶν ἄκρᾱ πέτρᾱ ἐστὶν ἐν τῷ τοῦ Ἰλισσοῦ πεδίῳ. Ἐπὶ δὲ τῇ πέτρᾳ ἐστὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τὸ τοῦ Φειδίου ἔργον ἐλεφάντινον, ἡ Ἀθηνᾶ. Ἔστι καὶ ἐν Ἀθήναις παντοδαπὰ τῶν τεχνιτῶν ἔργα, τὸ Λύκειον καὶ τὸ Θησεῖον καὶ ἡ Ἀκαδημειᾶ καὶ ἡ Ποικίλη στοὰ καὶ ἱερὰ θαυμαστά. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

ATHENĀRVVM MONVMENTA. Athenārum arx in Ilissi campo est. In arce vero aedes sunt Athēnae & in aedibus (sc. ipsa) Athēna, illud Pheidiae opus eburneum. Sunt Athēnis & varia artificum opēra, Lycēum, Thesēum, Academia, Varia Porticus & templa mirabilia. □□□□□□□□

translatio

SPOMENICI ATINE (ATINSKI SPOMENICI). Akropolj Atine (Atinski akropolj) nalazi se u dolini (sc. rijeke) Ilisa. Na akropolju se pak nalazi svetište Atene (Atenino svetište), a, u svetištu, (sc. sama) Atena, rad Fidije (Fidijin rad) od slonovače. U Atini nalaze se i različia djela umjetnika (umjetnička djela), Licej, Tezej, Akademija, Šareni trijem i divljenja vrijedni hramovi.

ιζ'

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΚΩΝ. Ἄνθρώπων ἕκαστος δύο πήρᾱς
φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δ' ὀπίσθεν· μεστὴ δὲ
κακῶν ἐστὶν ἑκατέρᾱ· ἀλλ' ἢ μὲν ἔμπροσθεν
ἀλλοτρίων, ἢ δ' ὀπίσθεν τῶν ἰδίων. Διὸ οἱ ἄνθρωποι
τὰ μὲν ἴδιᾶ κακὰ ἐν ὀφθαλμοῖς οὐκ ἔχουσιν, τὰ δ'
ἀλλότρια ἀεὶ βλέπουσιν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

O ZLIMA. Svaki čovjek napose nosi dvije torbe, prednju i stražnju (jednu sprijeda, drugu straga). I jedna i druga (sc. torba) puna je zala: (ona) prednja tuđih, (ona) stražnja sopstvenih. Zato ljudi svoja zla nikada nemaju pred očima, a tuđa vazda opažaju. ▯

ιη'

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΑΜΠΕΛΩΙ ΘΗΣΑΥΡΟΥ. Γεωργός τις καταλύει τὸν βίον. Ἐκουσὶν οὖν οἱ υἱοί. Ὁ γεωργὸς λέγει πρὸς τοὺς υἱούς· ἐγὼ μὲν, ὦ φίλα τέκνα, ἤδη ἀποθνήσκω, ὑμῖν δὲ τὴν ἄμπελον καταλείπω. Ἐν τῇ ἀμπέλῳ θησαυρὸς ἐστίν. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ γεωργοῦ θάνατον οἱ νεανίαῖ τὴν ἄμπελον ὀρύττουσὶ μετὰ πόνου καὶ καμάτου. Τὸν μὲν θησαυρὸν οὐχ εὐρίσκουσιν, ἢ δ' ἄμπελος συχνοὺς καὶ καλοὺς καρποὺς τοῖς υἱοῖς φέρει. Γινώσκουσιν οἱ υἱοί, ὅτι ὁ κάματος θησαυρὸς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

O BLAGU U VINOGRADU. Neki zemljoradnik rastaje se od života. Zato (sc. mu) dolaze sinovi. Zemljoradnik kaže sinovima: 'Ja, draga djeco, već umirem, a vama ostavljam vinograd'. U vinogradu se nalazi blago! Nakon smrti zemljoradnika (zemljoradnikove smrti) mladići uz veliki napor kopaju po vinogradu. Ne nalaze blago, ali vinograd donosi mnoge lijepe plodove (sc. zemljoradnikovim) sinovima. (Sc. zemljoradnikovi) sinovi uviđaju da je trud za čovjeka blago. □□□□□□□□□□

COSSNOVE

i

-ς	-∅	-ε	-ες	-ǎ
-ος ¹		-οιυ ¹	-ωυ ¹	
-ι ¹		-οιυ ¹	-οι(υ) ¹	
-ǎ / -υ	-∅	-ε	-ǎς/*-υς	-ǎ
-ς / -∅	-∅	-ε	-ες	-ǎ

¹ Jednosložne imenice, u gensg, datsg, i datpl obavezno su oksitone; u genpl i gendu, datdu pak perispomene.

nastavci C-osnovâ uopšte

i

αἴξι ¹	αἶγ-ε	αἶγ-εσ
αἶγ-ός	αἶγ-οῖν	αἶγ-ῶν
αἶγ-ί	αἶγ-οῖν	αἴξι(ν) ¹
αἶγ-ᾶ	αἶγ-ε	αἶγ-ᾶς
αἴξι	αἶγ-ε	αἶγ-εσ

¹ κ, γ, χ, κτ + σ = ξ.

² Iznimka: γυνή. Nomsg γυνή, gensg γυναικός, datsg γυναικί, accsg γυναικᾶ, vocsg γύναι, nompl vocpl γυναικες, genpl γυναικῶν, datpl γυναιξί(ν), accpl γυναικᾶς.

φλέψ ¹	φλέβ-ε	φλέβ-εσ
φλεβ-ός	φλεβ-οῖν	φλεβ-ῶν
φλεβ-ί	φλεβ-οῖν	φλεψί(ν) ¹
φλέβ-ᾶ	φλέβ-ε	φλέβ-ᾶς
φλέψ	φλέβ-ε	φλέβ-εσ

¹ π, β, φ + σ = ψ.

promjena labijalnih i guturalnih C-osnovâ živog roda

ιθ'

α' Ἡλιξ ἡλικᾶ τέρπει. β' Οἱ στρατιῶταῖ τῆς ἐλευθηριᾶς φύλακές εἰσὶν. γ' Ὁ λύκος τὴν τρίχᾶ, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει. δ' Κόραξ κόρακι φίλος. ε' Οἱ παλαιοὶ στρατιῶταῖ θώρακᾶς χαλκοῦς φέρουσιν. ζ' Θαυμάζομεν τοὺς Ἀράβων ἐλαφροὺς ἵππους. ζ' Αἰ φόρμιγγες τοὺς τῶν ἀνθρώπων θυμοὺς τέρπουσιν. η' Τοῖς ἀνθρώποις αἰ αἶγες ὠφέλιμαί εἰσὶν. θ' Τοῖς Κύκλωσιν ὀφθαλμὸς ἐν μέσῳ τοῦ μετώπου ἦν. ΠΠΠΠ

i. *Aequālis aequālem delectat.* **ii.** *Milītes libertātis custōdes sunt.* **iii.** *Lupus p̄lum mutat, non mentem.* **iv.** *Corvus corvo amīcus.* **v.** *Antīqui milītes thorāces aēnos ferunt.* **vi.** *Mirāmur celēres Arābum equos.* **vii.** *Testudīnes homīnum anīmos (anīmos humānos) delectant.* **viii.** *Caprae hominībus utīles sunt.* **ix.** *Cyclopībus ocūlus in frontis medio (media in fronte) erat.*

1. Vršnjak vršnjaka raduje. 2. Vojnici su čuvari slobode. 3. Vuk dlaku mijenja, ne ćud. 4. Gavran (je) gavraneu mio. 5. Drevni vojnici nose bronzane oklope. 6. Divimo se brzim konjima Arapa (brzim konjima arapskim). 7. Forminge raduju srca ljudi (ljudska srca). 8. Za ljude koze su korisne. (Koze koriste ljudima.) 9. Kiklopi su imali oko na sredini čela.

ἐλπίς ¹	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ες
ἐλπίδ-ος	ἐλπίδ-οιν	ἐλπίδ-ων
ἐλπίδ-ῖ	ἐλπίδ-οιν	ἐλπίσῖ(ν) ¹
ἐλπίδ-ᾶ	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ᾶς
ἐλπί-ς ¹	ἐλπίδ-ε	ἐλπίδ-ες

χάρις ¹	χάριτ-ε	χάριτ-ες
χάριτ-ος	χαρίτ-οιν	χαρίτ-ων
χάριτ-ῖ	χαρίτ-οιν	χάρισῖ(ν) ¹
χάρι-ν	χάριτ-ε	χάριτ-ᾶς
χάρι ¹	χάριτ-ε	χάριτ-ες

¹ τ, δ θ + σ = σσ > σ.

² Baritone u accsg mjesto -ᾶ imaju -ν, u voc pak mjesto -ς imaju -ø.

³ Iznimka: πούς, ποδός ima nomsg πούς, ne πώς. (Dalje mijenja se normalno.)

⁴ Iznimka: παῖς. Nomsg παῖς, gensg παιδός, datsg παιδί, accsg παιῖδᾶ, vocsg παῖ, nompl παιῖδες, genpl παιῖδων, datpl παισί, accpl παιῖδᾶς, vocpl παιῖδες.

promjena dentalnih C-osnovâ živog roda

i

σῶμαῖ(τ-∅) ²	σώματ-ε	σώματ-ᾶ
σώματ-ος	σωμάτ-οιν	σωμάτ-ων
σώματ-ῖ	σωμάτ-οιν	σώμασῖ(ν) ¹
σῶμαῖ(τ-∅) ²	σώματ-ε	σώματ-ᾶ
σῶμαῖ(τ-∅) ²	σώματ-ε	σώματ-ᾶ

¹ τ, δ θ + σ = σσ > σ.

² Ispred -∅, -(κ)τ- otpada s kraja riječi.

³ Heteroklita: γόνυ, γόνατος; δόρυ, δόρατος; ὕδωρ, ὕδατος; οὖς, ὠτός (genpl ὠτων).

promjena dentalnih C-osnovâ srednjeg roda

i. *Pulchrum (Decōrum) est pro patria mori.* **ii.**
Lacedaemonii bona corpōris habitudīne superbi sunt. **iii.**
Dicunt antīqui anīmam studiis vesci. **iv.** *Bona cum spe*
in pugnam proficiscīmur. **v.** *Amor amōrem, contentio*
conentiōnem parit. **vi.** *Morutis e Saturni libēris Pluto*
regnat. **vii.** *De die cicādae, noctu vero ulūlae canunt.*
viii. *Cives decet publica curāre.* □□□□□□□□□□□□□□□□

1. Lijepo je mrijeti za otadžbinu. 2. Spartanci se diče stamenošću tijela (tjelesnom stamenošću). 3. Stari ljudi kažu da se duša hrani učenjem. 4. Sa dobrom onadom polazimo u bitku. 5. Ljubav rađa ljubav, a svađa svađu. 6. Mrtvacima od djece Krona (Kronove djece) vlada Had. 7. Cvrčci pjevaju po danu, a sove po noći. 8. Građanima dolikuje da se brinu za javne poslove.

prevod

κα'

α' Τοῖς μὲν ποσὶ βαδίζομεν, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς βλέπομεν. β' Τὰ ἄστρᾶ τὰς ὥρᾶς τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει. γ' Αἱ πονηραὶ ἐλπίδες, ὥσπερ οἱ κακοὶ ὀδηγοί, ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματα ἄγουσιν. δ' Θάνατός ἐστὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. ε' Χαλεπαὶ φροντίδες εἰσὶ λυπηραὶ τῇ ψυχῇ. ς' Δίκαιόν ἐστὶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατεύεσθαι. ζ' Ἡφαιστος τὸ πόδε χωλὸς ἦν. η' Τῆς ἡμέρᾶς οἱ ἄλλοι ὄρνιθες τὴν γλαῦκᾶ περιπέτονται καὶ τίλλουσιν. ππππππππππ

i. *Pedibus ambulāmus, oculis autem vidēmus.* **ii.** *Sidēra horas noctis ostendunt.* **iii.** *Expectatiōnes imprōbae velūt duces māli in errōres ducunt.* **iv.** *Mors anīmae corporisque separatio est.* **v.** *Curae aerumnōsae anīmae molestiam affērunt.* **vi.** *Aequum est pro patria militāre.* **vii.** *Vulcānus ambobus pedibus claudus erat.* **viii.** *Vlūlam de die aliae aves circumvōlant vellutnque. □□□□□□*

1. Nogama hodamo, a očima gledamo. 2. Zvijezda pokazuju doba noći. 3. Zle nade, poput loših vođa, vode ka pogreškama. 4. Smrt je odvajanje duše od tijela. 5. Mučne brige duši zadaju tugu. 6. Pravedno je ići u vojsku za otadžbinu. 7. Hefest je bio hrom s obzirom na obje noge (hromih nogu). 8. Po danu sovu druge ptice oblijetaju i čerupaju (sc. je). □□□□□□□□

N-INT-OSNOVE

i

ήγεμών ¹	ήγεμόν-ε	ήγεμόν-ες
ήγεμόν-ος	ήγεμόν-οιν	ήγεμόν-ων
ήγεμόν-ϊ	ήγεμόν-οιν	ήγεμόσι(ν) ²
ήγεμόν-ᾶ	ήγεμόν-ε	ήγεμόν-ᾶς
ήγεμών ¹	ήγεμόν-ε	ήγεμόν-ες

¹ -ον- + ς = -ων; -εν- + -ς = -ην.

² Sigmatski nomsg imaju δελφίς, ρίς, Σαλαμίς.

³ ν + σ = σ.

promjena *n*-osnovâ

i

ἡγεμών ¹	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες
ἡγεμόν-ος	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόν-ων
ἡγεμόν-ι̃	ἡγεμόν-οιν	ἡγεμόσι̃(v) ²
ἡγεμόν-ᾱ̃	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ᾱ̃ς
ἡγεμών ¹	ἡγεμόν-ε	ἡγεμόν-ες

⁴ Iznimka: Ἄπολλον. Nomsg Ἄπολλον, gensg Ἄπολλωνος, datsg Ἄπολλωνι̃, accsg Ἄπολλωνᾱ̃ i Ἄπόλλω, vocsg Ἄπολλον.

⁵ Iznimka: Ποσειδῶν. Nomsg Ποσειδῶν, gensg Ποσειδῶνος, datsg Ποσειδῶνι̃, accsg Ποσειδῶνᾱ̃ i Ποσειδῶ, vocsg Πόσειδον.

⁶ Iznimka: κύων. Nomsg κύων, gensg κυνός, datsg κυνί, accsg κύνᾱ̃, vocsg κύον, nompl vocpl κύνες, genpl κυνῶν, datpl κυσί(v), accpl κύνᾱ̃ς.

promjena *n*-osnovâ

κβ'

α' Ἡ Σπαρτάκου, τοῦ τῶν δούλων ἡγεμόνος, δόξα ἀθάνατός ἐστίν. β' Χρηστοὶ ἡγεμόνες ἐν τοῖς ἀγῶσι σώζουσι τὴν πατρίδα. γ' Ἡγεμόνας ἀγαθοὺς Ὅμηρος ποιμένας λεῶν λέγει. δ' Οἱ Ἑλλήνων ὀπλίται θώρακᾶ ἔχουσι καὶ κόρυν καὶ κνημίδας καὶ ἀσπίδα. ε' Ἐν τῷ χειμῶνι οἱ ναῦται εἰς λιμένας φεύγουσιν. ς' Ἐν τῇ ὕλῃ συχναί εἰσιν ἀηδόνες. ζ' Οἱ δελφῖνες, ὡς λέγεται, πάνυ φιλόανθρωποι εἰσιν. η' Εἰκότως τὴν ἀχαριστιᾶν ἡγεμόνα ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ λέγουσιν. θ' Αἱ ἀσπίδες τῶν Ἑλλήνων μικραὶ ἦσαν.

i. *Fama Spartāci, servōrum ducis, immortalis est.* **ii.**
Duces probi in pugnis patriam servant. **iii.** *Duces bonos*
Homērus pōpulōrum pastōres appellat. **iv.** *Graecōrum*
hoplītae (Hoplitae Graeci) thoracem, galeam tibialia
scutumque habent. **v.** *Hiēme nautae in portus fugiunt.*
vi. *In silva multae sunt luscinae.* **vii.** *Delphīni, ut*
dicītur, omnīno humāni sunt. **viii.** *Merito animum*
ingrātum ad turpitudinem ducēre dicunt. **ix.** *Graecōrum*
clipei (Clipei Graeci) parvi erant. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

i

γέρων ¹	γέροντ-ε	γέροντ-εσ	γίγᾱς ¹	γίγαντ-ε	γίγαντ-εσ
γέροντ-ος	γερόντ-οιν	γερόντ-ων	γίγαντ-ος	γιγάντ-οιν	γιγάντ-ων
γέροντ-ῖ	γερόντ-οιν	γέρουσῑ(ν) ²	γίγαντ-ῖ	γιγάντ-οιν	γίγᾱσῑ(ν) ²
γέροντ-ᾶ	γέροντ-ε	γέροντ-ᾶς	γίγαντ-ᾶ	γίγαντ-ε	γίγαντ-ας
γέρον(τ-∅)	γέροντ-ε	γέροντ-εσ	γίγᾶν(τ-∅)	γίγαντ-ε	γίγαντ-εσ

¹ -οντ- + -ς = -ων.

² -οντ- + σῖ = -ουσῑ.

¹ -αντ- + -ς = -ᾶς.

² -αντ- + σῖ = -ᾶσῑ.

promjena *nt-osnovâ*

i

-ωV ¹	-ουσ-ᾱ ³	-OV-∅
-OVT-OC	-ουσ-ης ³	-OVT-OC
-OVT-ι̃	-ουσ-η ³	-OVT-ι̃
-OVT-ᾱ	-ουσ-ᾱV ³	-OV-∅
-ωV	-ουσ-ᾱ ³	-OV-∅
-OVT-ε	-ουσ-ᾱ ³	-OVT-ε
-OVT-OIV	-ουσ-αιV ³	-OVT-OIV
-OVT-OIV	-ουσ-αιV ³	-OVT-OIV
-OVT-ε	-ουσ-ᾱ ³	-OVT-ε
-OVT-ε	-ουσ-ᾱ	-OVT-ε
-OVT-ες	-ουσ-αι̃ ³	-OVT-ᾱ
-OVT-ωV	-ουσ-ῶV ³	-OVT-ωV
-ουσι̃(v) ²	-ουσ-αις ³	-ουσι̃(v) ²
-OVT-ᾱς	-ουσ-ᾱς ³	-OVT-ᾱ
-OVT-ες	-ουσ-αι̃ ³	-OVT-ᾱ

¹ -OVT- + -ς = -ωV. ² -OVT- + -σι̃ = -ουσι̃. ³ -OVT- + -ι̃- = -ουσ-

promjena participa prezenta aktivnog

i

λύων	λύουσα̃	λύον
λύοντος	λυούσης	λύοντος
λύοντι̃	λυούση	λύοντι̃
λύοντά̃	λύουσαν	λύον
λύων	λύουσα̃	λύον

λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε
λύοντοιν	λυούσαιν	λύοντοιν
λύοντοιν	λυούσαιν	λύοντοιν
λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε
λύοντε	λυούσᾱ	λύοντε

λύοντες	λύουσαι̃	λύοντά̃
λύοντων	λυουσῶν	λύοντων
λύουσι̃(ν)	λυούσαις	λύουσι̃(ν)
λύοντά̃ς	λυούσᾱς	λύοντά̃
λύοντες	λύουσαι̃	λύοντά̃

promjena participia prezenta aktivnog

i

πᾶς ¹	πᾶσ-ᾶ ³	πᾶν(τ)-∅
παντ-ός	πάσ-ης ³	παντ-ός
παντ-ί	πάσ-η ³	παντ-ί
πάντ-ᾶ	πᾶσ-ᾶν ³	πᾶν(τ)-∅
πᾶς ¹	πᾶσ-ᾶ ³	πᾶν(τ)-∅

-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-

πάντ-ες	πᾶσ-αῖ ³	πάντ-ᾶ
πάντ-ων	πᾶσ-ῶν ³	πάντ-ων
πᾶσῖ(ν) ²	πάσ-αις ³	πᾶσῖ(ν) ²
πάντ-ᾶς	πάσ-ᾶς ³	πάντ-ᾶ
πάντ-ες	πᾶσ-αῖ ³	πάντ-ᾶ

¹ -αντ- + -ς = -ᾶς. ² -αντ- + -σῖ = -ᾶσῖ. ³ -αντ- + -ῖ- = -ᾶσ-

promjena pridjeva πᾶς, πᾶσᾶ, πᾶν

ΚΥ'

α'· Οἱ ἐλπίσι πιστεύοντες σφάλλονταῖ πολλάκις. β'·
Οἱ διδάσκαλοι τοὺς παιδᾶς σπουδαίως μανθάνοντάς
στέργουσιν. γ'· Ὕπνος πάσης ἐστὶν ὑγίειᾶ νόσου. δ'·
Θαλῆς ἀρχὴν τῶν πάντων ὕδωρ λέγει. ε'· Μελέτη τὸ
πάν. ζ'· Πρὸ ἅπαντος πράγματος βουλευόμεθα. ΠΠ

i. *Spebus credentes (sperantes) saepe falluntur. ii.*
Magistri amant discipūlos diligenter discentes (discipūlos
*diligentes). **iii.** *Omnis morbi somnus remedium est. iv.*
Thales aquam omnium rerum principium appellat. v.
Nihil sine exercitatiōne. vi. *Omnia ante acta*
*deliberamus.**

translatio

1. Oni koji vjeruju nadama često se varaju. 2. Učitelji vole djecu koja marljivo uče. 3. San je lijek svake bolesti. 4. Tales vodu naziva počelom svih stvari. 5. Vježbanje je sve. 6. Razmišljamo uoči svakog djela. ▯

κδ'

ΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΖΟΙ. Παρὰ τοῖς παλαιοῖς οἱ πεζοὶ στρατιῶται εἰσὶν ὀπλίται ἢ πελτασταί. Οἱ μὲν ὀπλίται κόρυθαῖ φέρουσι καὶ θώρακᾶς καὶ κνημίδᾶς καὶ ἀσπίδᾶς καὶ λόγχᾶς καὶ μαχαίρᾶς. Αἱ δὲ κόρυθες σκύτιναῖ ἢ χαλκαῖ εἰσὶν, οἱ θώρακες χαλκοί, χαλκαῖ καὶ αἱ κνημίδες. Βόειον δὲ δέρμα τὰς ἀσπίδᾶς ἐγκαλύπτει, μακρὰ αἱ λόγχαι εἰσὶν, μικρὰ δὲ αἱ μάχαιραῖ. Ὑστερον δὲ τοῖς ὀπλίταις ἀντὶ θωράκων χιτῶνες λινοὶ ἦσαν. Τοῖς δὲ γυμνήταις καὶ τοῖς πελτασταῖς ὄπλα ἔστι πρὸς τῇ πέλτῃ τόξον ἢ σφενδόνῃ ἢ ἀκόντιον.

*GRAECŌRVM PEDĪTES (PEDĪTES GRAECI). Apud pōpūlos
antīquos pedītes hoplītae vel peltastae sunt. Hoplītae
galeas, thoraces, tibialia, clipeos, lanceas & gladios
ferunt. Galeae vel de corio vel de aere sunt, thoraces de
aere; de aere & tibialia (sunt). Clipeos autem bubūlum
corium velat (Clipei autem bubūlo corio velantur);
lanceae longae sunt, gladii vero curti. Postea vero erant
hoplītis pro thoracibus & chitōnes de lino texti.
Gymnētis peltastisque autem tela sunt praeter peltas vel
arcus vel fundae vel pīla. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□*

translatio

GRČKI PJEŠACI. Kod starih naroda pješaci su hopliti ili peltasti. Hopliti nose kacige, oklope, nazuvke, štitove, koplja i mačeve. Kacige su od kože ili od bronzе, okolopi od bronzе; od bronzе (su) nazuvci. Štitove pak prekriva volujska koža; koplja su dugačka, a mačevi kratki. Docnije su hopliti ispred oklopa imali i lanene hitone. A gimneti i peltasti osim štita imaju kao oružje lûk, praćku ili koplje. ΠΠ

5

1. Dužnost je dobrih građana da se bore za otadžbinu. 2. Djecu pravo (s pravom) zovemo nadom domovine. 3. Mnogi ljudi hrane se kozjim mlijekom. 4. Libija (Afrika) je domovina lavova, a Indija slonova. 5. Ajant je sličan gigantu. 6. Kuća se noću osvjetljuje svjetiljkama. 7. U pozorištima gledamo nove drame. 8. Slavna je pobjeda Helena kod Salamine. 9. Vukovi su loši čuvari ovaca i koza. 10. Hrabre vojnike poređujemo sa lavovima. ΠΠΠΠΠ

α' Ἀγαθῶν πολιτῶν ἐστὶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μάχεσθαι. β' Τοὺς παῖδας εἰκότως τῆς πατρίδος ἐλπίδα ὀνομάζομεν. γ' Οἱ πολλοὶ τῶ τῶν αἰγῶν γάλακτι τρέφονταί. δ' Ἡ μὲν Λιβύη τῶν λεόντων, ἡ δὲ Ἰνδικὴ τῶν ἐλεφάντων πατρίς ἐστὶν. ε' Ὁ Αἰῶς τῶ γίγαντι ὅμοιός (ὁμοῖός) ἐστὶν. ς' Ὁ οἶκος νυκτὸς καταλάμπεται ταῖς λάμπασιν. ζ' Τὰ καινὰ δράματᾶ ἐν θεάτροις βλέπομεν. η' Ἐνδοξὸς ἐστὶν ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐν Σαλαμῖνι νίκη. θ' Οἱ λύκοι κακοὶ αἰγῶν τε καὶ προβάτων φύλακές εἰσιν. ι' Στρατιώτᾶς ἀνδρείους τοῖς λέουσιν εἰκάζομεν. ππππππππππππ

μετάφρασις

i

εὐελπίς	εὐελπίς	εὐελπιῖ-ϑ
εὐέλπιδ-ος	εὐέλπιδ-ος	εὐέλπιδ-ος
εὐέλπιδ-ῖ	εὐέλπιδ-ῖ	εὐέλπιδ-ῖ
εὐέλπιδ-ᾶ	εὐέλπιδ-ᾶ	εὐελπιῖ-ϑ
εὐελπίς	εὐελπίς	εὐελπιῖ-ϑ
εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε
εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν
εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν	εὐελπίδ-οιν
εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε
εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε	εὐέλπιδ-ε
εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ᾶ
εὐελπίδ-ων	εὐελπίδ-ων	εὐελπίδ-ων
εὐελπισῖ(ν)	εὐελπισῖ(ν)	εὐελπισῖ(ν)
εὐελπιδ-ᾶς	εὐελπιδ-ᾶς	εὐέλπιδ-ᾶ
εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ες	εὐέλπιδ-ᾶ

promjena pridjeva dentalnih osnova

i

εὐδαίμων	εὐδαίμων	εὐδαίμων-ο
εὐδαίμων-ος	εὐδαίμων-ος	εὐδαίμων-ος
εὐδαίμων-ι	εὐδαίμων-ι	εὐδαίμων-ι
εὐδαίμων-ᾶ	εὐδαίμων-ᾶ	εὐδαίμων-ο
εὐδαίμων-ο	εὐδαίμων-ο	εὐδαίμων-ο
εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε
εὐδαίμων-οιν	εὐδαίμων-οιν	εὐδαίμων-οιν
εὐδαίμων-οιν	εὐδαίμων-οιν	εὐδαίμων-οιν
εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε
εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε	εὐδαίμων-ε
εὐδαίμων-ες	εὐδαίμων-ες	εὐδαίμων-ᾶ
εὐδαίμων-ων	εὐδαίμων-ων	εὐδαίμων-ων
εὐδαίμοσι(ν)	εὐδαίμοσι(ν)	εὐδαίμοσι(ν)
εὐδαίμων-ᾶς	εὐδαίμων-ᾶς	εὐδαίμων-ᾶ
εὐδαίμων-ες	εὐδαίμων-ες	εὐδαίμων-ᾶ

promjena pridjeva n-osnova

i

μέλας	μέλαινα̋	μέλαν-∅
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος
μέλαν-ῖ	μελαίνη	μέλαν-ῖ
μέλαν-ᾶ	μέλαινα̋ν	μέλαν-∅
μέλαν-∅	μέλαινα̋	μέλαν-∅
μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε
μελάν-οιν	μελαίναιν	μελάν-οιν
μελάν-οιν	μελαίναιν	μελάν-οιν
μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε
μέλαν-ε	μελαίνᾱ	μέλαν-ε
μέλαν-ες	μέλαιναῖ	μέλαν-ᾶ
μελάν-ων	μελαινών	μελάν-ων
μέλασι̋(ν)	μελαίναις	μέλασι̋(ν)
μέλαν-ᾶς	μελαίνᾱς	μέλαν-ᾶ
μέλαν-ες	μέλαιναῖ	μέλαν-ᾶ

promjena pridjeva n-osnova

i

χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν-ϑ
χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαρίεντ-ος
χαρίεντ-ἰ	χαριέσση	χαρίεντ-ἰ
χαρίεντ-ᾶ	χαρίεσσαν	χαρίεν-ϑ
χαρίεν-ϑ	χαρίεσσα	χαρίεν-ϑ
χαρίεντ-ε	χαριέσσα	χαρίεντ-ε
χαριέντ-οιν	χαριέσσαιν	χαριέντ-οιν
χαριέντ-οιν	χαριέσσαιν	χαριέντ-οιν
χαρίεντ-ε	χαριέσσα	χαρίεντ-ε
χαρίεντ-ε	χαριέσσα	χαρίεντ-ε
χαρίεντ-ες	χαρίεσσαἰ	χαρίεντ-ᾶ
χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
χαριέσι(ν)	χαριέσσαις	χαριέσι(ν)
χαρίεντ-ᾶς	χαριέσσας	χαρίεντ-ᾶ
χαρίεντ-ες	χαρίεσσαἰ	χαρίεντ-ᾶ

promjena pridjeva nt-osnova

ΚΕ'

α'· Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην εὐέλπιδες ἦσαν. β'· Ἄχαριν ἄνθρωπον οὐ στέργομεν. γ'· Τὸ ἐλεύθερον τὸ εὐδαιμόν ἐστίν. δ'· Τὸν ἄνθρακᾶ μέλανᾶ χρυσὸν λέγουσιν. ε'· Αἱ ἐλπίδες ἄφρονες ὥσπερ οἱ κακοὶ ἡγεμόνες εἰς ὄλεθρον ἄγουσιν. ς'· Τοὺς τῆς χώρᾶς ἄρχοντάς ἐπιστήμονᾶς δεῖ εἶναῖ. ζ'· Χαλεπὸς ἦν ὁ τῶν ταλάνων δούλων βίος. η'· Μετὰ τῆς ἡδονῆς τὰς χαριέσσᾶς Ἀνακρέοντος ὤδᾶς ἀναγιγνώσκομεν. θ'· Ὁ παλαιὸς φιλόσοφος διδάσκει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἄκοντες, οὐχ ἐκόντες ἀμαρτάνουσιν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. Romāni erant bona spe freti et post pugnam apud Cannas (pugnam, cladem Cannensem). **ii.** Homīnem ingrātum non amāmus. **iii.** Libertas felicitas est. **iv.** Carbōnem aurum atrum appellant. **v.** Imprudentes spes velut duces māli ad perniciem ducunt. **vi.** Provinciārum praefectos scientia praeditos esse oportet. **vii.** Dura erat miserōrum servōrum vita. **viii.** Cum delectatiōne lepīda Anacreontis carmīna legimus. (Delectāmur lepīda Anacreontis carmīna legendo.) **ix.** (Ille) antīquus philosophus docet homīnes nolentes, non volentes errāre.

II

*i. Servitūsus hominībus odiōsa est. ii. Scientia homīnes
vanā superstitiōne libērat. iii. In patriae pericūlo cives
non dormiunt. iv. Hostes inhumānos merito punīmus. v.
Animalia in terrā & in mari vivunt. vi. Pylādes &
Orestes verae amicitiae exemplaria sunt. vii. Dalmātae
Romanōrum hostes erant. viii. Diligentībus discipūlis
elementa linguae Latīnae facilia sunt. □□□□□□□□□□□□□□□□*

II

α' Ἡ δουλεία τοῖς ἀνθρώποις ἐχθρά ἐστίν. β' Ἡ ἐπιστήμη τοὺς ἀνθρώπους τῆς ματαιᾶς δεισιδαιμονίας ἀπαλλάττει (λύει). γ' Ἐν τῷ τῆς πατρίδος κινδύνῳ οἱ πολῖται οὐ καθεύδουσιν. δ' Τοὺς ἀπανθρώπους πολεμίους εἰκότως κολάζομεν. ε' Τὰ ζῶα βίον διάγει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ς' Πυλάδης καὶ Ὀρέστης παραδείγματα τῆς ἀληθινῆς φιλίας εἰσὶν (ἐστόν). ζ' Οἱ Δαλμάται τῶν Ῥωμαίων πολέμοι (τοῖς Ῥωμαίοις πολέμοι) ἦσαν. η' Τοῖς σπουδαίοις μαθηταῖς τὰ τῆς Ῥωμαικῆς γλώττης στοιχεῖα ῥαδίᾳ ἐστίν. ππππππππππππππππππππππππππππππ

III

i. Graecia, Romam scientiā supēras. ii. Issa nautārum patria est. iii. Historia lux veritātis est. iv. Graecōrum coloniae in litōre Dalmatiae erant. v. Mel in ore, fel in corde.

III

α' Ὡς Ἑλλάς, τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Ῥώμης ὑπερέχεις. β'
Ἡ Ἰσοῦ τῶν ναυτῶν πατρίς ἐστίν. γ' Ἡ ἱστορίᾳ
φῶς τῆς ἀληθείᾳς ἐστίν. δ' Αἱ τῶν Ἑλλήνων
ἀποικίαι ἐν ἀκτῇ τῆς Δαλματίας εἰσίν. ε' Τὸ μὲν μέλι
ἐν τῷ στόματι, ἢ δὲ χολὴ ἐν τῇ καρδίᾳ (ἐν τῷ θυμῷ).

IV

*i. Patria est commūnis mater omnium civium. ii. Dies
juventūtis similes sunt diēbus veris. iii. Consūles erant
duces militum. iv. Fortem virum pericūla non terrent. v.
Frigus fructibus nocet.* □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

IV

α' Ἡ πατρίς ἐστὶν κοινὴ μήτηρ πάντων τῶν πολιτῶν. β' Αἱ τῆς νεότητος ἡμέραι ὅμοιαι (ὅμοιαι) εἰσὶν ταῖς τοῦ ἔαρος ἡμέραις. γ' Οἱ ὑπατοὶ ἦσαν στρατηγοί. δ' Τὸν ἀνδρείον ἄνθρωπον οὐ ταραττουσὶ οἱ κίνδυνοί. ε' Ὁ κρυμὸς τοῖς καρποῖς βλάπτει. ΠΠΠΠ

R-IL-OSNOVE

i

ῥήτωρ ¹	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ες
ῥήτορ-ος	ῥητόρ-οιν	ῥητόρ-ων
ῥήτορ-ῖ	ῥητόρ-οιν	ῥήτορ-σῖ(v)
ῥήτορ-ᾶ	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ᾶς
ῥήτορ-∅	ῥήτορ-ε	ῥήτορ-ες

(ᾶλ-ς)	—	ᾶλ-ες
(ᾶλ-ός)	—	ᾶλ-ῶν
(ᾶλ-ῖ)	—	ᾶλ-σῖ(v)
(ᾶλ-ᾶ)	—	ᾶλ-ᾶς
(ᾶλ-ς)	—	ᾶλ-ες

¹ -ορ- + -ς = -ωρ; -ερ- + -ς = -ηρ.

² Sigmatski nomsg nalazi se u μάρτυ(ρ)ς.

³ Iznimka: σωτήρ, σωτήρος; vocsg σῶτερ-∅.

⁴ Iznimka: χεῖρ, χειρός; datpl χερ-σί.

¹ U atičkoj prozi nalazi se samo u pluralu.

promjena r i l-osnovâ bez prevoja

i

πατήρ ¹	πατέρ-ε	πατέρ-ες
πατρ-ός	πατέρ-οιν	πατέρ-ων
πατρ-ί	πατέρ-οιν	πατρά-σῖ(ν)
πατέρ-ᾶ	πατέρ-ε	πατέρ-ᾶς
πάτερ-∅	πατέρ-ε	πατέρ-ες

¹ -ορ- + -ς = -ωρ; -ερ- + -ς = -ηρ.

² Praznina: πατρ-, ispred V / πατρα-, ispred C; punina: πατερ-.

³ Onako se mijenjaju i μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ.

⁴ Iznimka: Δημήτηρ, Δήμητρος; accsg Δήμητρᾶ.

άνήρ	άνδρ-ε	άνδρ-ες
άνδρ-ός	άνδρ-οῖν	άνδρ-ῶν
άνδρ-ί	άνδρ-οῖν	άνδρά-σῖ(ν)
άνδρ-ᾶ	άνδρ-ε	άνδρ-ᾶς
άνερ-∅	άνδρ-ε	άνδρ-ες

¹ -ερ- + -ς = -ηρ.

² Praznina: άνδρ-, ispred V / άνδρα-, ispred C; punina: άνερ-.

promjena r-osnovâ sa prevojem

ΚΖ΄

α' Μιλιτιάδην σωτήρᾱ τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζουσιν.
β' Ὡ τῆς πατρίδος σῶτερ, οἱ πολῖταῖ χαίρουσῖ τῆ
ἐλευθερίᾱ. γ' Οἱ ῥήτορες τὴν ἀλήθειᾱ λέγοντες τοῖς
πολίταις σωτηρίᾱν παρέχουσιν. δ' Ἡ μὲν
σωφροσύνη ἀνθρώποις, ἡ δὲ ὀργὴ τοῖς θηροῖ πρέπει.
ε' Παρὰ τοῖς παλαιοῖς δήμοις ὁ ἄλς σύμβολον ἦν
ξενιᾱς. ς' Οἱ πατέρες τοὺς υἱοὺς τῶν κακῶν
ἀνθρώπων ἀποτρέπουσιν. ζ' Αἱ Μοῦσαι θυγατέρες
ἦσαν Διὸς καὶ Μνημοσύνης. η' Ὁ ἥλιος καὶ ἡ
σελήνη σὺν τοῖς ἄλλοις ἀστράσιν ἐν αἰθέρι
λάμπουσιν. θ' Χεὶρ χεῖρᾱ νίπτει. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. *Militiādem Graeciae servatōrem appellant.* **ii.** *O patriae servātor, cives libertāte laetantur.* **iii.** *Oratōres veritātem dicentes salūtem civībus praebent.* **iv.** *Prudentia decet hominībus, iracundia vero beluis.* **v.** *Sal antīquos apud pōpūlos hospitii signum erat.* **vi.** *Patres libēros a hominībus mālis avertunt.* **vii.** *Musae erant filiae Jovis Mnemosynesque.* **viii.** *Sol & luna in aethēre cum aliis astris nitent.* **ix.** *Manus manum lavat.* □□□□□□□□

translatio

κζ'

α' Ὁ ἀήρ ἀναγκαῖός ἐστί καὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς
ζῴοις. β' Τὸν μὲν χρυσὸν ἐν πυρὶ βασανίζομεν, τὸν
δὲ φίλον ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. γ' Φῶρ
ἐπιγιγνώσκει φῶρᾶ. δ' Ἕαρος οἱ ἀγροὶ θάλλουσιν.
ε' Τὸ πῦρ τοῖς ἀνθρώποις ὠφελείᾳς τε καὶ βλάβᾳς
παρέχει. πππππππππππππππππππππππππππππππππππππ

***i.** Aër & hominĩbus & animalĩbus necessarius est. **ii.**
Aurum in igni probamus, amĩcum vero in rebus adversis
cognoscimus. **iii.** Fur furem cognoscit. **iv.** Vere campi
florent. **v.** Ignis hominĩbus & usus & noxas praebet (&
usui est & nocet). □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□*

translatio

1. Vazduh je potreban i ljudima i životinjama. 2. Zlato kušamo u vatri, a prijatelja prepoznajemo u nevolji. 3. Lopov prepoznaje lopova. 4. U proljeće polja cvjetaju. 5. Vatra ljudima pruža i korist i štetu (i koristi i šteti).

κη'

α' Ἡρόδοτος πατήρ τῆς ἱστορίας νομίζεται. β' Ἡ τῶν θυγατέρων ἀρετὴ ἐστὶ δόξα πατρὸς καὶ μητρὸς. γ' Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες θεραπεύουσι τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα. δ' Οἱ Πυθαγορικοὶ λέγουσιν, ὅτι οἱ ἀστέρες εἰσὶ θεοί. ε' Περσεφὼνη θυγάτηρ ἦν Διὸς.

i. Herodōtus pater historiae putātur. **ii.** Filiārum virtus laus est patris matrisque. **iii.** Libēri boni patrem & matrem colunt. **iv.** Pythagorīci stellas deos esse dicunt. **v.** Proserpīna Cerēris filia erat.

V

i. Patriae libenter vitam donāmus. **ii.** Magistrae puellis fabūlas narrant. **iii.** Liber pōpūlus in libēra patria est. **iv.** Misēra erat vita servōrum Romanōrum. **v.** Graeci erant magistri Romanōrum. **vi.** Legimus librum Cicerōnis de claris oratoribus. **vii.** Verba sapientis viri prudentia sunt.

VI

*i. Cum sapienti viro libenter disserimus. ii. Graecia
claros poetas habet. iii. Duci perito milites libenter vitam
committunt. iv. Medici scientia corpus aegrōti sanat. v.
Phoenīces olim domini marium erant. vi. Commūni
labōre potestātem patriae augēmus. vii. Societas
homīnum paup̄erum cum divitibus rara est. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ*

VI

α' Τῷ σοφῷ ἐκόντες διαλεγόμεθα. β' Ἡ Ἑλλάς τοὺς ἐνδόξους ποιητὰς ἔχει. γ' Οἱ στρατιῶται τῷ ἐμπείρῳ στρατηγῷ ἐκόντες βίον ἐπιτρέπουσιν. δ' Ἡ τοῦ ἱατροῦ τέχνη (Ἡ ἰατρικὴ τέχνη) τὸ τοῦ ἀρρώστου σώμα ὑγιάζει. ε' Οἱ Φοίνικες πάλαι τῶν θαλατῶν κύριοι ἦσαν. ς' Τῷ πόνῳ τῷ κοινῷ ἐξουσιᾶν τῆς πατρίδος αὐξάνομεν. ζ' Ἡ τῶν πενήτων σὺν τοῖς πλουσίοις ἐταιρείᾳ σπανιᾶ ἐστίν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

VII

*DE NAUTIS. Nauta saepe cum procellis pugnat.
Nautārum audaciam poētae laudant. Sidēra noctu nautis
viam indīcant. De nautis fabūlas narrāmus vitamque
nautārum amāmus.* □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

μετάφραζε

VII

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΩΝ. Ὁ ναύτης πολλάκις πρὸς τὰς
θυέλλᾱς μάχεται. Τὴν τῶν ναυτῶν τόλμᾱν
ἐγκωμιάζουσιν οἱ ποιηταί. Νυκτὸς τὰ ἄστρα
ναύταις τὴν ὁδὸν ἐμφαίνει. Τοὺς περὶ τῶν ναυτῶν
μύθους λέγομεν καὶ τὸν τῶν ναυτῶν βίον
στέργομεν.

6'

1. Spasitelju otadžbine iskazuju se mnoge časti. 2. Vojnici se bore hrabrošću, vojskovođe umom. 3. Persijanci žrtvuju suncu, mjesecu i vatri. 4. Ružno je robovati snu i stomaku. 5. Etiopljani su crni. 6. I životinje se sjećaju dobročinitelja. 7. Rado slušamo riječ prijateljevu. 8. Dužnost je očeva i majki da dobro odgajaju sinove i kćerke. 9. Vukovi su grabežiljivi.

α' Τῷ τῆς πατρίδος σωτήρϊ πολλαὶ τιμαὶ
ἀπονέμονταϊ. β' Οἱ μὲν στρατιῶταϊ τῇ ἀνδρείᾳ, οἱ δὲ
ἡγεμόνες τῇ βουλῇ μάχονταϊ. γ' Οἱ Πέρσαι τῷ ἡλίῳ
καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τῷ πυρὶ θύουσιν. δ' Αἰσχρὸν ἐστὶ
δουλεύειν τῷ ὕπνῳ καὶ τῇ γαστρὶ. ε' Αἱ Αἰθίοπες
μέλανές εἰσιν. ς' Καὶ τὰ ζῶᾶ μνήμονά ἐστὶ τῶν
εὐεργετῶν. ζ' Ἐκόντες πειθόμεθᾶ τῷ τοῦ φίλου
λόγῳ. η' Ἔστι πατέρων τε καὶ μητέρων εὐ παιδεύειν
τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας. θ' Οἱ λύκοι ἄρπαγές
εἰσιν.

VOKABULAR

ὁ ἄνθρωπος	~ κυβερνήτης	~ αἰθήρ	~ πέλτη	~ γόνυ
~ ἀδελφός	~ λιμὴν	~ ἀστήρ	~ σφενδόνη	~ δάκτυλος
~ ἀνὴρ	~ ναύτης	~ ἄστρον	~ τόξον	~ θρίξ
~ γέρων	~ πλοῖον	~ γῆ		~ κεφαλή
~ γραῦς	~ πλοῦς	~ ἥλιος	ὁ ὄρνις	~ ποῦς
~ γυνή	~ πόντος	~ ἡμέρᾱ	~ ἀετός	~ στήθος
~ θυγάτηρ		~ θάλαττᾱ	~ ἀηδών	~ χεῖρ
~ μήτηρ	ὁ θεός	~ λίμνη	~ γλαῦξ	
~ νεανιάς	~ Ἀθηνᾶ	~ νύξ	~ γύψ	τὸ ζῶον
~ παῖς	~ Ἄιδης	~ σελήνη	~ κόραξ	~ αἶξ
~ παρθένος	~ Ἀπόλλων	~ οὐρανός	~ κορώνη	~ αἴλουρος
~ πατήρ	~ Ἄρης	~ ποταμός	~ κύκνος	~ ἀλώπηξ
~ τέκνον	~ Ἀφροδίτη	~ ὕδωρ	~ οἰωνός	~ ἄρκτος
	~ Ἑρμῆς		~ περιστέρα	~ γαλή
τὸ δένδρον	~ Ζεὺς	τὸ μέταλλον	~ ψιττακός	~ δελφίς
~ καρπός	~ Κρόνος	~ ἄργυρος		~ ἔλαφος
~ ξύλον	~ Ποσειδῶν	~ σίδηρος	ὁ οφθαλμός	~ ἐλέφᾱς
~ ὄζος		~ χαλκός	~ βλεφαρίς	~ ἵππος
~ ῥίζᾱ	ἡ κεφαλή	~ χρυσός	~ βλέφαρον	~ ἰχθύς
~ φύλλον	~ γένειον		~ ὄσσε	~ κροκόδειλος
	~ κόμη	τὰ ὄπλα	~ ὄφρυς	~ κύων
ὁ ἐνιαυτός	~ μέτωπον	~ ἀκόντιον		~ λαγῶς
~ ἔαρ	~ οὖς	~ ἀσπίς	τὸ στόμα	~ λέων
~ θέρος	~ ὀφθαλμός	~ δόρυ	~ γλώττᾱ	~ λύκος
~ ὀπώρᾱ	~ ῥίς	~ θώραξ	~ ὀδοὺς	~ μέλιττᾱ
~ χειμών	~ στόμα	~ κνημῖς	~ χεῖλος	~ μύρμηξ
		~ κόρυς		~ ὄρνις
ἡ θάλαττᾱ	ὁ κόσμος	~ λόγχη	τὸ σῶμα	~ πρόβατον
~ ἄλς	~ ἀγρός	~ μάχαιρᾱ	~ γαστήρ	~ ταῦρος

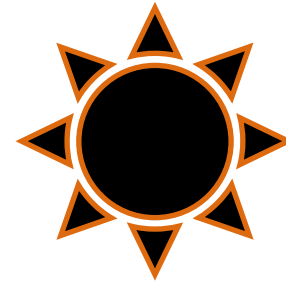
ἀγαθός ∅ κακός
ἀδικία ∅ δίκη
ἄδικος ∅ δίκαιος
ἀεὶ ∅ οὐδέποτε
ἀθάνατος ∅ θνητός
ἄδω ∅ ἀκούω
αἰσχύνη ∅ τιμή
ἀκούω ∅ ἄδω, λέγω
ἀλλότριος ∅ ἴδιος
ἀνδρεία ∅ δειλία
ἀνδρείος ∅ δειλός
ἄνθρωπος ∅ θῆρ
ἀρχή ∅ τελευτή
ἄφθονος ∅ ὀλίγος
ἀχαριστία ∅ χάρις
ἄχρηστος ∅ χρηστός
βίος ∅ θάνατος
βλαβερός ∅ ὠφέλιμος
βλάβη ∅ ὠφέλειᾶ
δειλία ∅ ἀνδρεία
δειλός ∅ ἀνδρείος
διάφορος ∅ ὅμοιος
διδάσκαλος ∅ μαθητής
διδάσκω ∅ μανθάνω

δίκαιος ∅ ἄδικος
δίκη ∅ ἀδικία
εἰρήνη ∅ πόλεμος
Ἑλληνικός ∅ βάρβαρος
ἐμπροσθεν ∅ οπισθεν
ἔρις ∅ χάρις
ἦκω ∅ φεύγω
ἡμέρᾱ ∅ νύξ
ἡμέρᾱς ∅ νυκτός
ἦττα ∅ νίκη
θάνατος ∅ βίος
θήρ ∅ ἄνθρωπος
ἴδιος ∅ ἀλλότριος
κακός ∅ ἀγαθός, καλός
καλός ∅ κακός
κενός ∅ μεστός, πλέως
λαμβάνω ∅ λείπω
λέγω ∅ ἀκούω
λείπω ∅ λαμβάνω
μαθητής ∅ διδάσκαλος
μακρός ∅ μικρός
μανθάνω ∅ διδάσκω
μεστός ∅ κενός
μικρός ∅ μακρός

νεός ∅ παλαιός
νίκη ∅ ἦττα
νόσος ∅ ὑγίειᾶ
νυκτός ∅ ἡμέρᾱς
νύξ ∅ ἡμέρᾱ
ὀλιγάκις ∅ πολλάκις
ὀλίγος ∅ ἀφθονος, συχνός
ὅμοιος ∅ διάφορος
ὀπισθεν ∅ ἐμπροσθεν
οὐδέποτε ∅ ἀεὶ
παλαιός ∅ νέος
πλέως ∅ κενός
πόλεμος ∅ εἰρήνη
πολλάκις ∅ ὀλιγάκις
συχνός ∅ ὀλίγος
τελευτή ∅ ἀρχή
τιμή ∅ αἰσχύνη
ὑγίειᾶ ∅ νόσος
φεύγω ∅ ἦκω
φίλος ∅ πολέμιος
χάρις ∅ ἀχαριστία, ἔρις
χρηστός ∅ ἀχρηστος
ὠφέλειᾶ ∅ βλάβη
ὠφέλιμος ∅ βλαβερός

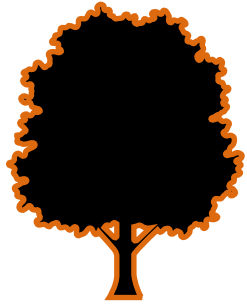
σελήνη

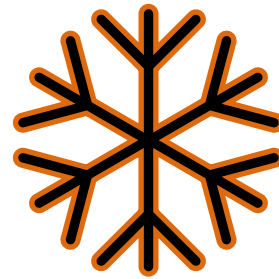
ήλιος

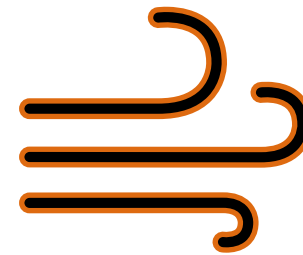
άνθος

δένδρον

χιών

άνεμος

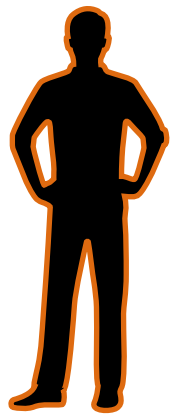
ποταμός

φύλλον

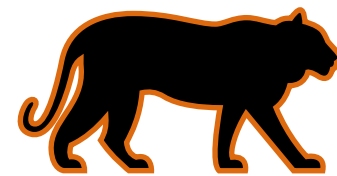
θάλαττά

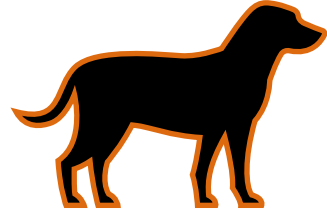
άνθρωπος

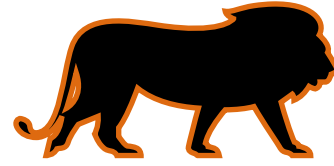
φυτόν

θήρ

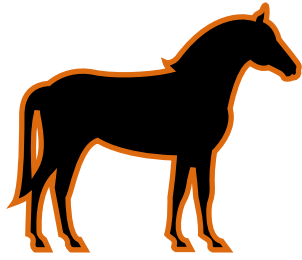
κύων

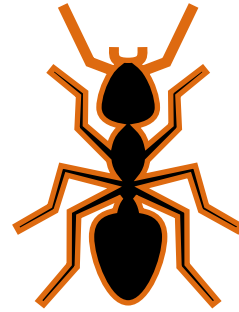
λέων

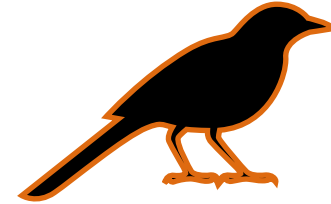
αἴξ

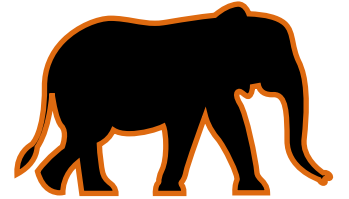
ἵππος

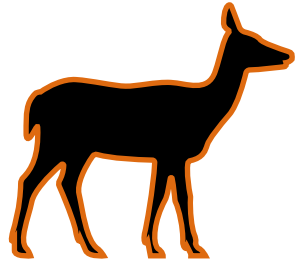
μύρμηξ

ὄρνις

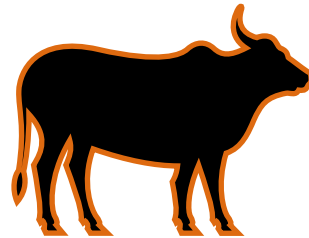
ἐλέφας

ἔλαφος

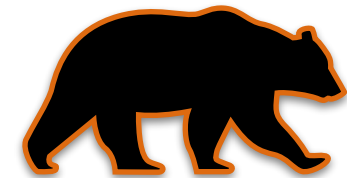
μέλιττα

ταῦρος

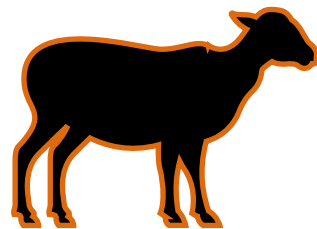
λαγῶς

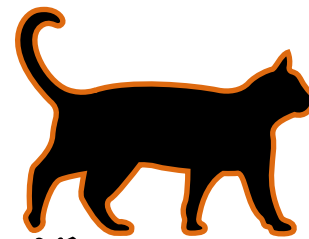
ἄρκτος

γλαῦξ

πρόβατον

αἴλουρος

ὀκτώπους

κυανούς

χλωρός

ξανθός

γλαυκός

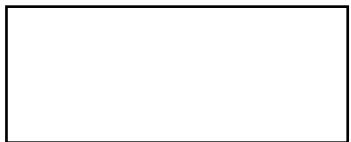
πορφυρούς

έρυθρός

μέλας

λευκός

πολιός

SOSNOVE

i

γένος-∅	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾶ
γένε(σ)-ος	γενέ(σ)-οιν	γενέ(σ)-ων
γένε(σ)-ῖ	γενε(σ)-οιν	γένε(σ)-σῖ(ν)
γένος-∅	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾶ
γένος-∅	γένε(σ)-ε	γένε(σ)-ᾶ

promjena s-osnovâ (bez kontrakcije)

i

γένος	γένει	γένη
γένους	γενοῖν	γενῶν
γένει	γενοῖν	γένεσῖ(ν)
γένος	γένει	γένη
γένος	γένει	γένη

¹ Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ (> η); ε + ω = ω; ε + ε = ει; ε + οι = οι.

promjena s-osnovâ (sa kontrakcijom)

κθ'

α'· Τὸ ψεῦδος, ὦ παῖδες, αἰσχρὸν ἐστίν. β'· Οἱ διδάκσαλοι, οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες τὰ τῶν παιδῶν ψεῦδη κολάζουσιν. γ'· Ἐν τῇ Λιβύῃ παντοῖᾶ γένη ζώων ἐστίν. δ'· Ἐν τοῖς ὄρεσι θηρεύονταῖ σῦες ἄγριαῖ καὶ ἔλαφοι. ε'· Οἱ βάρβαροι τὰ βέλη ἰῶ χρίουσιν. ζ'· Θέρους τὰ μὲν ἄνθη ἐν τοῖς κήποις, τὰ δὲ δένδρᾶ ἐν τοῖς ἄλσεσι θάλλει. ζ'· Ἀπλᾶ ἐστὶ τῆς ἀληθείᾳς ἔπη. ππππππππππππππππππππππππ

1. Laž, o dječaci, ružna je. 2. Učitelji, očevi i majke kažnjavaju laži djece (dječije laži). 3. U Africi se nalaze svakojake vrste životanja (svakojake životinjske vrste). 4. U gorama love se divlje svinje i jeleni. 5. Varvari mažu strele otrovom. 6. Ljeti u vrtovima cvjeta cvijeće, a u gajevima drveće. 7. Riječi istine (istinite riječi) jednostavne su. □□□□□□□□□□

i

εὐγενέ(σ)-ς	εὐγενέ(σ)-ς	εὐγενές-∅
εὐγενέ(σ)-ος	εὐγενέ(σ)-ος	εὐγενέ(σ)-ος
εὐγενέ(σ)-ἰ	εὐγενέ(σ)-ἰ	εὐγενέ(σ)-ἰ
εὐγενέ(σ)-ᾶ	εὐγενέ(σ)-ᾶ	εὐγενές-∅
εὐγενές-∅	εὐγενές-∅	εὐγενές-∅
εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε
εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν
εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν	εὐγενέ(σ)-οιν
εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε
εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε	εὐγενέ(σ)-ε
εὐγενέ(σ)-εσ	εὐγενέ(σ)-εσ	εὐγενέ(σ)-ᾶ
εὐγενέ(σ)-ων	εὐγενέ(σ)-ων	εὐγενέ(σ)-ων
εὐγενέ(σ)-οῖ(ν)	εὐγενέ(σ)-οῖ(ν)	εὐγενέ(σ)-οῖ(ν)
εὐγενέ(σ)-εσ ¹	εὐγενέ(σ)-εσ ¹	εὐγενέ(σ)-ᾶ
εὐγενέ(σ)-εσ	εὐγενέ(σ)-εσ	εὐγενέ(σ)-ᾶ

¹ acc mpl i fpl ima nastava nom mpl i fpl, ne acc mpl i fpl.

promjena pridjeva s-osnovâ (bez kontrakcije)

i

εὐγενής	εὐγενής	εὐγενές
εὐγενοῦς	εὐγενοῦς	εὐγενοῦς
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενῆ	εὐγενῆ	εὐγενές
εὐγενές	εὐγενές	εὐγενές

εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενοῖν	εὐγενοῖν	εὐγενοῖν
εὐγενοῖν	εὐγενοῖν	εὐγενοῖν
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ
εὐγενεῖ	εὐγενεῖ	εὐγενεῖ

εὐγενεῖς	εὐγενεῖς	εὐγενῆ
εὐγενῶν	εὐγενῶν	εὐγενῶν
εὐγενέσσι(ν)	εὐγενέσσι(ν)	εὐγενέσσι(ν)
εὐγενεῖς ¹	εὐγενεῖς ¹	εὐγενῆ
εὐγενεῖς	εὐγενεῖς	εὐγενῆ

¹ acc mpl i fpl ima nastava nom mpl i fpl, ne acc mpl i fpl.

² Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ (> η); ε + ω = ω; ε + ε = ει; ε + οι = οι.

promjena pridjeva s-osnovâ (sa kontrakcijom)

λ'

α'· Παλαιὸς λόγος ἐστίν· ὑγιῆς ψυχὴ ἐν σώματι
ὑγιεῖ. β'· Οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐπιστήμονες παῖδες τὰ
μαθήματ' ἀστεργουσὶν. γ'· Ἡ ἀρετὴ μόνη ἀσφαλὲς
κτῆμὰ ἐστίν. δ'· Ἐπαμεινώνδης πατὴρ ἐστὶ
ἀφανοῦς. ε'· Οὔποτε' αἰσχρὸν ἐστὶ τ' ἀληθὴ λέγειν. ζ'
Ψευδέσσι λόγοις οἱ ἄνθρωποι πολλάκις σφάλονται.
ζ'· Τὰ μὲν ψεῦδη πρῶτον ἀφανῆ ἐστὶν, ἔπειτ' ἀ
σαφῆ γίνονται. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. *Antiquum est dictum (Antiquum est illud): Mens sana in corpore sano.* **ii.** *Nobiles & intelligentes liberi studia amant.* **iv.** *Virtus sola tutum bonum est.* **v.** *Epaminondas ignobili patre (sc. natus) est.* **vi.** *Vera dicere numquam turpe est.* **vii.** *Homines saepe verbis falsis falluntur.* **viii.** *Mendacia primum latentur, deinde vero manifesta fiunt.*

7

1. Domovinu ne brane zidovi, nego vojnici i građani. 2. Grčki vojnici nose na glavama kacige. 3. Mnogi narodi su podložni Rimljanima. 4. Homerovi epovi su besmrtni. 5. Riječi laskavaca su lažne. 6. Mornari poznaju dubine mora. 7. Plemeniti ljudi ne rugaju se slabima i nesrećnima. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

α'· Τὴν πατρίδα οὐ τὰ τείχη ἀμύνει, ἀλλὰ οἱ
στρατιῶται καὶ οἱ πολῖται. β'· Οἱ τῶν Ἑλλήνων
στρατιῶται τὰ κράνη ἐπὶ τῶν κεφαλῶν φέρουσιν. γ'·
Πολλὰ τὰ ἔθνη τῶν Ῥωμαίων (τοῖς Ῥωμαίοις)
ὑπήκοά ἐστίν. δ'· Τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη ἀθάνατά
ἐστίν. ε'· Τὰ τῶν κολάκων ἔπη ψευδῆ ἐστίν. ς'· Οἱ
ναῦται τὰ τῆς θαλάττης βάθη γινώσκουσιν. ζ'· Οἱ
εὐγενεῖς οὐ σκώπτουσι ἀσθενέσι καὶ δυστυχέσιν. ΠΠΠ

i

Σωκράτε(σ)-ς

Σωκράτε(σ)-ος

Σωκράτε(σ)-ϊ

Σωκράτε(σ)-ᾶ

Σώκρατες-ϑ

Περικέε(σ)-ς

Περικέε(σ)-ος

Περικέε(σ)-ϊ

Περικέε(σ)-ᾶ

Περίκεες-ϑ

promjena složenica na -κράτης i na -κλής (bez kontrakcije)

i

Σωκράτης
Σωκράτους
Σωκράτει
Σωκράτη
Σώκρατες

¹ Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + α = ᾱ > η.

Περικλῆς
Περικλέους
Περικλεῖ
Περικλέᾱ ¹
Περίκεις

¹ Kontrakcije: ε + ο = ου; ε + ι = ει; ε + εἰ = εἰ; ε + α = ᾱ.

promjena složenica na -κράτης i na -κλής (sa kontrakcijom)

λα'

α'· Πλάτων καὶ Ξενοφῶν μαθηταὶ Σωκράτους εἰσίν.
β'· Τὸν Σωκράτη διὰ τὴν σοφίαν θαυμάζομεν. γ'· ὦ
Δημόσθενες, τὴν ῥώμην οὐκ ἴσην ἔχεις τῇ γνώμῃ. δ'·
Τὰ Σοφοκλέους δράματᾶ ὀνομαστά ἐστίν. ε'·
Εὐκλεὲς τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι Ὅμηρος ὁ ποιητὴς τῆς
Ἑλλάδος διδάσκαλός ἐστίν. ς'· Ὁ ἐλεύθερος ἀνὴρ
θάνατον εὐκλεᾶ μάλλον βούλεται ἢ βίον αἰσχρόν. Π

i. Plato & Xenophon discipuli sunt Socratis. ii. Socratem sapientiae causa miramur. iv. O Demosthenes, vires animo impares habes (sunt tibi vires animo impares). v. Sophocli(s) fabulae clarae sunt. vi. Praeclarum (sc. est) illud Platonis: Homerus, ille poeta, Graeciae magister est. vii. Liber vir mavult praeclaram mortem quam vitam turpem.

1. Platon i Ksenofont su učenici Sokrata (Sokratovi učenici). 2. Sokratu se divimo zbog mudrosti. 3. O Demostene, snagu imaš nejednaku pameti (tvoja snaga ne odgovara tvojoj pameti). 4. Drame Sofokla (Sofoklove drame) su glasovite. 5. Slavna (sc. je) ona (sc. izreka) Platona (Platonova izreka), da je Homer, (onaj čuveni) pjesnik, učitelj Grčke. 6. Slobodan čovjek više voli slavnu smrt nego sramotan život. ΠΠ

i

κρέας-∅	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾶ
κρέα(σ)-ος	κρεά(σ)-οιν	κρεά(σ)-ων
κρεα(σ)-ῖ	κρεά(σ)-οιν	κρέα(σ)-σῖ(ν)
κρέας-∅	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾶ
κρέας-∅	κρέα(σ)-ε	κρέα(σ)-ᾶ

promjena s-osnovâ na -ασ- (bez kontrakcije)

i

κρέᾱς	κρέᾱ	κρέᾱ
κρέως	κρεῶν	κρεῶν
κρεα	κρεῶν	κρέασι(ν)
κρέᾱς	κρέᾱ	κρέᾱ
κρέᾱς	κρέᾱ	κρέᾱ

¹ Контракције: α + ο = ω; α + ι (ει) = α; α + α = ᾱ; α + οι = ω; α + ω = ω.

promjena s-osnovâ na -ασ- (са контракцијом)

i

αἰδó(σ)-ς	—	—
αἰδó(σ)-ος	—	—
αἰδó(σ)-ῖ	—	—
αἰδó(σ)-ᾶ	—	—
—	—	—

promjena s-osnovâ na -οσ- (bez kontrakcije)

i

αἰδῶς	—	—
αἰδοῦς	—	—
αἰδοῖ	—	—
αἰδῶ	—	—
—	—	—

¹ Stezanja: o + o = ou; o + i = oi; o + α = ω.

promjena s-osnovâ na -οσ- (sa контракцијом)

λβ'

α'· Οἱ τῶν Σπαρτιατῶν παῖδες καὶ νεανίαῖ ἐπίσημοὶ εἰσὶν αἰδῶ. β'· Οἱ ποιηταὶ τοῦ βίου χειμῶνᾶ τὸ γῆρᾶς ὀνομάζουσιν. γ'· Τοῖς τῶν θηρίων κρέασιν τρέφονταῖ οἱ στρατιῶταῖ. δ'· Ταῖς τριήρεσιν μάχονταῖ οἱ Ἕλληνες ἐν Σαλαμῖνι. ε'· Τὰ κέρᾶ τὸ τοῦ ἐλάφου σῶμᾶ μάλλον καλλύνει ἢ φυλάττει. ζ'· Οἱ Θρᾶκες ἐκ τῶν κεράτων οἶνον πίνουσιν. ΠΠΠΠΠΠ

i. Lacedaemoniōrum puēri juvenesque pudōre insignes sunt. ii. Poētae senectūtem vitae hiēmē appellānt. iii. Milītes fera carne vescuntur. iv. Graeci triremībūs apud Salamīna (Salamīnem) pugnant. v. Cornua cervi corpus adornant potius quam servant. vi. Thraces e cornībūs vinum bibunt.

translatio

IMPERFEKT

i

AUG + -O-V	—	AUG + -O-μεν
AUG + -ε-ς	AUG + -ε-των	AUG + -ε-τε
AUG + -ε-(V)	AUG + -έ-την	AUG + -O-V

¹ AUG = augmenat.

promjena indikativa imperfekta aktivnog tematskih glagola

i

ἦν / ἦ	—	ἡμεν
ἦσθα	ἦστον	ἦτε / ἦστε
ἦν	ἦστην	ἦσαν

promjena indikativa imperfekta aktivnog gl. εἶμι

Λγ'

α'· Οἱ Ἀθηναῖοι τριήρεις εἰς Ἀσίαν ἔπεμπον. β'·
Παρά τοῖς Πέρσαις οἱ σατράπαι ὕβριζον τὸν δῆμον.
γ'· Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπερῖχον τῶν Ἀθηναίων τῇ
πρὸς πόλεμον τέχνῃ. δ'· Ἰππίας Ἀθηνᾶς τῆς σοφίας
πρυτανεῖον ὠνόμαζεν. ε'· Οἱ Σπαρτιάται ἐν τῷ
πολέμῳ ἦδον Τυρταίου ἐμβατήρια. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

. Athenienses trirēmes in Asiam mittēbant. **ii.** Apud Persas satrāpae (satrāpes) pōpūlum injuria afficiēbant. **iii.** Lacedaemonii arte bellica Athenienses vincēbant. **iv.** Hippias Athēnas sapientiae prytanēum appellābat. v. Spartāni in bello Tyrtaei modos canēbant. □□□□□□□□□□

translatio

1. Atinjani su slali trireme u Aziju. 2. Kod Persijanaca satrapi su zlostavljali narod. 3. Alekdemonjani su nadvisivali Atinjane ratnim umijećem. 4. Hipija je nazivao Atinu pritanejem mudrosti. 5. Spartanci su u ratu pjevali marševe Tirteja (Tirtejeve marševe). $\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square$

prevod

λδ'

α'· Οἱ πολέμιοι παντοῖα βέλη ἔρριπτον. β'·
Ἐξήταζεν ὁ στρατηγὸς τὸ στρατεύμα ἐν τῷ πεδίῳ.
γ'· Οἱ ἡμέτεροὶ πρόγονοὶ ἐκόντες προὔβαινον ἐπὶ
τοὺς πολεμίους. δ'· Ὁ Ξενοφῶν τῷ Κύρῳ ὡς
ἐθελοντῆς συνεστράτευεν. ε'· Οἱ Ἕλληνες τοῖς τῶν
νεκρῶν στόμασιν ὀβολὸν ἐνέβαλλον, ναῦλον τοῦ
Χάρωνος.

i. Hostes varia tela jactābant. ii. Dux in campo in campo exercitus recensum instituēbat. iii. Majōres nostri contra hostes volentes progrediebantur. iv. Xenōphon (una) cum Cyro in bellum miles ut voluntarius proficiscebātur. v. Mortuōrum orībus Graeci obōlum Charōn(t)is naulum inserēbant.

1. Neprijatelji su bacali svakojake strijele. 2. Vojskovođa je pregledao vojsku na ravnici. 3. Naši preci su rado išli protiv neprijatelja. 4. Ksenofont je kao dobrovoljac ratovao (zajedno) sa Kirom. 5. Grci su u usta mrtvaka ubacivali obol kao brodarinu Harona (Haronovu brodarinu, brodarinu za Harona.)

i

AUG + -ο-μην	—	AUG + -ό-μεθα
AUG + -ου	AUG + -ε-σθον	AUG + -ε-σθε
AUG + -ε-το	AUG + -έ-σθην	AUG + -ο-ντο

¹ AUG = augmenat.

promjena indikativa imperfekta mediopasivnog tematskih glagola

Λε'

α'· Ἐκ παίδων εἰθιζόμεν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματᾶ σπουδάζειν. β'· Οἱ Ἀθηναῖοι συνελέγοντο ἐν Πυκνὶ καὶ ἐνταῦθᾶ ἐβουλεύοντο. γ'· Ὑπὸ τῶν Φοινίκων ἀποικίαῖ ἐξεπέμποντο εἰς πολλὰς χώρᾶς. δ'· Πάντων τῶν Ἑλλήνων τῶν μαθημάτων καὶ τῶν τεχνῶν μάλιστα ἐπεμέλοντο οἱ Ἀθηναῖοι. ππππππππππππππ

i. *A puĕro littĕris Graecis studĕre solĕbam.* **ii.**
Athenienses in Pycne conveniebāntur et ibi consilia
agitābant. **iii.** *Coloniae a Poenis in multas terras*
emittebantur. **iv.** *Studiis artibusque omnium Graecōrum*
Athenienses potissĭmum studĕbant. □□□□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. Od malih nogu imao sam običaj da se bavim grčkom književnošću. 2. Atinjani su se skupljali na Pniksu i ondje vijećali. 3. Feničani su odašiljali kolonije u mnoge krajeve. 4. Od svih Grka Atinjani su se najviše bavili naukama i umijećima. □□□□□□□□□□

λζ'

α'· Οἱ Εἰλωτες τοῖς Σπαρτιάταις τὴν γῆν εἰργάζοντο.
β'· Οἱ Ῥωμαῖοῖ ἐν πολλαῖς μάχαις τῶν
Καρχηδονίων περιεγίνοντο. γ'· Οἱ ἡμέτεροῖ
πρόγονοῖ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν πολλάκις
πρὸς τοὺς πολεμίους μαχόμενοι σωτήρες τῆς
πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίᾳς ἐγίνοντο. δ'· Ἐν ταῖς
κώμαις ἠϋλίζοντο οἱ στρατιῶταῖ. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. *Helōtae Spartānis terram colēbant.* **ii.** *Romāni in multis pugnis Chartaginienses superābant.* **iii.** *Majōres nostri terra marique saepe contra hostes pugnantes patriae & libertātis servatores facti sunt.* **iv.** *Milītes in vicis (ruri) pernoctābant.*

VIII

*i. Raro homīnes sorte sua contenti erant. ii. Demosthēnes
& Cicēro clari oratōres erant. iii. Graeci & Romāni
mortuos cremābant aut sepeliēbant. iv. Graeci in Ponto
Euxīno multas colonias habēbant.* □□□□□□□□□□□□□□□□□□

α' Ὀλιγάκις οἱ ἄνθρωποι αὐτάρκεις ἦσαν. β' Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Κικέρων ἐνδοξοὶ ῥητορες ἦσαν. γ' Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατέκαιον ἢ κατέθαπτον τοὺς νεκροὺς. δ' Οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πολλὰς ἀποικίᾱς εἶχον. (Πολλὰ ἀποικίαῖ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἦσαν.)

IX

DE MAGISTRATĪBUS ROMĀNIS. Duo consules rem publicam administrābant & in bello exercitum ducēbant. Praetōres jus dicēbant. Aedīles annonamque curābant & ludos annuos parābant. Quaestōres aerarium custodiēbant. Censōres mores civium observābant. ΠΠΠΠ

α· Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατ' ἐνιαυτὸν ἐξέλεγον τοὺς ἐννέα ἄρχοντάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς δύο ὑπάτους. β· Παρὰ παλαιοῖς δήμοις οἱ δοῦλοι χαλεπὸν βίον ἤγον· διότι πολλάκις ἐστασίαζον . γ· Ὁ Κριτιάς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης τοῖς τοῦ Σωκράτους λόγοις οὐκ ἐπείθοντο. δ· Οἱ Ἕλληνες πολλὰς ἀποικίᾱς ἐξέπεμπον. ε· Ἐν τῇ μάχῃ τῷ ἡγεμόνι προθύμως εἰπόμεθα. ζ· Οἱ Παίονες τοὺς νεκροὺς εἰς λίμνᾱς ἐβαλλον.

ZAMJENIK

i

ἐγώ	σύ	ἡμεῖς	ὕμεις
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	ἡμῶν	ὕμῶν
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	ἡμῖν	ὕμῖν
ἐμέ, με	σέ, σε	ἡμᾶς	ὕμᾶς

¹ Dual: za prvo lice, nom acc νώ, gen dat νῶν; za 2 lice, nom acc σφώ, gen dat σφῶν.

² ἔγωγε: nomsg ἔγωγε, gensg ἐμοῦγε, datsg ἔμοιγε, accsg ἐμέγε.

lične zamjenice

i

ἐμός

σός

ἡμέτερος

ὑμέτερος

prisvojne zamjenice

νζ'

α'· Ἐμοὶ μὲν τὰ μαθήματα, σοὶ δὲ ἡ μουσικὴ ἀρέσκει. β'· Ἡμεῖς μὲν γράφομεν, ὑμεῖς δὲ παίζετε. γ'· Ὁ ἀδελφός μου καὶ ὁ πάππος σου φίλοι εἰσὶν ἀρχαῖοι· δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς φίλους εἶναι. δ'· Ἡμᾶς μὲν τὰ ἡμέτερα, ὑμᾶς δὲ τὰ ὑμέτερα εὐφραίνει. ΠΠΠΠ

i. *Mihi studia, tibi autem musica placet.* **ii.** *Nos scribimus, vos autem luditis.* **iii.** *Germānus meus avusque tuus antiqui sunt amici: ideo oportet et nos amīcos esse.* **iv.** *Nos nostra, vos autem vestra delectant.* □

translatio

1. Meni se sviđa učenje, a tebi muzika. 2. Mi pišemo,
a vi se igrate. 3. Moj brat i tvoj djed su stari prijatelji;
treba stoga da i mi budemo prijatelji. 4. Nas veseli
naša svojina, vas vaša. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

λη'

ΠΕΡΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. Σωκράτης ὅτ' ἐσκώπτετο ἐπὶ τῇ
δυσγενεῖα ὑπ' ἀνθρώπου εὐγενοῦς μὲν, πονηροῦ δὲ
καὶ ἀμαθοῦς, ἔλεγεν· Ἐμοὶ μὲν τὸ γένος ὄνειδος, σὺ
δὲ τῶ γένει.

*DE SOCRĀTE. Socrātes, cum a (quodam) viro nobili
genēre orto sed pravo ignaroque illuderētur se humili
genēre ortum esse, dicēbat: Mihi genus dedēcus (sc. est),
tu autem genēri (sc. tuo dedēcus es). □□□□□□□□□□□□□□□□*

translatio

O Sokratu. Sokrat, kada mu se plemenit ali opak i neuk čovjek rugao radi neslavnog porijekla, rekao je: 'Meni (*sc. je*) rod sramota (na sramotu), a ti (*sc. si*) pak (*sc. svom*) rodu (*sc. sramota*) (na sramotu)'. ΠΠΠΠ

α'· Ἄρ' οὐ μέλει σοι τῆς πατρίδος; Ἐμοιγε σφόδρα μέλει τῆς ἐμῆς πατρίδος (τῆς πατρίδος μου). β'· Καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ πάντας ἡμᾶς δεῖ δικαίως πράττειν. γ'· Ὁ φίλος σου ἐν τῇ παλαιστρᾷ γυμνάζει. δ'· Ἐγὼ μὲν πρὸς ὑμᾶς ἀληθεύω, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἀκούετε μου. ε'· Βιάς ὁ φιλόσοφος ἔλεγεν· Πάντα τὰ ἐμὰ σὺν ἐμαυτῷ φέρω. ς'· Ἡ ἡμετέρᾳ πατρὶς (πατρὶς ἡμῶν) πολίτας ἔχει σπουδαιοὺς καὶ χρηστούς. (Τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι (πατρίδι ἡμῶν) εἰσὶ σπουδαιοὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται.) ζ'· Παροιμίᾳ ἐστὶν· τήμερον μὲν ἐμοί, αὔριον δὲ σοί. η'· Τὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων (προγόνων ἡμῶν) κλέος μέγα ἐστὶν.

μετάφρασις

i

αὐτός	αὐτή	αὐτό
αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
αὐτόν	αὐτήν	αὐτό
αὐτῶ	αὐτά	αὐτῶ
αὐτοῖν	αὐταῖν	αὐτοῖν
αὐτοῖν	αὐταῖν	αὐτοῖν
αὐτῶ	αὐτά	αὐτῶ
αὐτοί	αὐταί	αὐτά
αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
αὐτούς	αὐτάς	αὐτά

¹ U krazi: αὐτός, αὐτή, ταυτό

zamjenica αὐτός

i

ἐμαυτοῦ, -ης	σεαυτοῦ, -ῆς ¹	ἐαυτοῦ, -ῆς ¹
ἐμαυτῶ, -ῆ	σεαυτῶ, -ῆ ¹	ἐαυτῶ, -ῆ
ἐμαυτόν, -ήν	σεαυτόν, -ήν ¹	ἐαυτόν, -ήν

ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν ²
ἡμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ὕμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ἐαυτοῖς, -αῖς ²
ἡμᾶς αὐτούς, -άς	ὕμᾶς αὐτούς, -άς	ἐαυτούς, -άς ²

¹ Takode, gensg σαυτοῦ, -ῆς itd. i gensg αὐτοῦ, -ῆς itd.

² Takode, gensg σφῶν αὐτῶν, datsg σφίσιν αὐτοῖς, -αῖς, accsg σφᾶς αὐτούς, -άς.

ΛΘ'

α'. Ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ (αὐτῷ) πάντα τὰ χρήματ' ἄφ' ἑαυτοῦ φέρει.
β'. Ἐγὼ μὲν τὰ ἑμαυτοῦ πράττω, σὺ δὲ τὰ σεαυτοῦ
(σαυτοῦ). γ'. Οὐδὲν αἰεὶ ταῦτό μενεῖ. δ'. Δαρειὸς
μεταπέμπεται τὸν Κύρον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ αὐτὸν
σατραπὴν ἐκλέγει. ε'. Ὁ οἶκος αὐτοῦ καλὸς ἐστίν. ς'.
Αὐτὸς ὁ στρατηγὸς καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται ἐν τῷ αὐτῷ
στρατοπέδῳ διαμένουσιν. ζ'. Ὁ διδάσκαλος ἡμῶν
δίκαιός ἐστὶ καὶ ἀγαθός, ἀλλὰ σκληρός. η'. Οἱ ἄνθρωποι
ἀλλήλων πολὺ διαφέρουσι τῇ ἀνδρείᾳ, τῇ ῥώμῃ καὶ
σώματος μεγέθει. θ'. Εὐκλείδης λέγει· Τὰ τῷ αὐτῷ ἴσα
καὶ ἀλλήλοις ἐστὶν ἴσα.

***i.** Sapiens omnia sua in se (secum) portat. **ii.** Ego mea facio, tu autem tua (sc. facis). **iii.** Nihil perpetuo idem manet. **iv.** Darīus Cyrum a provincia eius arcessit eumque satrāpam (satrāpem) creat. **v.** Domus ejus pulchra est. **vi.** Ipse dux & (alii) milites in isdem castris permānent. **vii.** Magister noster aequus et bonus est, sed sevērus. **viii.** Homīnes inter se virtūte, robōre, & corpōris magnitudīne multum diffērunt. **ix.** Euclīdes dicit: Quae cum eōdem aequantur & inter se aequa(bi)lia sunt. *

X

i. Spartāce, memoria tui aeterna est. ii. Labor tuus, mi discipūle, laudalibīlis est. iii. Patria nostra ligno abundat. iv. Hamilcar eiusque filius Hannībal Romanōrum hostes erant. v. Adulatorībūs non credīmus; verba eōrum fallacia sunt. vi. Fabūlae Aesōpi pulchrae sunt; puēri eas libenter legunt.

α' Ὡ Σπάρτακε, ἡ μνήμη σου αἰωνία ἐστίν. β' Ὁ σὸς
πόνος, ὦ μαθητά μου, ἐπαινετός ἐστίν. γ' Ἡ πατρὶς
ἡμῶν περισσεύει τῷ ξύλῳ. δ' Ὁ Ἀμίλκᾶς καὶ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ Ἀννίβᾶς τῶν Ῥωμαίων (ιππὶ τοῖς Ῥωμαίοις)
πολέμιοι ἦσαν. ε' Τοῖς κόλαξιν οὐ πιστεύομεν· τὰ ἔπη
αὐτῶν δολερά ἐστίν. ζ' Οἱ τοῦ Αἰσώπου μῦθοι καλοὶ
εἰσίν· οἱ παῖδες ἐκόντες ἀναγιγνώσκουσιν αὐτούς. ΠΠ

10

1. Malo ljudi pozna sebe: svoje vrline i svoje mane.
 2. Vojnici, vaš život bijaše naporan, ali slavan!
 3. Samo ime Homerovo je glasovito.
 4. Spartanci i Atinjani često se borahu jedni protiv drugih.
 5. Moj otac daje sinovima primjer vrline.
 6. Onaj (koji) greši, sebi greši.
-

α' Οἱ ὀλίγοι γινώσκουσιν ἑαυτούς· τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀμαρτήματα. β' Ὡς στρατιῶται, ὁ ὑμέτερος βίος ἐπίπονος ἦν ἀλλὰ εὐλεής. γ' Ὁμήρου τὸ ὄνομα αὐτὸ ὀνομαστόν ἐστίν. δ' Οἱ Σπαρτιάται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς ἀλλήλους πολλάκις ἐμάχοντο. ε' Ὁ πατήρ μου τοῖς ἑαυτοῦ υἱοῖς παρέχει τὸ τῆς ἀρετῆς παράδειγμα. ζ' Ὁ ἀμαρτάνων εἰς ἑαυτὸν ἀμαρτάνει.

μ'

ΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΙΓΕΣ. Ταῦρος διωκόμενος ὑπὸ λέοντος
καταφεύγει εἰς σπήλαιον. Ἐν σπηλαίῳ ἦσαν αἶγες
ἄγριαῖ· τυπτόμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν ὁ ταῦρος καὶ
κερατιζόμενος ἔλεγεν· Οὐχ ὑμᾶς δείδων ἀνέχομαι,
ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ σπηλαίου. ππππππππππππππππππ

TAURUS CAPRAEQVE. Taurus a leōne persecūtus in specum confūgit. In specu caprae ferae erant. Ab iis vero verberātus & cornībus tunsus (tussus) taurus inquiēbat: Obdūro non vestri sed illīus prae specu timīdus. □□□□□□□□

translatio

i

ὄδε	ἦδε	τόδε
τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε
τῶδε	τῆδε	τῶδε
τόνδε	τήνδε	τόδε

τώδε	τώδε	τώδε
τοίνδε	τοίνδε	τοίνδε
τοίνδε	τοίνδε	τοίνδε
τώδε	τώδε	τώδε

οἶδε	αἶδε	τάδε
τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
τούσδε	τάσδε	τάδε

pokazne zamjenice

i

οὗτος	αὕτη	τούτο
τούτου	ταύτης	τούτου
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
τούτον	ταύτην	τούτο
τούτῳ	τούτῳ	τούτῳ
τούτοιν	τούτοιν	τούτοιν
τούτοιν	τούτοιν	τούτοιν
τούτῳ	τούτῳ	τούτῳ
οὗτοῖ	αὐταῖ	ταυτᾶ
τούτων	τούτων	τούτων
τούτοις	ταύταις	τούτοις
τούτους	ταυτᾶς	ταυτᾶ

pokazne zamjenice

i

ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο
ἐκεῖνου	ἐκείνης	ἐκεῖνου
ἐκεῖνω	ἐκείνη	ἐκεῖνω
ἐκεῖνον	ἐκείνην	ἐκεῖνο
ἐκεῖνω	ἐκεῖνω	ἐκεῖνω
ἐκεῖνοι	ἐκεῖνοι	ἐκεῖνοι
ἐκεῖνοι	ἐκεῖνοι	ἐκεῖνοι
ἐκεῖνω	ἐκεῖνω	ἐκεῖνω
ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνᾶ
ἐκεῖνων	ἐκεῖνων	ἐκεῖνων
ἐκεῖνοις	ἐκεῖναις	ἐκεῖνοις
ἐκεῖνους	ἐκεῖνᾶς	ἐκεῖνᾶ

pokazne zamjenice

μά'

α'· Ἐν τῇ μάχῃ τὸ τῶν Ἑλλήνων σύνθημα ἦν τόδε·
Ζεὺς σωτήρ καὶ Νίκη. β'· Ταύτην τὴν γνώμην ἔχω
ἔγωγε. γ'· Τούτους μὲν τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν
σπουδὴν θαυμάζομεν, ἐκείνους δὲ διὰ τὴν ἀργίαν
ψέγομεν. δ'· Τοιοῦτον συνεργὸν ὡς σύ, ὦ φίλε, ἔχειν
βούλομαι. ε'· Ἐν ταῖς τῶν γεωργῶν οἰκίαις εἰσὶν
αἶγες, βόες, καὶ ἄλλὰ τοιαῦτ' ἄζωα. ππππππππππππππ

i. *In pugna hoc erat Graecōrum signum: Juppīter servator & Victoria.* **ii.** *Istam sententiam egōmet habeo.* **iii.** *Istos discupūlos sedulitātis gratia mirāmur, illos vero socordiae causa vituperāmus.* **iv.** *Talem socium ut tu, amīce, (es) habēre volo.* **v.** *In rusticōrum domībus sunt caprae, boves & alia istiusmōdi animalia.* □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. U bici ovo je bila lozinka Grka (grčka lozinka):
Zeus spasilac i Nika. 2. Tu misao imam i ja sam.
(Tako i ja mislim.) 3. Tim učenicima divimo se radi
marljivost, a one korimo zbog lenjosti. 4. Želim
imati pomoćnika poput tebe, (o) prijatelju. 5. U
kućama zemljoradnika (zemljoradničkim kućama)
nalaze se koze, goveda i druge takve životinje. □□□□

i

ὄς	ἦ	ὄ
οὖ	ἦς	οὖ
ῶ	ἦ	ῶ
ὄν	ἦν	ὄ
ὠ	ὠ	ὠ
οῖν	οῖν	οῖν
οῖν	οῖν	οῖν
ὠ	ὠ	ὠ
οῖ	αῖ	ᾶ
ῶν	ῶν	ῶν
οῖς	αῖς	οῖς
οὔς	ᾶς	ᾶ

odnosna zamjenica

μβ'

α'· Θαυμαστόν ἐστὶ τὸ κράτος τοῦ ἡλίου, ὅς πάντα ταῖς ἀκτίσιν αὐξάνει καὶ πάλιν μαραίνει. β'· Τῆς Βαβυλῶνος τὸ μέσον ποταμὸς διείργει, ᾧ ὄνομα ἐστὶν Εὐφράτης. γ'· Τοὺς Ἀθηναίους θαυμάζομεν, οἳ ἐν ταῖς ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι μάχαις τῆς Ἑλλάδος σωτήρες ἦσαν. δ'· Εὐδαίμονές εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι, οἷς φίλοι πολλοὶ καὶ πιστοὶ εἰσὶν. ε'· Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ λέγει· ὃ βούλεται, τοῦτ' ἕκαστος καὶ οἶεται. ς'· Ἄ πράττειν οὐκ ἔξεστίν, ταῦτ' αὐτὸ οὐδὲ λέγειν ἔξεστίν. ζ'· Οἷος ὁ τρόπος, τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος, οἷος δ' ὁ λόγος, τοιαῦτα καὶ τὰ ἔργα. η'· Ὅσοι ἄνθρωποι, τοσαῦτα ἰγνώμαί. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

1. Čudesna je snaga sunca koje zracima sve povećava i onda (sc. to) uništva. 2. Sredniu Vavilona dijeli rijeka (Vavilon nadvoje dijeli rijeka) kojoj je ime Eufkrat. 3. Divimo se Atinjanima koji su u bitkama kod Maratona i Salamine bili spasioci Grčke. 5. Srećni su ljudi koji imaju mnoge vjerne prijatelje. 6. Besjednik Demosten kazuje: 'Ono što (sc. ko) želi, to svako i misli (vjeruje)'. 7. Ono što nije dozovljeno raditi, to nije dozvoljeno ni govoriti. 8. Kakav je način, takav je i govor; kakav je pak govor, takva su i djela. 9. Koliko ljudi, toliko mišljenja (ćudi).

i

τίς	τί	τίνε	τίνες	τίνᾶ
τίνος ¹		τίνοι	τίνων	
τίνι ²		τίνοι	τίσι(ν)	
τίνᾶ	τί	τίνε	τίνᾶς	τίνᾶ

¹ | τοῦ.

² | τῷ.

upitna zamjenica

i

τῖς	τὶ	τινὲ	τινές	τινά ³
τινός ¹		τινοῖν	τινῶν	
τινί ²		τινοῖν	τισί(ν)	
τινά	τὶ	τινὲ	τινάς	τινά ³

¹ | του.

² | τῷ.

³ | ἄττά.

neodređena zamjenica

μγ'

α'· Τίνος τὸ βιβλίον ἐστίν; β'· Ζῶά τινᾶ οἴκους ὑπὸ τῆς γῆς ἔχει. γ'· Ἡ σωφροσύνη ἐστὶ ἡδονῶν τινων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτειᾶ. δ'· Μέρη ἄττᾶ (= τινὰ) τῆς γῆς γεωμετρικοῖς εἰκάζεταῖ σχήμασιν. ε'· Σπαρτιάτης τις ἔλεγεν· Ἡμεῖς οὐ πυνθανόμεθα ὀπόσοι, ἀλλὰ ὅπου εἰσὶν οἱ πολέμοι; ζ'· Πόθεν ἤκεις καὶ ποῖ βαδίσεις; Πού οἱ φίλοι εἰσὶν; ζ'· Τίσι τῶν πολιτῶν Ἀριστείδης οὐ φίλος ἦν; η'· Βούλομαί σοι λέγειν, ἃ ὁ κοινὸς ἐκατέρου φίλος ἡμῶν περὶ σου ἔλεγεν. θ'· Τίς οὕτω ῥάθυμὸς ἐστίν, ὅστις οὐ μετέχει τούτου τοῦ ἀγῶνος.

i. *Cujus (sc. hic) libellus est?* **ii.** *Quaedam animalia domicilia sub terra habent (domicilia subterranea habent). (Quibusdam animalibus sunt domicilia subterranea.)* **iii.** *Prudentia quarundam voluptā tum libidinumque temperantia est.* **iv.** *Quaedam terrae partes ad figurārum geometricārum similitudinem finguntur.* **v.** *Quidam Spartānus dicebat: Nos non rogāmus quanti sed ubi sint hostes?* **vi.** *Unde venīsti & quo is? Ubi sunt amīci?* **vii.** *Quibus (quis) civibus Aristīdes carus non erat?* **viii.** *Volo tibi dicere quae utriusque nostrum familiāris de te dicēbat.* **ix.** *Quis adeo socors est quin istū certamīnis particeps sit?*

translatio

1. Od koga je (sc. ovo) knjiga? (Čija je ovo knjiga?) 2. Neke životinje imaju dom (stanuju) ispod zemlje. 3. Razboritost je suzdržavanje od nekih užitaka i požuda. 4. Neki dijelovi zemlje poređuju se sa geometrijskim likovima. 5. Neki Spartanac govoraše: 'Mi ne pitamo koliki (sc. su neprijatelji) (koliko ima neprijatelja) nego gdje su'. 6. Odakle dolaziš i kamo (kuda) ideš? 7. Gdje su prijatelji? Kojim građanima Aristid nije bio mio? 8. Želim ti reći šta je zajednički prijatelj nas obojice (zajednički naš prijatelj) pričao o tebi? 9. Ko je tako lakomislen da ne bi učestvovao u tom takmičenju? ΠΠΠΠ

XI

i. Fructus eorundem agrōrum non semper iīdem sunt. ii. Cives ejusdem rei publicae eisdem legībus parent. iii. Homīnes sibi libenter ignoscunt. iv. Bonis nocet, qui mālis parcit. v. Cujus uxor Helēna erat? Menelāi, Spartae regis.

α' Οί τῶν αὐτῶν ἀγρῶν καρποί οὐκ ἀεὶ ταῦτοί εἰσιν.
β' Οἱ πολῖται τοῦ αὐτοῦ κοινοῦ τοῖς αὐτοῖς νόμοις
πεῖθονται. γ' Οἱ ἄνθρωποι ἐκόντες συγγιγνώσκουσιν
ἑαυτοῖς. δ' Τοῖς ἀγαθοῖς βλάπτει, ὅς τῶν κακῶν
φείδεταῖ. ε' Τίνος γυνή ἢ Ἑλένη ἦν; Μενέλεω, τοῦ
τῆς Σπάρτης βασιλέως. ππππππππππππππππππππ

μετάφρασις

11

1. Ovi dječaci su sinovi mog prijatelja. 2. Oni ljudi su razboriti (razboriti su ljudi) koji uvijek hrabro podnose nesreću. 3. Ko(ji) se u ratu buni protiv zapovjednika, taj se buni protiv svog (sopstvenog) spasa. 4. Zar nemaš sve što ti je potrebno? 5. Kakvo mišljenje imaš, učenice, o Spartaku? 6. Komu se više divite, Spartaku ili Leonidi? 7. Kako se zoveš? („Šta ti je ime?“) 8. Neki od grčkih mudraca smrt drže najvećim zlom. 9. Ko je tako lud koji da (koji go) ne želi tebi biti prijatelj?

α' Οἶδε οἱ παῖδες υἱοὶ εἰσὶ τοῦ φίλου μου (τοῦ ἐμοῦ φίλου). β' Σώφρονές εἰσὶν ἄνθρωποι οἳ ἀεὶ ἀνδρείως φέρουσὶ τὴν συμφορὰν. γ' Ὅς ἐν τῷ πολέμῳ στασιάζει πρὸς τὸν στρατηγόν, οὗτος στασιάζει καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν. δ' Ἄρ' οὐκ ἔχεις πάντα ἅ σοι ἀναγκαῖά ἐστίν; ε' Ὡ μαθητά, ποίαν γνώμην περὶ Σαρτάκου ἔχεις; ζ' Τινᾶ μᾶλλον θαυμάζετε· τὸν Σπάρτκον ἢ τὸν Λεωνίδαν; ζ' Ὄνομά σοι τί ἐστίν; η' Ἑλληνικῶν σοφῶν τινες τὸν θάνατον μέγιστον κακὸν νομίζουσιν. θ' Τίς οὕτω μῶρός ἐστίν, ὅστις οὐ βούλεταῖ σοὶ φίλος εἶναῖ;

VOSNOVE

i

πόλις	πόλει	πόλεις
πόλεως ²	πολέοιν	πόλεων ⁵
πόλει	πολέοιν	πόλεσι(v)
πόλιν	πόλει	πόλεις ⁴
πόλι	πόλει	πόλεις

¹ Osnove: πολι-, praznina; πολε(i)-, runina.

² Stezanja: ε + ι = ει; ε + ε = ει.

³ Od πόληος (metateza kvantiteta).

⁴ Nastavak acc pl analoški je, prema nom pl.

⁵ Akcenat gen pl analoški je, prema gen sg.

promjena *i*-osnova sa prevojem

μδ'

α'· Ἡ δύναμις πολλάκις ἐστὶν ἀρχὴ καὶ αἰτία ὑβρεῶς. β'· Πόσεως καὶ βρώσεως πολλάκις οἱ ἄνθρωποι δούλοί εἰσιν. γ'· Ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῷον. δ'· Ὕβρις ὑβρίν τίκτει. ε'· Ἐν συχναῖς τῆς Ἑλλάδος πόλεσιν ἀκροπόλεις ἦσαν. ζ'· Οἱ μὲν πολέμιοι πολλάκις, αἱ δὲ στάσεις αἰεὶ διαφθείρουσὶ τὰς πόλεις. ζ'· Οἱ ἀετοὶ τοῖς ὄφεισιν πολέμιοι εἰσιν. η'· Τῆς πόλεως ψυχὴ οἱ νόμοι εἰσιν. θ'· Ἀναξαγόρας λέγει τὴν σελήνην οἰκῆσαι ἔχειν. ι'· Τοῖς μάντεσιν οὐ πιστεύομεν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. *Vis saepe principum & causa superbiae est.* **ii.** *Homines saepe potus esusque servi sunt (potui esuique serviunt, oboedientes sunt).* **iii.** *Homo natura animal politicum.* **iv.** *Superbia superbiam generat.* **v.** *Multis in Graeciae urbibus arces erant.* **vi.** *Inimici saepe, seditiões vero semper urbes perdunt.* **vii.** *Aquilae vipēris inimicae sunt.* **viii.** *Leges civitātis anima sunt.* **ix.** *Anaxagōras dicit lunam habitacūla habēre.* **x.** *Hariōlis non credimus.* □□□□□□□□□□

1. Moć je često početak i uzrok obijesti. 2. Ljudi su često robovi hrane i pića 3. Čovjek (sc. je) po naravi politička životinja. 4. Obijest rađa obijest. 5. U mnogim grčkim gradovima nalazili su se akropolji. 6. Neprijatelji uništavaju gradove često, a ustanci uvijek. 7. Orlovi su zmijama neprijatelji. 8. Zakoni su duša grada. 9. Anaksagora kazuje da mjesec ima naselja. 10. Ne vjerujemo vračevima. □□□□□□□□□□□□□□□□

i

πῆχϣς	πήχει	πήχεις
πήχεῶς ³	πηχέοιν	πήχεων ⁵
πήχει	πηχέοιν	πήχεοῖ(ν)
πῆχϣν	πήχει	πήχεις ⁴
πῆχϣ	πήχει	πήχεις

ἄστϣ	ἄσται	ἄσται
ἄστεῶς ³	ἄστέοιν	ἄστεων ⁵
ἄσται	ἄστέοιν	ἄστεοῖ(ν)
ἄστϣ	ἄσται	ἄσται
ἄστϣ	ἄσται	ἄσται

¹ Osnove: πηχυ-, ἄστϣ-, praznina; πηχευ-, ἄστευ-, punina.

² Stezanja: ε + ι = ει; ε + ε = ει; ε + α = ᾱ (> η).

³ Od πήχης, ἄσθης (metateza kvantiteta).

⁴ Nastavak acc pl analoški je, prema nom pl.

⁵ Akcenat gen pl analoški je, prema gen sg.

promjena *υ*-osnova sa prevojem

πίτϣς	πίτυε	πίτυες
πίτυος	πιτύοιν	πιτύων
πίτυϊ	πιτύοιν	πίτυσῖ(ν)
πίτϣν	πίτυε	πίτϣς
—	πίτυε	πίτυες

ἰχθϣς	ἰχθύε	ἰχθύες
ἰχθύος	ἰχθύοιν	ἰχθύων
ἰχθύϊ	ἰχθύοιν	ἰχθύσι(ν)
ἰχθϣν	ἰχθύε	ἰχθϣς
ἰχθϣ	ἰχθύε	ἰχθύες

¹ u je kratko ispred V, dugo ispred C.

promjena *u*-osnova bez prevoja

με'

α'· Ὁ ἰχθύς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζει. β'· Παροιμίᾱ ἐστίν· ἰχθύν νήχεσθαῖ διδάσκεις. γ'· Οἱ παράσιτοῖ ὡς μύες εἰσίν. δ'· Τοῖς μουσὶ μάχη ποτὲ ἦν πρὸς τοὺς βατράχους. ε'· Ἡ γῆ βότρῦς τίκτει. ς'· Ἡ θάλαττᾶ παντοίους ἰχθύς ἔχει. ζ'· Ἐν συχνοῖς τῆς Ἑλλάδος ἄστεσιν ἀθλητῶν ἀνδριάντες ἦσαν. η'· Οἱ Ἕλληνες λόγχᾶς ἔχουσι πεντεκαίδεκά πήχεων. θ'· Οἱ γεωργοὶ συὶ βαλάνους τροφήν πορίζουσιν. ι'· Οἱ τῶν ποταμῶν ἰχθύες τοῖς τῆς θαλάττης ἰχθύσιν οὐκ εἰσίν ὅμοιοι. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. Piscis a capite olet. ii. Sententia est piscem n(at)āre doces. iii. Parasīti velut mures sunt. iv. Murībus olim contra ranas proelium erat. v. Terra uvas genērat. vi. Mare varios pisces habet. vii. Multis in Graeciae oppīdis athletārum monumenta erant. viii. Graeci hastas quindēcim cubitōrum habent. (Graecis hastae quindēcim cubitōrum sunt.) ix. Agricōlae sui glandes pabūlum suppeditant. x. Fluminum pisces maris piscībus simīles non sunt.

i

ήδύς	ήδειᾶ	ήδύ
ήδέος	ήδειᾶς	ήδέος
ήδει	ήδεια	ήδει
ήδύν	ήδειᾶν	ήδύ
ήδύ	ήδειᾶ	ήδύ

ήδέε	ήδειᾶ	ήδέε
ήδέοιν	ήδειᾶιν	ήδέοιν
ήδέοιν	ήδειᾶιν	ήδέοιν
ήδέε	ήδειᾶ	ήδέε
ήδέε	ήδειᾶ	ήδέε

ήδεις	ήδειαῖ	ήδέᾶ
ήδέων	ήδειῶν	ήδέων
ήδέσι(ν)	ήδειαῖς	ήδέσι(ν)
ήδεις	ήδειᾶς	ήδέᾶ
ήδεις	ήδειαῖ	ήδέᾶ

¹ Stezanja: ε + ι = ει (samo u dat sg); ε + ε = ει (samo u nompl).

² Nastavak acc mpl analoški je, prema nom mpl.

promjena pridjeva u-osnova

μζ'

α'· Βραχὺς ὁ βίος, βραχειᾶ ἢ ἡδονὴ ἐστίν. β'· Τὸν τραχὺν ἵππον τῷ χαλινῷ μετάγομεν. γ'· Τῶν βραχειῶν καὶ μακρῶν λυπῶν μόνον φάρμακον ὁ χρόνος ἐστίν. δ'· Οἱ μὲν ἵπποι ταχεῖς, οἱ δὲ ὄνοι βραδεῖς εἰσίν. ε'· Τὸ μεταβάλλειν ἡδύ. ζ'· Θρασέος ἀνδρὸς πολλάκις θρασεῖς καὶ οἱ λόγοι. ζ'· Ἡ ἀηδὼν φωνὴν ἡδεῖαν καὶ γλυκεῖαν ἔχει. η'· Οὐ πιστεύομεν τοῖς γλυκέσι λόγοις ἀλλὰ τοῖς χρησίμοις. θ'· Ἡ κακῶν φιλιᾶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαλύεται. ππππππππ

i. *Brevis vita, brevis delectatio.* **ii.** *Equum ferōcem habēna agimus.* **iii.** *Longōrum breviumque dolōrum solum remedium tempus est.* **iv.** *Equi velōces, asīni autem tardi sunt.* **v.** *Mutatio suavis (sc. est). (Mutatio placet.)* **vi.** *Verba audacis viri saepe (sc. et ipsa) audacia sunt.* **vii.** *Luscinia vocem habet suāvem dulcemque.* **viii.** *Non credimus suavibus sed frugalibus verbis.* **ix.** *Mālōrum amor brevi (tempōre) dissolvitur.* □□□□□□□□□□

1. Kratak (*sc. je*) život, kratak (*sc. je*) užitak. 2. Ljutog konja vodimo uzdom. 3. Vrijeme je jedini lijek kratkih i dugačkih boli (za kratke i dugačke boli). (Za kratke i dugačke boli jedini lijek je vrijeme.) 4. Konji su brzi, a magarci spori. 5. Promjena (*sc. je*) ugodna. 6. Riječi odvažnog čovjeka su često (*sc. i same*) odvažne. 7. Slavuj ima ugodan i sladak glas. 8. Ne vjerujemo slatkim (laskavim) riječima nego čestitim. (Ne vjerujemo laskavim nego čestitim riječima.) (Ne uzdamo se u laskave nego u čestite riječi.) 9. Ljubav prema zlu razrješava se u kratkom roku. □□□□□□□□□□

i. *Brevis vita, brevis delectatio.* **ii.** *Equum ferōcem habēna agīmus.* **iii.** *Longōrum breviumque dolōrum solum remedium tempus est.* **iv.** *Equi velōces sunt, asīni autem tardi.* **v.** *(Alia ex aliis) mutāre dulce.* **vi.** *Viri audācis & (ipsa) verba saepe audiacia.* **vii.** *Luscinia vocem habet suāvem dulcemque.* **viii.** *Non credīmus suavībus sed frugalībus verbis.* **ix.** *Amor malas erga res brevi dissolvitur.*

i

βασιλεύς	βασιλῆ	βασιλείς ²
βασιλέως ³	βασιλέοιν	βασιλέων
βασιλεί	βασιλέοιν	βασιλεῦσι(v)
βασιλέᾱ ³	βασιλῆ	βασιλέᾱς ³
βασιλεῦ	βασιλῆ	βασιλείς

¹ *eu-osnove sve su oksitone.*

² *Takođe, βασιλῆς (staroatički). Nastavak εῖς analogija je, prema *u-osnovama.**

³ *Od βασιλῆος, βασιλῆᾱ, βασιλῆᾱς (metateza kvaniteta).*

⁴ *Stezanje: ε + ι = ει;*

⁵ *Ζεὺς: nom sg Ζεὺς, gen sg Διός, dat sg Δίι, acc sg Δία, vocsg Ζεῦ.*

promjena eu-osnova

ἥρως	ἥρωε	ἥρωες
ἥρως	ἥρώοιν	ἥρώων
ἥρωϊ ¹	ἥρώοιν	ἥρωσι(ν)
ἥρωᾶ ²	ἥρωε	ἥρωᾶς
ἥρως	ἥρωε	ἥρωες

¹ Dat sg i ἥρω, pored ἥρωϊ.

² Acc sg i ἥρω, pored ἥρωᾶ.

βοῦς	βόε	βόες
βοός	βοοῖν	βοῶν
βοῖ ¹	βοοῖν	βουσί(ν)
βοῦν	βόε	βοῦς
βοῦ	βόε	βόες

¹ Osnove: βου-, ispred C; βο-, ispred V.

promjena drugih osnova na diftong

ναῦς	νήε	νήες
νεῶς	νεοῖν	νεῶν
νηῖ	νεοῖν	ναυσι(ν)
ναῦν	νήε	ναῦς
ναῦ	νήε	νήες

¹ Osnove: nau-, ispred C; nh-, ispred V.

γραῦς	γράε	γράες
γραῶς	γραοῖν	γραῶν
γραῖ	γραοῖν	γραυσι(ν)
γραῦν	γράε	γραῦς
γραῦ	γράε	γράες

¹ Osnove: gau-, ispred C; gā-, ispred V.

promjena drugih osnova na diftong

i. *Achilles filius Thetidis Peleique erat.* **ii.** *Parentes liberos intelligentes amant.* **iii.** *Rustici multa boumque suumque oviumque armenta pascunt.* **iv.** *Lacedaemoniorum rex ante proelium deis (diis, dis) bovem, suam ovemque (= suovetaurilia) immolat.* **v.** *Achilli amicus fidelis Patroclus erat.* **vi.** *Anus liberis fabulas narrantes delectantur.* **vii.** *Leones bubus (bobus) noctu insidias parant.* **viii.** *Est juvenum et senibus aibus aequos honores assignare.* **ix.** *O Achille(s), gloria tuae virtutis immortalis est.*

1. Ahilej je bio sin Tetide i Peleja. 2. Roditelji vole pametnu djecu. 3. Zemljoradnici pasu mnoga stada goveda, svinja i ovaca. 4. Kralj Lakedemonjana (lakedemonijski kralj) uoči oboja žrtvuje bogovima govedo, svinju i ovcu. 5. Ahilej ima Patrokla za vjernog prijatelja. 6. Starice se raduju pričajući priče djeci. 7. Lavovi noću spremaju zasjede volovima. 8. Dužnost je mladića da i starcima i staricama ukazuju dužne časti. 9. O Ahileju, slava tvoje vrline besmrtna je.

i

πειθῶ	—	—
πειθοῦς	—	—
πειθοῖ	—	—
πειθῶ ³	—	—
πειθοῖ	—	—

¹ *oi*-osnove sve su oksitone.

² Stezanja: o + o = ou; o + i = oi; o + α = ω.

² Akcenat acc sg analoški je, prema nom sg.

promjena *oi*-osnova

i. *Ulixes multum tempus (diu) apud Calypso(nem) erat.*
ii. *Homērus de Achille illo herōe canit.* **iii.** *Puer bonus patruos & avuncūlos curat.* **iv.** *Echo saepe homīnes fallit.*
v. *Herōum virtūtem semper mirāmur.* **vi.** *Heroībus Olympiae monumenta erant.* **vii.** *Plato lepīda Sapphus carmīna valde mirātur; quamobrem Sappho decīmam Musam appellat.* **viii.** *Servi vitam duram agunt.* **ix.** *Suadēla verbisque inimicitias dissolvīmus.* □□□□□□□□□□

1. Odisej je bio mnogo vremena (dugo) kod Kalipso.
2. Homer pjeva o junaku Ahileju.
3. Dobar dječak brine se za stričeve i ujake.
4. Jeka često vara ljude.
5. Uvijek se divimo hrabrosti junaka.
6. Junaci imaju spomenike u Olimpiji.
7. Platon se veoma divi ljupkim pjesmama Spafe (ljupkim pjesmama Sapfinim; zbog toga naziva Sapfo desetom Muzom.
8. Robovi vode težak život.
9. Uvjeravanjem i riječju razrješavamo neprijateljstva. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

13

1. Ljudi imaju vatru od Prometeja. 2. Homer opisuje u Odiseji lutanja junaka Odiseja. 3. U Korintu bijaše trijem posvećen Jeki. 4. Sapfo, divimo se tvojim pjesmama. 5. Stado goveda i ovaca slijedi pastira. 6. Herojima dugujemo zahvalnost. 7. Ovce daju ljudima vunu. 8. Govornici su umjetnici uvjeravanja.

α' Τὸ πῦρ ἐστὶν τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ Προμηθέως. β'
'Εν τῇ Ὀδυσσεΐα ὁ Ὅμηρος συγγράφει τὰς πλάνᾱς
'Οδυσσεύως τοῦ ἥρωος. γ' Ἐν τῇ Κορίνθῳ ἦν ἡ στοὰ
ἡ τῆς Ἥχους ἱερά. δ' ὦ Σαπφοί, θαυμάζομεν τὰς
ᾠδάς σου. ε' Ἡ τῶν βοῶν καὶ οἰῶν ἀγέλη τῷ
ποιμένι ἔπεται. ς' Τοῖς ἥρωσιν ὀφείλομεν τὴν χάριν.
ζ' Αἱ οἶες τοῖς ἀνθρώποις ἔριον παρέχουσιν. (Τὰ
πρόβατᾶ τοῖς ἀνθρώποις ἔριον παρέχει.) η' Οἱ
ρήτορες εἰσὶ τεχνίται τῆς πειθοῦς. ππππππππππππππ

μθ'

ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Ἀλέξανδρος, Μακεδόνων
βασιλεύς, Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως μάλιστα ἐθεράπευε
τῶν παλαιῶν βασιλέων καὶ ἡρώων· καὶ πολλάκις
ἔλεγεν· ὦ εὐδαιμον Ἀχιλλεῦ, ὅτι Ὅμηρον ἔχεις
κήρυκᾶ καὶ ἐρμηνέα τῆς σῆς ἀνδρείᾳς. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

O ALEKSANDRU. Aleksandar, kralj Makedonaca (makedonski kralj), najviše je od drevnih kraljeva poštovao Ahileja Pelejevog (*sc.* sina) i često je kazivao: ‘O srećan Ahileju, jer imaš Homera za glasnika i tumača svoje hrabrosti’. □□□□□□□□□□□□□□□□□□

prevod

MISK

i

γυνή	δόρυ	ὔδωρ	οὔς	κύων	μάρτυς	χείρ	Ἄρης	Ζεὺς
γυναικός	δόρατος	ὔδατος	ὠτός	κυνός	μάρτυρος	χειρός	Ἄρεώς	Διός
γυναικί	δόρατι	ὔδατι	ὠτί	κυνί	μάρτυρι	χειρί	Ἄρει	Διί
γυναῖκά	δόρυ	ὔδωρ	οὔς	κύνᾱ	μάρτυρᾱ	χείρᾱ	Ἄρη(v)	Διᾱ
γύναι	δόρυ	ὔδωρ	οὔς	κύον	μάρτυς	χείρ	Ἄρες	Ζεῦ
γυναῖκε	δόρατε	ὔδατε	ὠτε	κύνε	μάρτυρε	χείρε	—	—
γυναικοῖν	δοράτοιν	ὔδατοιν	ὠτοιν	κυνοῖν	μαρτύροιν	χεροῖν	—	—
γυναῖκες	δόρατᾶ	ὔδατᾶ	ὠτᾶ	κύνες	μάρτυρες	χείρες	—	—
γυναικῶν	δοράτων	ὔδατων	ὠτων	κυνῶν	μαρτύρων	χειρῶν	—	—
γυναιξι(v)	δόρασι(v)	ὔδασι(v)	ὠσι(v)	κυσι(v)	μάρτυσι(v)	χερσι(v)	—	—
γυναῖκᾱς	δόρατᾶ	ὔδατᾶ	ὠτᾶ	κύνᾱς	μάρτυρᾱς	χείρας	—	—
γυναῖκες	δόρατᾶ	ὔδατᾶ	ὠτᾶ	κύνες	μάρτυρες	χείρες	—	—

nekolike naročite imenice

V'

α'· Τὰς μάχας οἱ ποιηταὶ Ἄρεως ἔργα λέγουσιν. β'·
Οἱ κύνες φύλακες καὶ σωτήρες προβάτων εἰσιν. γ'·
Τῷ ὕδατι τῷ τοῦ ποταμοῦ ἄρδεταὶ ὁ ἄγρός. δ'· Οἱ
δικασταὶ οὐ πιστεύουσι μάρτυσι ψευδέσιν. ε'· Χεὶρ
χεῖρα νίπτει. ζ'· Ἡ πόλις πολλάκις ὑπὸ τῶν ποιητῶν
νηὶ εἰκάζεται. ζ'· Ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα μέρη τοῦ
προσώπου ἐστίν. η'· Ὑπὸ τῶν φυλάκων τὸ
στρατόπεδον ἐφυλάττετο ἀσπίσι καὶ δόρασιν. θ'· Αἰ-
τῶν Ἰλλυριῶν γυναῖκες ἐν ταῖς μάχαις ἀνδρείως
ἐμάχοντο. ππππππππππππππππππππππππππππππππππππππ

*i. Poētae pugnas Martis opēra appellant. ii. Canes ovium
custōdes et servatores sunt. iii. Campus flumīnis aqua
irrigātur. iv. Judīces testībus falsis non credunt. v.
Manus manum lavat. vi. Civitas a poētis ad navis
similitudīnem saepe fingitur. vii. Ocūli et aures faciēi
partes sunt. viii. Castra a custodībus scutis et hastis
custodiebantur. ix. Illyriōrum muliēres strenue
pugnābant in pugnis.*

translatio

1. Pjesnici nazivaju bitke djelima Aresa (Aresovim djelima). 2. Psi su čuvari i spasioci ovaca. 3. Polje se natapa vodom rijeke (riječnom vodom). 4. Sudije ne vjeruju lažnim svjedocima. 5. Ruka ruku mi je. 6. Država se često od pjesnika poređuje sa lađom. (Pjesnici često poređuju državu sa lađom.) 7. Oči i uši su dijelovi lica. 8. Logor se od stražara čuvao štitovima i kopljima. (Stražari su čuvali logor štitovima i kopljima.) 9. Žene Ilira (ilirske žene) hrabro su se borile u bitkama. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

μετάφραζε

14

1. Romul i Rem bijahu sinovi Aresovi (sinovi Aresa).
2. Homer nazivaše Zevsa ocem i ljudi i bogova.
3. Sofokle, još i sada se divimo tvojim tragedijama.
4. (djelo je Temistokla).
5. U luci bijahu mnoge (i) lijepe lađe.
6. Erinije drže u rukama baklju i mač.
7. Atinske luke (luke Atine) bijahu pune troveslarki i drugih brodova.
8. Ima mnogo priča o filozofu Diogenu.
9. Mornari se često hrane ribljim mesom (mesom riba).
10. Psi su vjerni čuvari kuće i gospodara.
11. Helenske žene (žene Helena) nošahu do peta duge haljine.
12. U bici bijahu grčki hopliti na desnom krilu.

α' Ῥωμύλος καὶ Ῥήμος υἱοὶ (υἱεῖς) ἦσαν τοῦ Ἄρεως. β' Ὅμηρος Δία πατέρα θεῶν τε ἀνδρῶν τε ὠνόμαζεν. γ' Ὡ Σοφόκλεις καὶ νῦν ἔτι τὰς τραγωδίᾳς σου θαυμάζομεν. δ' Ἡ ἐν Σαλαμῖνι νίκη τοῦ Θεμιστοκλέους ἐστὶν ἔργον. ε' Ἐν τῷ λιμένι πολλαὶ καὶ καλαὶ νῆες ἦσαν. ς' Αἱ Ἐρινύες ἐν χερσὶν ἔχουσι τὴν δῶδᾶ καὶ τὸ ξίφος. ζ' Οἱ τῶν Ἀθηνῶν λιμένες πλέω τῶν τριήρων καὶ ἄλλων νεῶν ἦσαν. η' Πολλοὶ εἰσὶν οἱ περὶ Διογένηος τοῦ φιλοσόφου μῦθοι. θ' Οἱ ναῦται πολλάκις τρέφονται τῷ τῶν ἰχθύων κρέα. ι' Οἱ κύνες πιστοὶ εἰσὶ τῆς οἰκίᾳς τε καὶ τοῦ δεσπότου φύλακες. ια' Αἱ τῶν Ἑλλήνων γυναῖκες ἔφερον τὰς ποδήρεις ἐσθῆτάς. ιβ' Οἱ τῶν Ἑλλήνων ὀπλίται ἐν τῇ μάχῃ ἦσαν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα (κέρατι). Π

i

μέγας	μεγάλη	μέγα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
μεγάλω	μεγάλη	μεγάλω
μέγαν	μεγάλην	μέγα
μεγάλε	μεγάλη	μέγα

μεγάλω	μεγάλα	μεγάλω
μεγάλοιν	μεγάλαιν	μεγάλοιν
μεγάλοιν	μεγάλαιν	μεγάλοιν
μεγάλω	μεγάλα	μεγάλω
μεγάλω	μεγάλα	μεγάλω

μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

promjena pridjeva μέγας

i

πολύς	πολλή	πολύ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ
πολύν	πολλήν	πολύ
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
πολλοί	πολλαί	πολλά
πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολλοῦς	πολλάς	πολλά
—	—	—

promjena pridjeva πολύς

να'

α'· Δικαία γλώττᾳ ἔχει κράτος μέγᾳ. β'· Οἱ Ἕλληνες πολλῶν καὶ μεγάλων πόλεων οἰκιστᾶι ἦσαν. γ'· Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνων βασιλέᾳ μέγαν ὀνομάζουσιν. δ'· Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι φύσει τῆς ἐπιστήμης ὀρέγονται. ε'· Δίκαιᾳ λέγοντες πολλοὶ ἄδικᾶ πράττουσιν. ζ'· Πρὸ ἅπαντος πράγματος βουλευόμεθᾳ. ππππππππππππππππππ

i. *Lingua justa vim magnam habet.* **ii.** *Graeci multas magnasque civitatē condēbant.* **iii.** *Alexandrum, regem (illum) Macedōnum, Magnum appellant.* **iv.** *Aristotēles dicit omnes homīnes natūra scientiam appetere.* **v.** *Multi juste dicentes injuste actitant.* **vi.** *Omnia ante negotia consilia capimus.*

translatio

α' Ξέρξης μεγάλης τῆς στρατιᾶς ἦν ἡγεμὼν καὶ πάσης τῆς Ἀσιᾶς βασιλεὺς. β' Οἱ Ἕλληνες πολλῶν τε καὶ μεγάλων ἀποικιῶν ἐν τῷ Ἄδρια ἦσαν οἰκισταί. γ' Τὸ ψεῦδος μέγα κακὸν ἐστίν. δ' Ἡράκλειτος ὁ φιλόσοφος λέγει· πόλεμος πάντων πατήρ. ε' Πᾶσι γνώριμόν ἐστὶ τὸ ὄνομα Σπαρτάκου, τοῦ τῶν δούλων ἡγεμόνος. ς' Πάντες ἔκοντες πείθονται τῷ τοῦ φίλου ἔπει. ζ' Οἱ ποταμοὶ τρέφουσι πολλοὺς καὶ μεγάλους ἰχθύς. η' Μᾶλλον θαυμάζομεν τὴν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἡττᾶν ἢ πολλὰς νικᾶς.

μετάφρασις

BROJEVI

i

α'	1	κ'	20	τ'	300
β'	2	λ'	30	υ'	400
γ'	3	μ'	40	φ'	500
δ'	4	ν'	50	χ'	600
ε'	5	ξ'	60	ψ'	700
ζ'	6	ο'	70	ω'	800
ζ'	7	π'	80	ϝ'	900
η'	8	ρ'	90	,α	1000
θ'	9	ρ'	100	,β	2000
ι'	10	σ'	200	...	

grčke brojke

α'	εἷς, μία, ἓν	ια'	ένδεκά	—	—		
β'	δύο	ιβ'	δώδεκα	κ'	εἴκοσι(ν)	σ'	διακόσιοι
γ'	τρεις, τρία	ιγ'	τρεις και δέκα	λ'	τριακοντά	τ'	τριακόσιοι
δ'	τέτταρες, τέτταρά	ιδ'	τέτταρες και δέκα	μ'	τετταράκοντά	υ'	τετρακόσιοι
ε'	πέντε	ιε'	πεντεκαίδεκά	ν'	πεντήκοντά	φ'	πεντακόσιοι
ζ'	έξ	ιζ'	έκκαίδεκά	ξ'	έξηκοντά	χ'	έξακόσιοι
ζ'	έπτά	ιζ'	έπτακαίδεκά	ο'	έβδομήκοντά	ψ'	έπτακόσιοι
η'	όκτώ	ιη'	όκτωκαίδεκά	π'	όγδοήκοντά	ω'	όκτακόσιοι
θ'	έννέα	ιθ'	έννεακαίδεκά	ρ'	ένενήκοντά	Ϡ'	ένακόσιοι
ι'	δέκα	—	—	ρ'	έκατόν	,α	χίλιοι

glavni brojevi

i

εἷς	μιά	έν	—	—	—	—	—
ένός	μιάς	ένός	—	—	—	—	—
ένι	μιά	ένι	—	—	—	—	—
ένᾶ	μιάν	έν	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	δύο	—	—	—	—
—	—	—	δυοῖν	—	—	—	—
—	—	—	—	τρεις	τριᾶ	τέτταρες	τέτταρα
—	—	—	—	τριῶν		τεττάρων	
—	—	—	—	τρισι(v)		τέτταροῖ(v)	
—	—	—	—	τρεις	τριᾶ	τέτταρᾶς	τέτταρᾶ
—	—	—	—	—	—	—	—

promjena glavnih brojeva

νβ'

α'· Εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνὴρ. β'· Εἷς πλείστην ἀτυχίαν ὀραδίως ἐξ ἑνὸς ἀμαρτήματος ἐμπίπτομεν. γ'· Τοῦ Κροίσου τὰ χρήματᾶ τοσαῦτᾶ ἦν, ὅσα οὐδενὸς τῶν πότε ἀνθρώπων. δ'· Πρωταγόρᾳς λέγει μηδὲν εἶναι μήτε τέχνην ἄνευ μελέτης, μήτε μελέτην ἄνευ τέχνης. ε'· Τίς ὥρᾳ ἐστίν; Εἰσὶ τρεῖς ὥραι· Ἔστι μίᾳ ὥρᾳ καὶ ἡμίσειᾳ. ζ'· Ἐφεσος ἀπέχει Σάρδεων τριῶν ἡμερῶν ὁδόν. η'· Τέτταρές εἰσὶν αἱ τῶν ἐτῶν ὥραι· τὸ ἔαρ, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον, ὁ χειμῶν. ΠΠΠΠΠΠ

i. Vir unus, vir nullus. ii. Facile uno ex errore in plurimam calamitatem incidimus. iii. Croesi opes tantae erant quantae hominum neminis umquam (sc. erant). iv. Protagoras dicit nullam esse sine exercitatione artem neque ullam sine arte exercitacionem. v. Quota hora est? – Tertia hora est. – Prima & dimidia hora est. vi. Ephesus trium dierum iter a Sardibus abest. vii. Quattuor sunt anni tempora: ver, aestas, autumnus, hiems.

νγ'

α'· Ἡ δραχμὴ ἦν ἕξ ὀβολῶν, ἢ δὲ μνᾶ ἑκατὸν δραχμῶν, τὸ δὲ τάλαντον ἐξήκοντᾶ μνῶν. β'· Ὁ τῶν Ἀθηναίων ἐνιαυτὸς ἦν δώδεκᾶ μηνῶν ἢ τριακοσίων πενήκοντᾶ τεττάρων ἡμερῶν· ἦν οὖν ὁ μὴν εἴκοσιν ἐννέα ἢ τριάκοντᾶ ἡμερῶν. γ'· Ἡ Εὐβοιᾶ μῆκος ἔχει σταδίων χιλίων καὶ διακοσίων. δ'· Αἱ πυραμίδες ἀπέχουσι τῆς Μέμφιδος στάδια ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, τοῦ δὲ Νείλου πέντε καὶ τετταράκοντᾶ. ε'· Ὀλυμπιάς ἦν χρόνος τεττάρων ἐτῶν ἢ πενήκοντᾶ μηνῶν Ἑλληνικῶν. ς'· Δύο ἦσαν οἱ Διόσκουροι, τρεῖς δὲ αἱ Χάριτες, τρεῖς καὶ αἱ Μοῖραι, ἐννέα δὲ αἱ Μοῦσαι, δώδεκᾶ δὲ οἱ μεγάλοι θεοί.

i. *Drachma erat (constābat) sex obōlis, mina centum drachmis, talentum autem sexaginta minis.* **ii.** *Atheniensium annus erat (sc. tempus, spatium) duodēcim mensium aut trecentōrum quinquaginta quattuor diērum; igitur mensis erat (sc. tempus, spatium) undetriginta vel triginta diērum.* **iii.** *Euboea longitudinem habet milium stadiorum (in longitudinem stadia mille patet).* **iv.** *Pyramides a Memphide stadia centum & viginti absunt, a Nilo autem (sc. stadia) quinque & quadraginta.* **v.** *Olympias tempus quattuor annōrum vel quinquaginta mensium Graecōrum erat.* **vi.** *Duo erant Dioscūri, tres Gratiae; tres quoque Parcae, novem Musae, duodēcim vero dei (dii, di) magni.* □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

α'	πρῶτος	ια'	ἐνδέκατος	—	—	
β'	δεύτερος	ιβ'	δωδέκατος	κ'	εἰκοστός	
γ'	τρίτος	ιγ'	τρίτος καὶ δέκατος	λ'	τριακοστός	
δ'	τέταρτος	ιδ'	τέταρτος καὶ δέκατος	μ'	τετρακοστός	
ε'	πέμπτος	ιε'	πέμπτος καὶ δέκατος	ν'	πεντηκοστός	
ζ'	ἕκτος	ιζ'	ἕκτος καὶ δέκατος	ξ'	ἑξηκοστός	
ζ'	ἕβδομος	ιζ'	ἕβδομος καὶ δέκατος	ο'	ἑβδομηκοστός	
η'	ὄγδοος	ιη'	ὄγδοος καὶ δέκατος	π'	ὀγδοηκοστός	
θ'	ἐν(ν)ατος	ιθ'	ἐν(ν)ατος καὶ δέκατος	ρ'	ἐνενηκοστός	
ι'	δέκατος	—	—	ρ'	ἑκατοστός	
					·α	χιλιοστός

redni brojevi

νδ'

α'· Πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἦν Ῥωμύλος, δεύτερος Πομπήλιος Νουμάς, τρίτος Τύλλος Ὠστίλιος, τέταρτος Ἄγκος Μάρκιος, πέμπτος Ταρκύνιος Πρίσκος, ἕκτος Σέρβιος Τύλλιος, ἕβδομος καὶ ἔσχατος Ταρκύνιος Ὑπερήφανος. β'· Δεκάτῳ ἔτει τοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες λαμβάνουσι καὶ ἀνακαίουσι τὴν Τροίαν. γ'· Γίγνεται Πλάτων ὀγδὴ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδι. δ'· Ἡ Σόλωνος ἀκμὴ ἦν ἀμφὶ τὴν τετταρακοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα. ΠΠΠ

i. *Primus rex Romanōrum erat Romūlus, secundus Numa Pompilius, tertius Tullus Hostilius, quartus Ancus Marcius, quintus Tarquinius Priscus, sextus Servius Tullius, septīmus & ultīmus Tarquinius Superbus.* **ii.** *Decīmo belli anno Graeci Trojam capiunt & incedunt.* **iii.** *Plato nascitur octāva & octogesīma Olympiāde.* **iv.** *Solonis flos aetatis erat circa quadragesīmam sextam Olympiādem. (Solo(n) floruit circa quadragesīmam sextam Olympiādem.)* □□□□□□□□□□

1. Prvi kralj Rimljana (rimski kralj) bio je Romul, drugi Numa Pompilije, treći Tulo Hostilije, četvrti Anko Marcije, peti Tarkvinije Prisko, šesti Servije Tulije, sedmi i posljednji Tarkvinije Oholi. 2. Desete godine Grci osvajaju Troju i pale (*sc. je*). 3. Platon se rađa (rodio) (*sc. za vrijeme*) osamdeset osme olimpijade. 4. Cvijet Solonovog doba bio je oko četrdest šeste olimpijade. (Solon je cvjetao oko četrdeset šeste olimpijade.)

α'	ἄπᾶξ	ια'	ένδεκάκις		
β'	δῖς	ιβ'	δωδεκάκις	κ'	εἰκοσάκις
γ'	τρίς	ιγ'	τρισκαίδεκάκις	λ'	τριακοντάκις
δ'	τετράκις	ιδ'	τετταρεσκαίδεκάκις	μ'	τετταρακοντάκις
ε'	πεντάκις	ιε'	πεντεκαίδεκάκις	ν'	πεντηκονσοτάκις
ς'	έξάκις	ις'	έκκαίδεκάκις	ξ'	έξηκοντάκις
ζ'	έπτάκις	ιζ'	έπτακαίδεκάκις	ο'	έβδομηκοντάκις
η'	όκτάκις	ιη'	όκτωκαίδεκάκις	π'	όγδοηκοντάκις
θ'	ένάκις	ιθ'	έννεακαίδεκάκις	ρ'	ένενηκοντάκις
ι'	δεκάκις				
				ρ'	έκατοντάκις
				Ϡ'	έννακοσιάκις
				,α	χιλιάκις

νε'

α'· Ὁ ψευδής άνθρωπος οὐχ ἅπᾳξ, ἀλλὰ πολλάκις
ψεύδεται. β'· Δίς καὶ τρίς τὸ καλόν, τὸ δὲ κακὸν
μηδὲ ἅπᾳξ. γ'· Τὰ δίς τέτταρά ἐστὶ ὀκτώ· πόσᾳ ἐστὶ
τὰ τρίς πέντε, πόσᾳ δὲ τὰ πεντάκις ἑπτά; δ'·
Τίκτουσιν αἱ περισσότεραι τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ δεκάκις,
τινὲς δὲ καὶ ἑνδεκάκις. ε'· Τῷ ἑβδόμῳ καὶ δεκάτῳ
ἔτει τοῦ βίου οἱ νέοι Ῥωμαῖοὶ ἀποβάλλουσι τὴν
περιπόρφυρον ἑσθήτᾳ. ππππππππππππππππππππππππππππππ

i. *Mendax homo non semel sed saepe mentitur.* **ii.**
Bonum bis terque, malum ne semel quidem! **iii.** *Bis
quaterna sunt octo; quota sunt ter quina, quota autem
quinq̄ies septēna?* **iv.** *Columbae anno decies pariunt,
quaedam vero et undecies.* **v.** *In septimo decimo vitae
anno juvenes Romāni togam praetextam abjiciunt.*
*(Juvēnes Romāni septimum decimum annum agentes
togam praetextam abjiciunt.)* □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

XII

i. *Discipŭlus legit: V, X, L, C, D, M, XXVIII, LXIX, MCM.* **ii.** *Lucrum unŭus saepe est damnum alterŭus.* **iii.** *Quota hora est? Octāva.* **iv.** *In singŭlis legionŭibus denae cohortes erant.* **v.** *Annus trecentos sexaginta quinque aut trecentos sexaginta sex dies habet.* **vi.** *Saecŭlum est spatium centum annŏrum.* **vii.** *In exercĭtu Alexandri Magni duodĕcim milia Macedŏnum erant.* □□□□□□□□□□□□□□□□

α' Ὁ μαθητῆς ἀναγινώσκει· ε', ι', ν', ρ', φ', ,α, κη',
ξθ', ,αλ'. β' Τὸ κέρδος τοῦ ἐνὸς πολλάκις ἐστὶ βλάβη
τοῦ ἄλλου. γ' Τίς ὥρᾱ ἐστίν; Εἰσὶν ὀκτὼ ὥραϊ. δ' Ἐν
τῇ ἐκάστη φάλαγγϊ ἦσαν δέκα λόχοι. ε' Ὁ ἐνιαυτὸς
ἔχει τριακοσιᾶς ἐξήκοντᾶ πέντε ἢ τριακοσιᾶς
ἐξήκοντᾶ ἐξ ἡμέρᾶς. ς' Ὁ αἰὼν ἐστὶ (sc. χρόνος)
ἑκατὸν ἐνιαυτῶν. ζ' Ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Ἀλεξάνδρου
τοῦ Μεγάλου μύριοι καὶ δισχίλιοι Μακεδόνες ἦσαν.

XIII

- i.** *Apud Romānos primo mensis diēi nomen erat Kalendae.*
ii. *Cohors decīma pars legiōnis Romānae erat.* **iii.** *Quota sunt bis quina? Decem.* **iv.** *Ter terna sunt novem, quater quaterna sunt sedēcim.*
-

α' Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ὄνομα τῆς πρώτης
ἡμέρας τοῦ μηνός ἦν Καλάνδαϊ. β' Ὁ λόχος ἦν
δέκατον μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς φάλαγγος. γ' Πόσα
ἐστὶ τὰ δις πέντε; Δέκα. δ' Τὰ τρις τρία ἐστὶν ἐννέα,
τὰ δὲ τέτρακῖς τέτταρα ἑκκαίδεκα. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

16

1. Više volim jednog vjernog prijatelja nego hiljadu laskavaca. 2. Mudrac Epikur kaže: Ni iz čega ništa (*sc. ne postaje*). 3. Kerber, čuvar u Hadu, ima jedno tijelo, a tri glave. 4. Koliko je deset puta deset? Deset puta deset je sto. 5. Dan je trideseti dio mjeseca, a mjesec dvanaesti dio godine. 6. Koliko je sati? (Koji je sat?) – Dvanaest. 7. Plateja je od Tebe udaljena sedamdeset stadija. 8. Darije, četvrti persijski kralj, kraljevaše trideset i šest godina.

α' Μᾶλλον βούλομαϊ ἓνα φίλον πιστόν ἢ χιλίους
κόλακᾶς. β' Ἐπίκουρος ὁ σοφὸς λέγει· Ἐκ τοῦ
μηδενὸς μηδέν. γ' Κέρβερος, ὁ ἐν Ἄιδῃ φύλαξ, ἐν τὸ
σῶμα, τρεῖς δὲ κεφαλὰς ἔχει. δ' Πόσα ἔστι τὰ δεκάκις
δέκα; Τὰ δεκάκις δέκα ἔστι ἑκατόν. ε' Ἡ μὲν ἡμέρᾱ
ἔστι τριακοστόν μέρος τοῦ μηνός, ὁ δὲ μῆν
δωδεκατόν μέρος τοῦ μηνός. ς' Τίς ὥρᾱ ἔστιν;
δώδεκά (sc. ὥραι εἰσὶν). ζ' Αἱ Πλαταιαὶ ἀπέχουσι
τῶν Θηβῶν στάδια ἑβδομήκοντά. η' Δαρείος,
τέταρτος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, ἐβασίλευε ἔτη ἕξ
καὶ τριάκοντά.

νζ'

ΠΑΙΣ ΨΕΥΣΤΗΣ. Παῖς τις ἐν τῷ λειμῶνι ποίμνην νέμει. Παίζειν μὲν ἐθέλει, ἀλλ' οὐκ ἔχει ἐταίρους. Πῶς οὖν διατρίβει τὸν χρόνον; Κραυγάζει ἰσχυρῶς· Λύκος, λύκος. Προστρέχουσι μὲν οἱ γεωργοί, λύκον δὲ οὐχ εὕρισκουσιν. Δὶς καὶ τρὶς τῷ παιδὶ ἔθος ἦν παράγειν τοὺς γεωρούς. Τὸ δὲ τελευταῖον ἀληθῶς ἤκει λύκος. Πάλιν ὁ παῖς ἰσχυρῶς κραυγάζει· Λύκος, λύκος, οἱ δὲ γεωργοὶ οὐ πιστεύουσιν. Νομίζουσι γάρ, ὅτι ὁ παῖς πάλιν παράγει αὐτούς. Καὶ ὁ λύκος πολλὰ πρόβατᾶ εὐκόλως διαφθείρει. πππππππππππππππππππππππππππ

PUER MENDAX. Puer quidam gregem in prato pascit. Ludere vult, sed amicos non habet (amicis caret). Quomodo ergo tempus conterit? Vehementer clamat: Lupus, lupus! Rustici autem accurrunt, sed lupum non inveniunt. (Rustici autem accurrentes lupum non inveniunt.) Bis terque mos erat puero (solēbat puer) rusticos fallere. Postremo autem re vera adest lupus. Denuoque vehementer clamat puer: Lupus, lupus! Rustici autem (sc. puero) non credunt. Putant enim puerum se fallere (se a puero falli). Multasque oves lupus facile necat.

translatio

LAŽLJIVI DJEČAK. Neki dječak pase stado na livadi. Želi se igrati (da se igra), ali nema drugove. Kako dakle provodi vrijeme? Jako (glasno) viče: ‘Vuk, vuk!’ Zemljoradnici dolaze trkom, ali vuka ne nalaze. Dječak je imao običaj varati (običavao varati, obično varao) zemljoradnike (sc. po) dva, tri puta. Naposljetku zaista dolazi vuk. Dječak opet snažno (glasno) viče: ‘Vuk, vuk!’ Zemljoradnici pak ne vjeruju (sc. dječaku). Naime, misle da ih dječak opet vara. A vuk lako ubija mnoge ovce. □□□□□□□□□□□□□□□□

prevod

KOMPARACIJA

i

δεινός	δεινότερος	δεινότατος
γλυκός	γλυκύτερος	γλυκύτατος
μέλας	μελάντερος	μελάντατος
σαφής	σαφέστερος	σαφέστατος

komparacija pridjeva

νζ'

α'· Σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν
δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος. β'· Μηδὲν τοῖς
πολίταις ἐλευθερίᾳς τιμιώτερόν ἐστίν. γ'· Φίλος μὲν
Πλάτων, ἀλλὰ φιλτέρα ἢ ἀλήθειᾳ. δ'· Τῶν Δαρείου καὶ
Παρυσάτιδος παίδων πρεσβύτερος ἦν Ἀρταξέρξης,
νεώτερος δὲ Κῦρος. ε'· Οἱ κόρακες πάντων ὀρνίθων
μελάντατοί εἰσιν. ζ'· Τῇ τῶν γεραιτέρων ἐμπειρία οἱ
νεώτεροὶ παιδεύονται. ζ'· Χρὴ τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ
σωφρονεστέρου διδάσκεσθαι. η'· Κῦρος αἰδημονέστερος
τῶν ἡλικιωτῶν ἦν. θ'· Ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατος
παρὰ πᾶσι ἀνθρώποις εὐκλεέστατος νομίζεται. ΠΠΠΠΠΠΠ

i. *Sapiens (sc. est) Sophocles, sapientior Euripides, omnium vero hominum sapientissimus Socrates.* **ii.** *Civibus nihil libertate carius est.* **iii.** *Amicus Plato sed magis amica veritas.* **iv.** *Inter Darii Parysatidisque liberos major natu erat Artaxerxes, minor autem Cyrus.* **v.** *Omnibus ex avibus nigerrimi sunt corvi.* **vi.** *Juniōres seniōrum experientia erudiuntur.* **vii.** *Oportet imperitiōrem a sapientiōre doceri.* **viii.** *Cyrus suis aequalibus verecundior erat.* **ix.** *Celeberrima apud omnes (homines) mors ducitur patriae salvandae dedita. □□□□□*

i

κακός	κακίων	κάκιστος
καλός	καλλίων	κάλλιστος
αίσχρός	αίσιων	αΐσιςτος
ἐχθρός	ἐχθίων	ἐχθιστος
ἡδύς	ἡδίων	ἡδιστος
ταχύς	θάπτων	τάχιστος
μέγας	μείζων	μέγιστος

komparacija pridjeva

νη'

α'· Ταχύς ὁ ἔλαφος, θάπτων δ' ὁ ἄνεμος, τάχιστος δ' ὁ νοῦς. β'· Οὐδέν τῷ ἐλευθέρῳ ἀνθρώπῳ ἐχθιόν ἐστὶν ἢ ἡ δουλοσύνη. γ'· Ὅμηρος Ἀχιλλέα καλλίω καὶ θάπτω οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἠρώων ἀπάντων εἶναϊ λέγει. δ'· Οἱ λαγὼ θάπτους εἰσὶ πολλῶν θηρίων. ε'· Τί κάλλιον καὶ ἥδιον τῆς πατρίδος ἐστὶν; ζ'· Οἱ προδόταϊ πολὺ ἐχθιονέες εἰσὶν ἢ οἱ πολέμοι. ζ'· Ἡ μὲν σοφία πάντων κάλλιστόν ἐστὶν, ἡ δὲ ἀμαθία πάντων αἴσχιστον.

i. *Celer (sc. est) cervus, celerior ventus, celerrimus vero intellectus.* **ii.** *Homīni libēro nihil servitūte odiosius.* **iii.** *Homērus Achillem pulchriōrem celerioremq̄ esse non solum Patroclo sed omnībus quoque heroībus esse dicit.* **iv.** *Lepōres multis animalībus celeriōres sunt.* **v.** *Quid est patria pulchrius dulciusque?* **vi.** *Proditōres odiosiōres sunt quam hostes.* **vii.** *Omniū rerum sapientia pulcherrīma est, turpissīma autem omniū rerum ignorantia.*

translatio

17

1. Menandar kaže: Najljepše je imanje ljudima obrazovanje. 2. Falaris, akragantski tiranin, bio je vrlo okrutan. 3. Svim dobrim građanima otadžbina je najdraža. 4. Mnogi smatrahu Kreza najbogatijim i najsrećnijim od svih kraljeva. 5. Najdublje rijeke su najsporije. 6. Jeleni su brži nego zečevi. 7. Spartanci bijahu ratoborniji od Atinjana. 8. Kralju Kodru bijaše domovina milija od života. 9. Minosovi zakoni bijahu najstariji. 10. Mlađi treba da poštuje starije. (pas.)

α' Μένανδρος λέγει· τὸ κάλλιστον κτήμα ἄνθρώποις
ἐστὶ παιδεία. β' Φάλαρις, ὁ τῶν Ἀκραγαντίνων
τύραννος, ὠμότατος ἦν. γ' Παρὰ πᾶσι ἀγαθοῖς πολίταις
ἡ πατρίς ἐστὶ φιλότατη (μάλιστα φίλη). δ' Οἱ πολλοὶ
πάντων βασιλέων Κροῖσον πλουσιώτατον καὶ
εὐδαιμονέστατον ἐνόμιζον. ε' Βαθύτατοὶ οἱ ποταμοὶ
βραδύτατοὶ εἰσὶν. ς' Οἱ ἔλαφοι θάπτονές εἰσι (θάπτους
εἰσὶ) τῶν λαγῶν. ζ' Οἱ Σπαρτιάται μαχिमώτεροὶ ἦσαν
τῶν Ἀθηναίων. η' Κόδρω τῷ βασιλεῖ πατρίς ἦν φιλοτέρα
(μᾶλλον φίλη) ἢ ὁ βίος. θ' Οἱ τοῦ Μίνω νόμοι
παλαιτάτοι (παλαιότατοι) ἦσαν. ι' Χρὴ τοὺς
πρεσβυτέρους ὑπὸ τοῦ νεωτέρου θεραπεύεσθαι. ΠΠΠΠΠΠ

μετάφρασις

i

ἀγαθός	ἀμείνων	ἄριστος
	βελτίων	βέλτιστος
	κρείττων	κράτιστος
	λώων	λώστος
κακός	κακίων	κάκιστος
	χείρων	χείριστος
	ἥττων	(ἥκιστᾶ)
μικρός	μικρότερος	μικρότατος
	μείων	—
ὀλίγος	ἐλάττων	ἐλάχιστος
πολύς	πλείων	πλείστος
ὀάδιος	ὀάων	ὀάστος

komparacija pridjeva

νθ'

α'· Βέλτιόν ἐστὶν ἀποθνησκειν ἢ διὰ παντὸς βίου δουλεύειν. β'· Οἱ Ἕλληνες ἐνομίζοντο ἀμείνους καὶ κρείττους εἶναί πάντων βαρβάρων. γ'· Πενέστατοι ἦσαν οἱ βέλτιστοι τῶν Ἑλλήνων. δ'· Συμβουλεύω μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστὰ τοῖς πολίταις. ε'· Χαλεπὸν ἄρχεσθαί ὑπὸ χείρονος. ς'· Ἡ Ἰνδικὴ πλείστους καὶ μεγίστους ἐλέφαντάς ἐκτρέφει. ΠΠΠΠ

1. Bolje je mrijeti nego čitav život robovati. 2. Cijeni se da su Grci bolji i jači od svih varvara. 3. Najbolji od Grka (najbolji Grci) bili su (oni) siromašni. 4. Građanima savjetujem ne ono najslade nego ono najbolje. 5. Teško je biti pod vlašću lošijeg. 6. Indija gaji najviše slonova, i to najvećih.

ξ

α'· Μείζον κακὸν τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἔστι τῆς ἀδικίας. β'· Οἱ πλείστοι τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων τὸν ἥλιον ἐσέβοντο. γ'· Ἐλάττω κακὰ πάσχουσιν οἱ ἀνθρώποι ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. δ'· Οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ πολὺ μείονες ἦσαν τῶν Περσῶν· ἀλλὰ καὶ μεγίστη δύναμις τῇ ἀρετῇ εἵκει. ε'· Χρὴ τοὺς παιδᾶς σπεύδειν ἐπὶ τὰ βελτίω.

i. *Malum injustitia majus hominibus non est.* **ii.**
Plerique veterum solem adorabant. **iii.** *Pauciora per*
inimicos quam per amicos hominibus aliquando accidunt
maia. **iv.** *In proelio Marathonio Graeci multo pauciores*
erant quam Persae; sed cedit maxima quoque vis virtuti.
v. *Oportet pueros ad meliora properare.* □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

XIV

i. *Celer est cervus, celerior sagitta, ventus celerrimus.* **ii.** *Exempla sunt utiliōra quam praecepta.* **iii.** *Nestor sapientior est Agamemnone.* **iv.** *Huic pōpūlo mors est carior servitū te.* **v.** *Lacedaemonii fortissīmi & audacissīmi omnium Graecōrum erant.* **vi.** *Nomen Spartāci celeberrimum est.* **vii.** *Facillimum est aliēna vitia vituperāre.* **viii.** *Regēre rem publicam difficillima ars est.*

α' Ταχὺς ὁ ἔλαφος, θάπτων δ' ὁ ἰός, τάχιστος δ' ὁ ἄνεμος. β' Τὰ παραδείγματα χρησιμώτερα ἐστὶν ἢ τὰ ἀσκούματα. γ' Ὁ Νέστωρ σοφώτερός ἐστὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. δ' Τῷδε τῷ δήμῳ ὁ θάνατος φίλτερος (μᾶλλον φίλος, φιλίων, φιλαίτερος, φιλώτερος) τῆς δουλείας ἐστὶν. ε' Οἱ Σπαρτιᾶται ἦσαν ἀνδρειότατοὶ καὶ θρασύτατοὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων. ς' Τὸ τοῦ Σπαρτάκου ὄνομα εὐκλεέστατόν ἐστὶν. ζ' Ῥᾶστόν ἐστὶ τὰ ἀλλότρια ἁμαρτήματα ψέγειν. η' Τὸ πολιτεύεσθαι χαλεπωτάτη τέχνη ἐστὶν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

18

1. Život robova u Rimu bijaše gori nego u Atini. 2. Ahilej bijaše najljepši, najbrži i najjači od svih junaka kod Troje. 3. Persijanci smatrahu Kira od svih u svemu najboljim. 4. Najbolji su oni građani (koji) hoće raditi. 5. Nema većeg zla od bezvlada. 6. Najgori i najodvratniji su izdajice domovine. 7. Lakše je zapovijedati nego slušati. 8. Ljudi, najlakši i najbrži put do vrline je hrabrost. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

α' Ὁ τῶν δούλων βίος χείρων ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις. β' Πάντων τῶν ἡρώων τῶν πρὸς τῇ Τροίᾳ Ἀχιλλεὺς ἦν κάλλιστος, τάχιστος καὶ κράτιστος. γ' Οἱ Πέρσαι Κῦρον πάντων πάντα βέλτιστον ἐνόμιζον. δ' Βέλτιστοὶ πολῖται εἰσὶν οἱ θέλοντες πράττειν. ε' Μείζον κακὸν οὐκ ἔστι τῆς ἀναρχιᾶς. ς' Χείριστοι καὶ αἴσχιστοὶ εἰσὶν οἱ τῆς πατρίδος προδόται. ζ' Ῥᾶόν ἐστὶ κελεύειν ἢ πείθεσθαι. η' Ὡ ἀνθρώποι, ἡ ῥᾶστη καὶ ταχίστη ὁδὸς εἰς τὴν ἀρετὴν ἐστὶν ἀνδρείᾳ. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

PRILOZI

ξα'

α'· Ἄνδρείως μάχονταῖ οἱ πολῖται· περὶ γὰρ σωτηρίᾱς ὁ ἀγὼν ἐστίν. β'· Παροιμίᾱ ἐστίν· Σπεῦδε βραδέως. γ'· Πρέπει τῷ μαθητῇ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς λέγειν. δ'· Οἱ δικασταὶ ἰσχυρῶς κολάζουσι τοὺς ἀδικᾶ πράττοντάς. ε'· Ῥᾶον εὐρίσκομεν τὰ εἰς τὸ σῶμα ἢ τὰ εἰς τὴν ψυχὴν χρήσιμᾶ. ζ'· Οἱ ἔλαφοὶ θάπτον τρέχουσι τῶν λαγῶν, οἱ δὲ λέοντες τάχιστα. ζ'· Μᾶλλον ἀπέχομεν τῶν κολάκων ἢ τῶν ἐχθρῶν. Π

1. Građani se hrabro bore; naime, vodi se borba za spas. 2. Poslovica je *požuri polako*. 3. Učeniku dolikuje da govori jasno i tačno. 4. Sudije strogo kažnjavaju one koji čine nepravdu (zločince). 5. Lakše nalazimo ono što koristi tijelu nego ono (što koristi) duši. 6. Jeleni trče brže od zečeva, a lavovi najbrže. 7. Radije se držimo dalje od laskavaca nego od neprijatelja.

i. *Cives strenue pugnant; est enim pro salūte certāmen.*
ii. *Sententia est: Festīna lente.* **iii.** *Decet discipūlum
clare & accurāte loqui.* **iv.** *Judices maleficos severissīme
puniunt.* **v.** *Facilius invenīmus illa quae corpōri quam
illa quae anīmae prosunt.* **vi.** *Cervi currunt celerius
quam lepōres, leōnes autem celerrīme.* **vii.** *Potius ab
adulatorībus quam ab inimīcis absumus.* □□□□□□□□□□□□□□□□

XV

i. Bonus medicus bene sanat. ii. Milites nostri strenue pugnare. iii. Lingua interdum severius vulnerat quam gladius. iv. Constanti labore multas difficultates facillime superamus. v. Lucretius poeta Epicuri philosophiam pulcherrime exponit. vi. Bone magister, verbis tuis libenter paremus.

19

1. Dobra djeca rado slušaju roditelje. 2. Zlikovci ne spavaju niti mirno niti sigurno. 3. Nikad se Rimljani ne borahu hrabrije nego kod Kane. 4. U životu marljivost najviše vredi. 5. Čestiti ljudi lakše podnose smrt nego nečastan život. 6. Kažu da kleveta trči od svega najbrže. 7. Ljudi upoznaju tuđe pogreške lakše i bolje nego vlastite. □□□□□□□□□□□□□□□□

α' Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες ἔκοντες πείθονταὶ τοῖς γονεῦσιν.
β' Οἱ κακοῦργοὶ οὐ καθέδουσιν οὔτε ἤσυχον οὔτε
ἀσφαλῶς. γ' Οἱ Ῥωμαῖοι οὐδέποτε ἀνδρειότερον
ἐμάχοντο ἢ ἐν τῇ ἐν Κάνναις μάχῃ. δ' Ἐν τῷ βίῳ ἡ
φίλεργιᾶ μάλιστᾶ ἰσχύει. ε' Οἱ ἐσθλοὶ ῥᾶον φέρουσι
τὸν θάνατον ἢ τὸν βίον ἄτιμον. ς' Λέγουσι τὴν
διαβολὴν πάντων τάχιστα ἰσχύει. ζ' Οἱ ἀνθρώποι
ῥᾶον καὶ βέλτιον γινώσκουσιν τὰ ἀλλότρια
ἀμαρτήματα ἢ τὰ ἴδια. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

STENOLOG.

i

τιμάω	—	τιμάομεν
τιμάεις	τιμάετον	τιμάετε
τιμάει	τιμάετον	τιμάουσι(ν)

ἐτίμαον	—	ἐτιμάομεν
ἐτίμαες	ἐτιμάετον	ἐτιμάετε
ἐτίμαε(ν)	ἐτιμαέτην	ἐτίμαον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -aw (bez stezanja)

i

τιμῶ	—	τιμῶμεν
τιμῶς	τιμᾶτον	τιμᾶτε
τιμᾶ	τιμᾶτον	τιμᾶσϐι(ν)

ἐτίμων	—	ἐτιμῶμεν
ἐτίμας	ἐτιμᾶτον	ἐτιμᾶτε
ἐτίμα	ἐτιμᾶτην	ἐτίμων

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -αω (sa stezanjem)

ξβ'

α'· Πάντες τοὺς σοφοὺς ἀνδράς τιμῶσιν. β'· Αἱ τῶν Σπαρτιατῶν μητέρες ἐκέλευον τοὺς παῖδας ἢ νικᾶν ἢ τελευτᾶν. γ'· Οἱ ἡμέτεροὶ στρατιῶταί μαχόμενοὶ πρὸς τοὺς πολεμίους οὐδὲν ἄλλο ἠρεύνων πλὴν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. δ'· Ὁ ἡγεμὼν μετὰ τὴν μάχην εἶα τοὺς στρατιῶτάς καθεῦδειν. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i

τιμάομαι	—	τιμαόμεθα
τιμάη, -ει	τιμάεσθον	τιμάεσθε
τιμάεταί	τιμάεσθον	τιμάονται

ἐτιμαόμην	—	ἐτιμαόμεθα
ἐτιμάου	ἐτιμάεσθον	ἐτιμάεσθε
ἐτιμάετο	ἐτιμαέσθην	ἐτιμάοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -αω (bez stezanja)

i

τιμῶμαι	—	τιμώμεθα
τιμᾶ	τιμᾶσθον	τιμᾶσθε
τιμᾶται	τιμᾶσθον	τιμῶνται

ἐτιμώμην	—	ἐτιμώμεθα
ἐτιμῶ	ἐτιμᾶσθον	ἐτιμᾶσθε
ἐτιμᾶτο	ἐτιμᾶσθην	ἐτιμῶντο

indikativ prezenta mediopasiva na -aw (sa stezanjem)

i. Persae in pugna curribus falcatis utebantur. ii. Mars a Thracibus maxime honorabatur. iii. Elēphans proboscide velut manu utitur. iv. Quae remediis non sanantur, ferro sanantur; quae ferro non sanantur, igni sanantur; quae autem igni non sanantur, insanabilia putanda sunt. v. Fortis est non vinci (nemini inferior esse). □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. Persijanci su se u bici služili srponosnim kolima.
2. Ares se osobito poštovao od Tračana. (Tračani su osobito poštovali Aresa.)
3. Slon se služi surlom kao rukom (poput ruke).
4. Ono što lijekovi ne liječe, liječi gvožđe; ono što gvožđe ne liječi, liječi vatra; a ono što vatra ne liječi, to treba smatrati neizlječivim.
5. Odlika hrabrog (čovjeka) je da se ne da poraziti. □

20

1. Hrabar vojník i sebi i domovini stiče besmrtnu slavu. 2. Svi poštujuemo hrabrog i odvažnog muža. 3. I ćuteći često grešimo. 4. Prirodu pobjeđujemo naukom. 5. Aristonik bijaše poštovan od svih robova i siromašnih građana. 6. Mnogi stari narodi puštahu da mrtvaci budu nesahranjeni. 7. Često je bolje ćutati nego govoriti. 8. Velika je čast biti poštovan od čestitih (ljudi).

α' Ὁ ἀνδρείος στρατιώτης ἀθάνατον κτᾶται δόξαν
καὶ ἑαυτῷ καὶ τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. β' Πάντες τιμῶμεν
τὸν θρασὺν καὶ ἀνδρείον ἄνδρα. γ' Πολλάκις
ἀμαρτάνομεν καὶ σιγῶντες. δ' Τὴν φύσιν τῇ
ἐπιστήμῃ νικῶμεν. ε' Ἀριστόνικος ἐτιμᾶτο ὑπὸ
πάντων δούλων καὶ πενήτων πολιτῶν. ς' Πολλὰ
παλαιὰ ἔθνη εἶα τοὺς νεκροὺς ἀθάπτους εἶναι. ζ'
Πολλάκις βέλτιόν ἐστὶ σιγᾶν ἢ λέγειν. η' Μεγάλη
τιμὴ ἐστὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐσθλῶν. πππππππππππ

ξδ'

Διονυσίου κόλαξ τις βλέπων τὸν τύραννον μετὰ
τινων φίλων γελῶντᾶ καὶ αὐτὸς ἐγέλα. Ἐρωτῶντος
δὲ τοῦ Διονυσίου, διὰ τί οὐκ ἀκούων τῶν λεγομένων
γελᾶ, ἔλεγεν· Ὑμῖν πιστεύω τὰ λεγόμενᾶ γελοῖᾶ
εἶναῖ.

Dionysii adsentator quidam tyrannum videns cum quibusdam familiaribus ridere ipse quoque ridet. Cum autem Dionysius (eum) rogasset, quare eorum sermonem non audiens (eorum sermonis expers) rideret, (adsentator) dixit: Vobis credo dicta risu digna esse. □□□□

translatio

Neki laskavac Dionisija (neki Dionisijev laskavac) gledajući tiranina kako se smije sa nekim prijateljima i sam se nasmija. Kada (ga) je pak Dionisije pitao, zbog čega se smije ne čujući o čemu se priča, (laskavac) reče: ‘Vjerujem vam da je ono o čemu se priča smiješno’. □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

i

ποιέω	—	ποιέομεν
ποιέεις	ποιέετον	ποιέετε
ποιέει	ποιέετον	ποιέουσι(ν)

ἐποίεον	—	ἐποιέομεν
ἐποίεις	ἐποιέετον	ἐποιέετε
ἐποίηε(ν)	ἐποιεήτην	ἐποίεον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -εω (bez stezanja)

i

ποιῶ	—	ποιούμεν
ποιεῖς	ποιεῖτον	ποιεῖτε
ποιεῖ	ποιεῖτον	ποιούσῃ(ν)

ἐποίουν	—	ἐποιούμεν
ἐποίεις	ἐποιεῖτον	ἐποιεῖτε
ἐποίει	ἐποιεῖτην	ἐποίουν

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -εω (sa stezanjem)

ξε'

α'· Μιά χελιδὼν τὸ ἔαρ οὐ ποιεῖ. β'· Εἰρήνη μὲν δοκεῖ
μέγᾳ ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ὁ δὲ πόλεμος
μέγᾳ κακόν. γ'· Οἱ Ῥωμαῖοι τὰ μὲν μαθήματα
ἡμέλουν, τὰ δὲ πολεμικὰ μάλᾳ σπουδαίως ἔπραττον.
δ'· Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. ε'· Ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν
ἀδικεῖ κακόν ἑαυτὸν ποιῶν. ς'· Οἱ μεγαλόφρονες
τύραννοι τλήμονᾶς ποιοῦσι τοὺς πολίτας. ζ'·
Νοσοῦσης τῆς πόλεως νοσοῦσι καὶ οἱ πολῖται. ΠΠΠΠΠ

i. *Una hirundo ver non facit.* **ii.** *Pax hominibus magnum bonum esse videtur, bellum autem magnum malum.* **iii.** *Romani studia negligebant artibusque militariis diligentissime studebant.* **iv.** *Initium victoriae audacia.* **v.** *Homo injustus se malum faciens sibi injuriam facit.* **vi.** *Tyranni magnanimi cives patientes faciunt.* **vii.** *Civitate aegrotante aegrotant et cives.*

translatio

1. Jedna lasta ne čini proljeće. 2. Čini se da je mir za ljude veliko dobro, a rat veliko zlo. 3. Rimljani su nauku zanemarivali, a vrlo su rado radili vojničko umijeće (a vrlo su se rado bavili vojničkim umijećem). 4. Početak pobjede je hrabrost. 5. Onaj koji čini nepravdu nepravdu čini sebi čineći sebe zlim. 6. Oholi tirani čine građane izdržljivima. 7. Kada je država bolesna i građani su bolesni.

i

ποιέομαι	—	ποιεόμεθα
ποιέη, -ει	ποιέεσθον	ποιέεσθε
ποιέεται	ποιέεσθον	ποιέονται

ἐποιέομην	—	ἐποιεόμεθα
ἐποιέου	ἐποιέεσθον	ἐποιέεσθε
ἐποιέετο	ἐποιεέσθην	ἐποιέοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -εω (bez stezanja)

i

ποιούμαι	—	ποιούμεθα
ποιῆ, -εῖ	ποιείσθον	ποιείσθε
ποιεῖται	ποιείσθον	ποιούνται

ἐποιούμην	—	ἐποιούμεθα
ἐποιού	ἐποιείσθον	ἐποιείσθε
ἐποιεῖτο	ἐποιείσθην	ἐποιούντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -εω (sa stezanjem)

ξζ'

α'· Ὅλη ἡ γῆ κοσμεῖται ταῖς ἀνθρωπίναις τέχναις.
 β'· Αἱ τέχναί τὴν φύσιν μιμοῦνται. γ· Οἱ νόμοι τοῦ
 κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελοῦνται. γ'· Καὶ δούλοι καὶ
 ἐλεύθεροὶ ἀγαθῶν δέονται. δ'· Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν
 οἱ τῆς πατρίδος εὐεργέται ἐν πρυτανείῳ δημοσίᾳ
 ἐσιτοῦντο.

i. *Totus terrārum orbis artibus humanis ornātur.* **ii.**
Artes natūram imitantur. **iii.** *Leges rei publicae bonum*
curant. **iv.** *Et servi & liberi bona petunt.* **v.** *Apud*
Graecos patriae benefīci publico sumptu vescebantur in
prytanēo.

1. Cijela zemlja kiti se ljudskim umijećima. 2. Umijeća oponašaju prirodu. 3. Zakoni se brinu za dobro države. 4. I robovi i slobodni (ljudi) žele dobre stvari. 5. Kod Grka dobročinitelji otadžbine hranili su se o javnom trošku u pirtaneju.

ξζ'

Διογένης, ὀδυρομένου τινὸς ἐπεὶ ἐπὶ ξένης ἔμελλε
τελευτᾶν, ἔλεγεν· Τί ὀδύρει (ὀδύρη), ὦ μάταιε;
Πανταχόθεν γὰρ ἢ ὁδὸς ἐστὶν ἢ αὐτὴ εἰς Ἄιδου. ΠΠΠ

Diogēnes, cum aliquis lamentarētur quia in (sc. terra) peregrīna moritūrus erat (esset), dixit: O insāne, quid, insāne, lamentāris? Eadem enim ad infēros undīque est (ducit) via.

translatio

Diogen, kada je neko jadikovao jer će mrijeti (je trebalo da umre) na tuđoj (*sc.* zemlji), reče: ‘Ludače, šta jadikuješ? Odasvud je, naime, isti put u Had’. □□

α' Οἱ ἄνθρωποι τὸ πάλαι ὄκουν ἐν τοῖς ἀντροῖς. β'
Οἱ Ἕλληνες ἐμίσουν καὶ καταφρόνουν τοὺς Πέρσας.
γ' Ὁ Κῦρος ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον κατὰ τε γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν. δ' οἱ Ἀθηναῖοι διαφερόντως
ἐφίλουν καὶ ἐτίμων τὸν Περικλέα. Ὁ Περικλῆς
διαφερόντως ἐτιμάτο καὶ ἐφιλείτο ὑπὸ τῶν
Ἀθηναίων. ε' Ἡ τῆς ἐλευθερίᾳς ἐπιθυμίᾳ ἐποίει
τοὺς Ἕλληνας ἀνδρειοτέρους τῶν Περσῶν. ζ' Καὶ οἱ
πολέμιοι καταφρονοῦσι τοὺς τῆς πατρίδος
προδότας. η' Ὁ λαγὼς φοβεῖται τὴν ἑαυτοῦ σκιάν. Π

ξη'

ΟΙ ΕΡΜΑΙ. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μόνον Ἀθηνᾶν, ἀλλὰ καὶ Ἑρμῆν ἐτίμων, πολλαχοῦ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ εἰκόνες Ἑρμοῦ ἦσαν, ἃς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάλουν Ἑρμάς. Ἐν Ἀθήναις καὶ στοὰ ἦν, ἣ τῶν Ἑρμῶν στοὰ ἐκαλεῖτο. Ἐν ταύτῃ τῇ στοᾷ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ἑαυτῶν νικᾶς κατὰ βαρβάρων ἐν γῆ καὶ ἐν θαλάττῃ ἔγραφον. ΠΠΠ

HERMAE. Athenienses non solum Athēnam sed etiam Mercurium honorābant. Multis in locis in Attica (multis in Atticae locis) imagines Mercurii erant quas Athenienses hermas appellābant. Athēnis et porticus erat quae hermarum porticus appellabātur. Ista in porticu Athenienses victorias suas contra barbāros terra marique pingēbant.

translatio

HERME. Atinjani su poštovali ne samo Atenu nego i Hermesa, a kipovi Hermesa (Hermesovi kipovi) koje su Atinjani nazivali hermama nalazili su se po mnogim mjestima u Atici. U Atini je postojala i trijem koji se zvao trijem hermi. Na tom trijemu Atinjani su bilježili svoje pobjede nad barbarima na kopnu i na moru. □□□□□□□□□□

i

δουλόω	—	δουλόομεν
δουλόεις	δουλόετον	δουλόετε
δουλόει	δουλόετον	δουλόουσι(ν)

ἐδούλοον	—	ἐδουλόομεν
ἐδούλοες	ἐδουλόετον	ἐδουλόετε
ἐδούλοε(ν)	ἐδολοέτην	ἐδούλοον

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -ow (bez stezanja)

i

δουλώ	—	δουλούμεν
δουλοῖς	δουλούτον	δουλούτε
δουλοῖ	δουλούτον	δουλούσι(ν)

ἐδούλουν	—	ἐδουλούμεν
ἐδούλους	ἐδουλούτον	ἐδουλούτε
ἐδούλου	ἐδουλούτην	ἐδούλουν

indikativ prezenta i imperfekta aktiva na -ow (sa stezanjem)

ξθ'

α'· Ὀμόνοιᾶ βεβαιοῖ τὰς πόλεις. β'· Οἱ νόμοι
ζημιούσι τοὺς ἀδικοῦντάς. γ'· Ὀμηρος ὠμοίου τοῖς
φύλλοις τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. δ· Οἱ Ἕλληνες
δάφνη καὶ φοίνικῖ τοὺς νικῶντάς ἐστεφάνουν. ε'· Ὁ
χρυσὸς πολλῶν βροτῶν ψυχὰς δουλοῖ. ππππππππππ

i. Concordia civitatē firmat. ii. Leges puniunt illos qui injuriam faciunt (injuriosos puniunt). iii. Homērus cum foliis homīnum genus (genus humānum) conferebat. iv. Graeci victōres lauro et palma coronābant. v. Aurum animos multōrum mortalium servos facit. □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. Sloga jača države. 2. Zakoni kažnjavaju one koji čine nepravdu. 3. Homer je poređivao rod ljudi (ljudski rod) sa lišćem. 4. Grci su pobjednike krunisali lovorom i palmom. 5. Zlato robi duše mnogih smrtnika.

i

δουλόομαι	—	δουλοόμεθα
δουλόη, -ει	δουλόεσθον	δολόεσθε
δουλόεταῖ	δουλόεσθον	δουλόονταῖ

ἐδουλόομην	—	ἐδουλοόμεθα
ἐδουλόου	ἐδουλόεσθον	ἀδουλόεσθε
ἐδουλόετο	ἐδουλοέσθην	ἐδουλόοντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -ow (bez stezanja)

i

δοθλοῦμαι	—	δουλούμεθα
δουλοῖ	δουλοῦσθον	δολοῦσθε
δουλοῦται	δουλοῦσθον	δουλοῦνται

ἐδουλούμην	—	ἐδουλούμεθα
ἐδουλοῦ	ἐδουλοῦσθον	ἄδουλοῦσθε
ἐδουλοῦτο	ἐδουλούσθην	ἐδουλοῦντο

indikativ prezenta i imperfekta mediopasiva na -ow (sa stezanjem)

Ο'

α'· Ὑπὸ τῶν σοφῶν ὁ μὲν λόγος ὠμοιοῦτο τῷ ἀργύρῳ, ἢ δὲ σιγῇ τῷ χρυσῷ. β'· Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κεφαλὰς στεφανοῦμενοὶ εἰς μάχην προσήρχοντο. γ'· Οἱ δοῦλοι ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐμαστιγοῦντο. δ'· Κακὸν ἐστὶ τῶν ἀρίστων γνώμαις ἐνατιοῦσθαῖ. ε'· Οἱ τῶν Σπαρτιατῶν παῖδες νομίμως περὶ Ἀρτέμιδος βωμὸν μαστιγοῦνταῖ. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

i. *A sapientibus sermo cum argento confertur, silentium autem cum auro.* **ii.** *Lacedaemonii capitibus coronatis in proelium ibant.* **iii.** *Servi ab eris verberabantur.* **iv.** *Malum est optimorum consiliis resistere.* **v.** *Lacedaemoniorum liberi legitime Dianae circum aram verberantur.*

translatio

1. Mudri poređuju govor sa srebrom, a ćutanje sa zlatom. 2. Spartanci su išli u bitku krunisanih glava. 3. Gospodari su bičevali robove. 4. Loše je protiviti se mišljenjima najboljih. 5. Djeca Spartanaca (spartanka djeca) zakonito se su se bičevala oko žrtvenika Artemide (oko Artemidinog žrtvenika). ▣

XV

i. Miles Romānus in pugna gladio impētum faciēbat. **ii.** Nauta etiam in procellis navigat. **iii.** Insūlas Dalmatiae amāmus. **iv.** Hanc urbem pulcherrīma monumenta ornant. **v.** Canis timīdus vehementius latrat quam mordet. **vi.** Periclis temporibus Athenae pulcherrimis monumentis ornabantur. **vii.** Ipsi hostes proditōrem patriae contemnunt. **viii.** Concordia patriam firmat. **ix.** Labōres homīnes firmat. **x.** Victor inclīte, patriam libēras & servas.

α' Ὁ Ῥωμαϊκὸς στρατιώτης ἐν τῇ μάχῃ ἐφόρμα ἡ
μαχαίρα. β' Ὁ ναύτης καὶ ἐν ταῖς θυέλλαις πλεῖ. γ'
Τὰς τῆς Δαλματίας νήσους φιλοῦμεν. δ' Τήνδε τὴν
πόλιν τὰ κάλλιστὰ μνημεῖα κοσμεῖ. ε' Ὁ δειλὸς κύων
σφοδρότερον ὑλακτεῖ ἢ δάκνει. ζ' Ἐπὶ Περικλέους
(sc. χρόνῳ) αἱ Ἀθηναῖ τοῖς καλλίστοις μνημείοις
ἐκοσμοῦντο. ζ' Αὐτοὶ οἱ πολέμοι τοῦ τῆς πατρίδος
προδότου (или τὸν τῆς πατρίδος προδότην)
καταφρονοῦσιν. η' Ἡ ὁμόνοια τὴν πατρίδα βεβαιοῖ.
θ' Ὁ πόνοι τοὺς ἀνθρώπους βεβαιοῦσιν. ι' Ὡ κλυτὸν
νικητὰ, τὴν πατρίδα ἐλευθεροῖς καὶ φυλάττεις. ΠΠΠΠ

22

1. Sloga državu jača, a nesloga upropaštava. 2. Persijski kralj Kir mnoge je narode porobio. 3. Kod starih naroda robovi se vrlo okrutno kažnjavahu. 4. Rat pustoši polja, uništava gradove i umnožava patnje. 5. Dječake u Sparti bičevahu kod Artemidina žrvenika. 6. Hrabrost atinskih građana jačala je grad.

IMPERATIV

i

-ε-∅	-ε-ΤΟΥ	-ε-ΤΕ
-έ-τω	-έ-των	-ό-ντων

-ου	-ε-σθον	-ε-σθε
-έ-σθω	-έ-σθων	-έ-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva

οα'

α'· Πείθεσθε, ὦ παῖδες, τοῖς πατράσῃ καὶ ταῖς μητράσῃν. β'· Ὡ νεανίαῖ, μὴ δουλεύετε τῇ γαστρί. γ'· Ὡ θύγατερ, περίμενε τὴν τῆς μητρὸς ἐπιστολήν. δ'· Τοῖς μάντεσῃ μὴ πιστεύετε. ε'· Μὴ πιστεύετε, ὦ νεανίαι, τοῖς γλυκέσῃ λόγους. ς'· Ὡ δικασταί, μὴ πιστεύετε μάρτυσῃ ψευδέσῃν. η'· Μὴ πᾶσῃ πίστευε πάντα. θ'· Συμβούλεγε μὴ τὰ ἥδιστᾶ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾶ τοῖς πολίταις. πππππππππππππππππππππππππππππ

i. *Patribus & matribus, o libëri, parëte!* **ii.** *Ventri, o juvënes, nolëte servëre!* **iii.** *Tuae epistolam matris, o filia, expecta!* **iv.** *Hariölis nolëte credëre!* **v.** *Verbis suavibus, o juvënes, nolëte credëre!* **vi.** *O judices, testibus falsis nolëte credëre!* **vii.** *Ne omnibus omnia credas!* **viii.** *Civibus optima, non jucundissima, suade!* □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

i. *O puēri, grammaticam Graecam sedūlo discite!* **ii.** *Omni in re, amīce, memor sum tui & tu quoque semper memor esto mei!* **iii.** *Nolīte cedēre imprōbis voluptatibus; istae enim anīmam perdunt.* **iv.** *Parēte, o cives, patriae legibus; civitas enim sine illis non est.* **v.** *Miramīni Spartācum cujus fortitūdo maxīma erat.* **vi.** *O cives, digni este libertātis, quam habētis (quae vobis est).* **vii.** *Puēri semper vera dicunto.*

translatio

1. Djeco, marljivo učite grčku gramatiku! 2. Posvuda te se sjećam, prijatelju, i ti se mene uvijek sjećak! 3. Ne popuštajte sramotnim užicima; oni naime uništavaju dušu. 4. Građani, pokoravajte se zakonima vaše otadžbine; bez njih naime nema države. 5. Divite se Spartaku, koga je (čija je) hrabrost bila najveća. 6. Građani, budite dostojni slobode koju imate (uživajte)! 7. Neka djeca vazda kazuju istinu. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

ογ'

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ. Κλεόβουλος· Τὰ
δίκαια κρίνε. Κακολογίᾳς ἀπέχου. — Σόλων· Ἡδονὴν
φεύγε, ἥτις λύπην τίκτει. Μὴ ψεύδου, ἀλλ' ἀλήθευε.
Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστᾶ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾶ τοῖς
πολίταις. Ἀλήθειαν ἀνέχου. — Χίλων· Πρεσβύτερον
σέβου. Νόμοις πείθου. Αἰσχροὶ φεύγε. — Πιπτακός· Μὴ
μεθύσκου. — Θαλῆς· Δίδασκε καὶ μάνθανε τὸ ἄμεινον.
Μὴ πᾶσι πίστευε. — Βιᾶς· Ἄκουε πολλά. —
Περίανδρος· Πράττε δίκαια. Κακίᾳς ἀπέχου.
Ὀμόνοιαν δίωκε. Θνήσκει ὑπὲρ πατρίδος. ππππππππ

SEPTEM SAPIENTUM DICTA. *Cleobūlus: Justa cernīto!
Obtrectatiōnem fugīto! — Solo(n): Fugīto voluptātem quae
dolōrem parit. Nolīto mentīri, sed vera dicīto! Civībus
optīma, non jucundissīma, suadēto! Veritātem sustinēto! —
Chilo: seniōrem venerātor! Legībus parēto! Imprōba fugīto!
— Pittācus: Nolīto inebriāri (ebrius ne sis)! — Thales:
Docēto & discīto meliōra! Nolīto omnībus credēre! — Bias:
Multa audīto! — Periander: Justitiam facīto! Dedēcus
fugīto! Concordiae studēto! Pro patria morēre! □□□□□□□□□□*

i

-α-ε-∅	-ᾶ-ε-τον	-ᾶ-ε-τε
-α-έ-τω	-α-έ-των	-α-ό-ντων
-ᾶ-ου	-ᾶ-ε-σθον	-ᾶ-ε-σθε
-α-έ-σθω	-α-έ-σθων	-α-έ-σθων

-ε-ε-∅	-ε-ε-τον	-ε-ε-τε
-ε-ε-τω	-ε-έ-των	-ε-ό-ντων
-ε-ου	-ε-ε-σθον	-ε-ε-σθε
-ε-ε-σθω	-ε-έ-σθων	-ε-έ-σθων

-ο-ε-∅	-ο-ε-τον	-ο-ε-τε
-ο-ε-τω	-ο-έ-των	-ο-ό-ντων
-ο-ου	-ο-ε-σθον	-ο-ε-σθε
-ο-ε-σθω	-ο-έ-σθων	-ο-έ-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola (bez stezanja)

i

-ᾱ-∅	-ᾱ-τον	-ᾱ-τε
-ᾱ-τω	-ᾱ-των	-ᾱ-ντων
-ᾱ̄	-ᾱ-σθον	-ᾱ-σθε
-ᾱ-σθω	-ᾱ-σθων	-ᾱ-σθων

-ει-∅	-εῖ-τον	-εῖ-τε
-εῖ-τω	-εῖ-των	-οὐ-ντων
-οῦ̄	-εῖ-σθον	-εῖ-σθε
-εῖ-σθω	-εῖ-σθων	-εῖ-σθων

-ου-∅	-οῦ-τον	-οῦ-τε
-οὐ-τω	-οὐ-των	-οὐ-ντων
-οῦ̄	-οῦ-σθον	-οῦ-σθε
-οὐ-σθω	-οὐ-σθων	-οὐ-σθων

imperativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola (sa stezanjem)

οδ'

α'· Σιγώντων οἱ νεώτεροῖ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις.
β'· Μὴ σε νικάτω κέρδος. γ'· Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ. δ'·
Μὴ νικᾶσθε ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικᾶτε τῷ ἀγαθῷ
τὸ κακόν. ε'· Εὐλαβεῖσθε τοὺς πονηροὺς καὶ
μιμείσθε τοὺς ἀγαθοὺς. ς'· Ζημιούτε, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τοὺς προδοτάς. ζ'· Ζήλου, ὦ παῖ, τοὺς
ἐσθλοὺς καὶ σώφρονάς ἄνδράς. ππππππππππππππππ

i. *Juniōres prae senioribus tacento!* **ii.** *Nolīto lucri cupiditāte vinci!* **iii.** *Nolīto tibi amīcos cito acquirēre!* **iv.** *Nolīte mālo vinci, sed mālum bono vincīte!* **v.** *Mālos cavete, bonos imitamīni!* **vi.** *Proditōres, o judīces, punīte!* **vii.** *O puer, probos & prudentes viros aemulāre!* □□□□□□□□□□□□□□□□

XVI

i. *Festīna lente!* **ii.** *Discipŭli, linguam Graecam diligenter discite!* **iii.** *Memoriam exercēto!* **iv.** *Cives patriam servanto!* **v.** *Divide & impĕra!* □□□□□□□□□□□□□□□□

α' Σπεῦδε βραδέως. β' ὦ μαθηταί, τὴν Ἑλληνικὴν
γλῶτταν σπουδαίως μανθάνετε. γ' Τὴν μνήμην
ἀσκεῖτω. δ' Φυλαττόντων οἱ πολῖταῖ τὴν πατρίδα. ε'
Διαίρει καὶ βασιλεύει. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

μετάφρασις

23

1. Čovječe, nerad smatraj ocem mana! 2. Slušajte savjete razboritih prijatelja! 3. Najprije prosuđuj sebe, a zatim druge! 4. Ne vjerujte drugima više nego sami sebi! 5. Savjetuj prijatelju uvijek (ono) što (= koje) smatraš najboljim i najljepšim! 6. Djeca neka uvijek daju roditeljima dužne časti! 7. Mlađi neka se odgajaju iskustvom starijih! 8. Građani neka ljube domovinu!

α' Ὡς ἄνθρωπε, ἀργίαν ἁμαρτημάτων πατέρᾳ νόμιζε. β' Ἀκούετε τῶν βουλῶν τῶν σωφρόνων φίλων. γ' Πρῶτον μὲν κρίνε σεαυτόν, ἔπειτᾳ δὲ τοὺς ἄλλους. δ' Μὴ πιστεύετε ἄλλοις μάλλον ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. ε' Τῷ φίλῳ αἰεὶ συμβούλευε ὃ ἄριστον καὶ κάλλιστον νομίζεις. ς' Οἱ παῖδες αἰεὶ ἀπονεμόντων τοῖς γονεῦσι τὰς ἀξιάς τιμάς. ζ' Οἱ νεώτεροὶ παιδευέσθων τῇ τῶν πρεσβυτέρων ἐμπειρίᾳ. η' Οἱ πολῖται στεργόντων τὴν πατρίδα. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

24

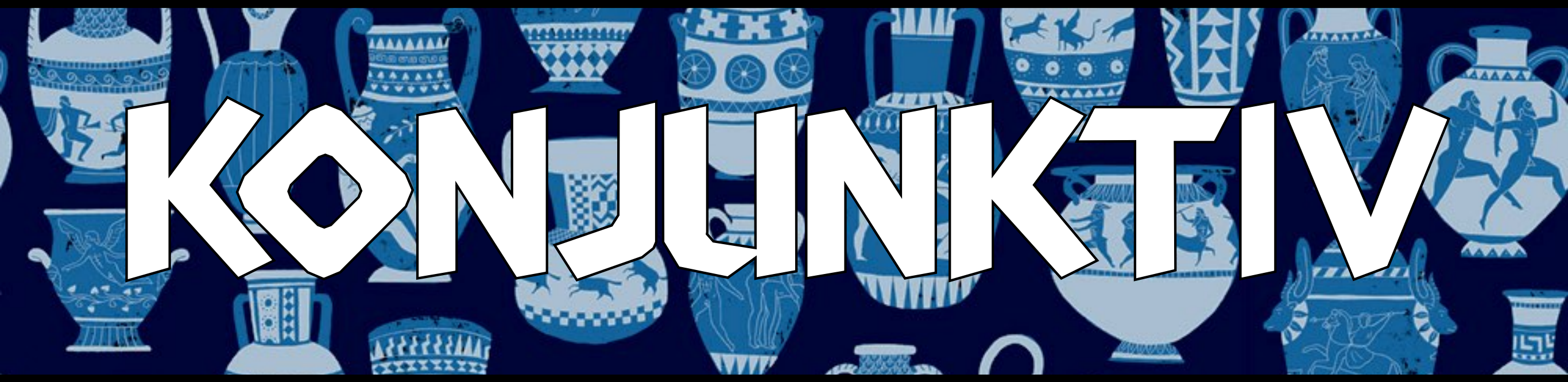
1. Nastojte živjeti prema prirodi! 2. Sudije, izdajica domovine neka se strogo kažnjava! 3. Učeniče odupiri se pogreškama! 4. Vođa reče vojnicima: Borite se hrabro i oslobađajte domovinu! □□□□□□□□

α' Πειράσθε ζῆν κατὰ τὴν φύσιν. β' Ὡ δικασταί, ὁ
τῆς πατρίδος προδότης ἰσχυρῶς ζημιούσθω. γ' Ὡ
μαθητά, τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐναντιοῦ. δ' Ὁ ἡγεμὼν
λέγει τοῖς στρατιώταις· Ἄνδρῆως μάχεσθε καὶ τὴν
πατρίδᾶ ἐλευθεροῦσθε. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

μετάφρασις

KONJUNKTIV

i

-ω	-ωμεν	-ωμεν
-ης	-ητον	-ητε
-η	-ητον	-ωσῖ(ν)

-ωμαῖ	-ωμεθα	-ωμεθα
-η	-ησθον	-ησθε
-ηται	-ησθον	-ωνται

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva tematskih glagola

i

ὦ	ὦμεν	ὦμεν
ἦς	ἦτον	ἦτε
ἦ	ἦτον	ὦσι(ν)

—	—	—
—	—	—
—	—	—

konjunktiv prezenta aktivnog atematskog gl. εἶμί

οε'

α' Περὶ παίδων θνήσκωμεν. β' Ἐὰν δίκαιᾶ λέγωμεν, πιστεύετε ἡμῖν. γ' Πράττωμεν, μὴ λέγωμεν. δ' Τοὺς νεανίᾳς οἱ παιδοτρίβαῖ γυμνάζουσιν, ἵνα ῥᾶον τοὺς πόνους φέρωσιν. ε' Οἱ ἄνθρωποι ὀφθαλμοὺς ἔχουσιν, ἵνα βλέπωσιν. ζ' Ὅταν ἀγορεύῃς, τὴν ἀλήθειᾶν ἀεὶ λέγε.

i. *Ob libēros moriāmur!* **ii.** *Si nos justa dicimus, vos nobis fiditis.* **iii.** *Faciāmus, ne loquāmur quidem.* **iv.** *Magistri juvēnes exercent ut facilius labōres ferant.* **v.** *Homīnes ocūlos habent ut spectent.* **vi.** *Cum loqueris, semper dic verum.*

translatio

1. Pokoravajmo se vladaru! 2. Kad god slušam učitelje, nikad se ne kajem. 3. Ostavljajmo se buke, da nas učitelj ne bi korio. 4. Ne srdi se, ako se nanada dobročinstva (za dobročinstvo) ne pokazuje odmah. □

i

-άω	-άωμεν	-άωμεν
-άης	-άητον	-άητε
-άη	-άητον	-άωσῖ(ν)

-άωμαι	-αώμεθα	-αώμεθα
-άη	-άησθον	-άησθε
-άηται	-άησθον	-άωνται

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (без стезања)

i

-ὦ	-ὦμεν	-ὦμεν
-ῶς	-ᾶτον	-ᾶτε
-ῶ	-ᾶτον	-ῶσιν(ν)

-ῶμαι	-ώμεθα	-ώμεθα
-ῶ	-ᾶσθον	-ᾶσθε
-ᾶται	-ᾶσθον	-ῶνται

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (ca стезањем)

i

-έω	-έωμεν	-έωμεν
-έης	-έητον	-έητε
-έη	-έητον	-έωσῖ(ν)

-έωμαι	-εώμεθα	-εώμεθα
-έη	-έησθον	-έησθε
-έηται	-έησθον	-έωνται

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (без стезања)

i

-ῶ	-ῶμεν	-ῶμεν
-ῆς	-ῆτον	-ῆτε
-ῆ	-ῆτον	-ῶσιν(ν)

-ῶμαι	-ῶμεθα	-ῶμεθα
-ῆ	-ῆσθον	-ῆσθε
-ῆται	-ῆσθον	-ῶνται

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (са стезањем)

i

-ὄω	-ὄωμεν	-ὄωμεν
-ὄης	-ὄητον	-ὄητε
-ὄη	-ὄητον	-ὄωσῖ(ν)

-ὄωμαῖ	-οώμεθα	-οώμεθα
-ὄη	-ὄησθον	-ὄησθε
-ὄηταιῖ	-ὄησθον	-ὄωνταιῖ

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -ὄω (без стезања)

i

-ὦ	-ὦμεν	-ὦμεν
-οῖς	-ὦτον	-ὦτε
-οῖ	-ὦτον	-ὦσῖ(ν)

-ὦμαῖ	-ὠμεθᾶ	-ὠμεθᾶ
-οῖ	-ὠσθον	-ὠσθε
-ὠταῖ	-ὠσθον	-ὠνταῖ

konjunktiv prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (ca στεзањем)

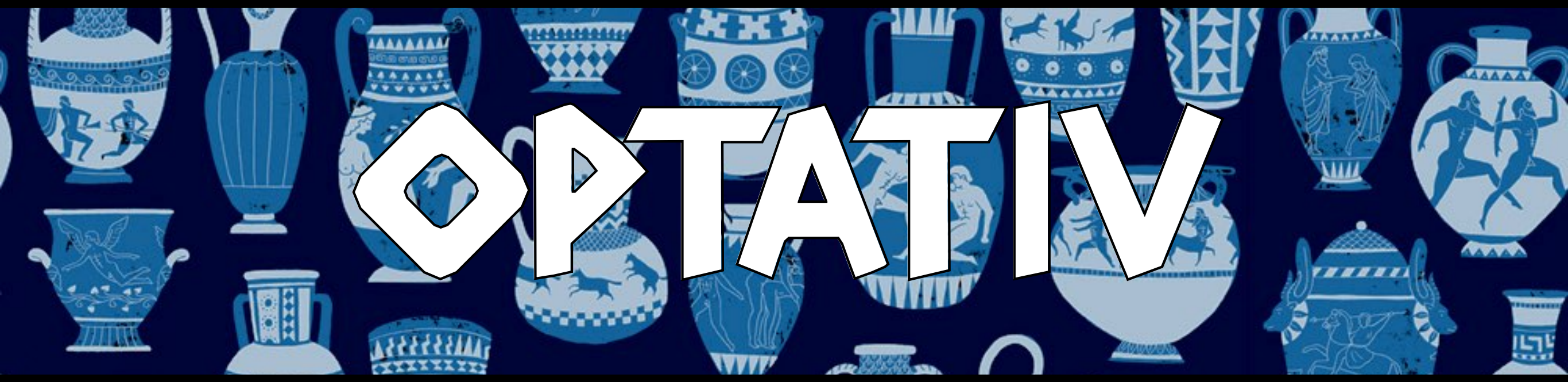

i. *Omnia facere oportet, ut vincentes servēmur (ut vincāmus servermurque).* **ii.** *Fortiter pugna, o miles, ut hostes vincas.* **iii.** *Non, ut edas, vivis; sed, ut vivas, edis.* **iv.** *Magistri, pueros, ut ab iis colamini, bene educāte.* **v.** *Etiam si secunda utimini fortuna, spiritus nolite gerere magnos.* **vi.** *Potius vituperationes quam pericūla caveāmus.* **vii.** *Aves, cum frigore rigent, non canunt.* □□□□□□□□□□□□□□□□

1. Treba raditi (preduzimati) sve da bismo pobijedili i spasili se. 2. Vojniče, hrabro se bori da bi pobijedio neprijatelje. 3. Ne živiš da bi jeo nego jedeš da bi živio. 4. Učitelji, dobro vaspitavajte djecu da bi vas ona poštovala. 5. Iako ste srećni, ne oholite se. 6. Радије се чувајмо прекора него погибли. 7. Ptice ne pjevaju kada god zebu (kada god im je zima). □□□□□□□□□□□□□□□□

OPTATIV

i

-οι-μῖ	-οι-μεν	-οι-μεν
-οι-ς	-οι-των	-οι-τε
-οι-∅	-οι-των	-οι-εν

-οι-μην	-οι-μεθα	-οι-μεθα
-οι-ο	-οι-σθον	-οι-σθε
-οι-το	-οι-σθον	-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva

i

εἶην	εἶημεν / εἶμεν	εἶημεν / εἶμεν
εἶης	εἶητον / εἶτον	εἶητε
εἶη	εἶήτην / εἶτην	εἶησᾶν / εἶεν

—	—	—
—	—	—
—	—	—

optativ prezenta aktivnog atematskog gl. εἶμί

ση'

α' Τίς οὐκ ἂν θαυμάζοι τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν;
β' Εἴθε αἰεὶ τὴν ἀλήθειαν λέγοις, ὦ παῖ. γ' Εἰ οἱ πολέμιοι
πλησιάζοιεν, πάντες ἂν τὰ ὄπλα λαμβάνοιμεν καὶ ἐπὶ
τοὺς ὄρους τρέχοιμεν. δ' Παύοιο, ὦ μαθητὰ, τῆς ἀργίας.

i. *Quis non mirētur Lacedaemoniōrum virtūtem?* **ii.** *O puer (mi fili), utīnam verum dicas!* **iii.** *Si hostes appropinquent, omnes arma capiāmus & ad limītes festinēmus.* **iv.** *Socordia desistas, o discipūle.*

translatio

1. Ko se ne bi divio hrabrosti Spartanaca (spartanskoj hrabrosti)? 2. Sinko, vazda govorio istinu! 3. Ako bi se neprijatelji približili, mi bismo zgrabili oružje i požurili na granice. 4. Učeniče, ostavio se lenjosti! □□□□□□□□□□

prevod

i

-ἀ-οι-μι	-ἀ-οι-μεν	-ἀ-οι-μεν
-ἀ-οι-ς	-ἀ-οι-τον	-ἀ-οι-τε
-ἀ-οι-ϑ	-α-οί-την	-ἀ-οι-εν

-α-οί-μην	-α-οί-μεθα	-α-οί-μεθα
-ἀ-οι-ο	-ἀ-οι-σθον	-ἀ-οι-σθε
-ἀ-οι-το	-α-οί-σθην	-ἀ-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (без стезања)

i

-ὠ̣-μι̃	-ὠ̣-μεν	-ὠ̣-μεν
-ὠ̣-ς	-ὠ̣-τον	-ὠ̣-τε
-ὠ̣-∅	-ὠ̣-την	-ὠ̣-εν

-ὠ̣-μην	-ὠ̣-μεθα̃	-ὠ̣-μεθα̃
-ὠ̣-ο	-ὠ̣-σθον	-ὠ̣-σθε
-ὠ̣-το	-ὠ̣-σθην	-ὠ̣-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -άω (ca στεζα̃νeм)

i

-έ-οι-μῖ	-έ-οι-μεν	-έ-οι-μεν
-έ-οι-ς	-έ-οι-τον	-έ-οι-τε
-έ-οι-∅	-ε-οί-την	-έ-οι-εν

-ε-οί-μην	-ε-οί-μεθᾶ	-ε-οί-μεθᾶ
-έ-οι-ο	-έ-οι-σθον	-έ-οι-σθε
-έ-οι-το	-ε-οί-σθην	-έ-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (без стезања)

i

-οἶ-μι	-οἶ-μεν	-οἶ-μεν
-οἶ-ς	-οἶ-τον	-οἶ-τε
-οἶ-ϑ	-οἶ-την	-οἶ-εν

-οἶ-μην	-οἶ-μεθα	-οἶ-μεθα
-οἶ-ο	-οἶ-σθον	-οἶ-σθε
-οἶ-το	-οἶ-σθην	-οἶ-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -έω (са стезањем)

i

-ὀ-οι-μι	-ὀ-οι-μεν	-ὀ-οι-μεν
-ὀ-οι-ς	-ὀ-οι-τον	-ὀ-οι-τε
-ὀ-οι-ϑ	-ο-οί-την	-ὀ-οι-εν

-ο-οί-μην	-ο-οί-μεθᾶ	-ο-οί-μεθᾶ
-ὀ-οι-ο	-ὀ-οι-σθον	-ὀ-οι-σθε
-ὀ-οι-το	-ο-οί-σθην	-ὀ-οι-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (без стезања)

i

-οἶ-μι	-ὀ-οι-μεν	-οἶ-μεν
-οἶ-ς	-οἶ-τον	-οἶ-τε
-οἶ-ϑ	-οἶ-την	-οἶ-εν

-οἶ-μην	-οἶ-μεθα	-οἶ-μεθα
-οἶ-ο	-οἶ-σθον	-οἶ-σθε
-οἶ-το	-οἶ-σθην	-οἶ-ντο

optativ prezenta aktiva i mediopasiva stegnutih glagola na -όω (ca стезањем)

οθ'

α' Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸν οὐκ ἐῷ (ἐώη) καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλιτιάδου τρόπαιον. β' Εἴθε πάντες οἱ διδάσκαλοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' ἀξιάν τιμῶντο. γ' Τίς οὐκ ἂν φιλοῖ (φιλοῖη) τοὺς ἑαυτοῦ γονέας; δ' Οἱ Σπαρτιάται φοβούμενοῖ, μὴ οἱ πολῖται ὑπὸ τῶν ξένων διαφθείροιντο, ξενηλασίᾳς ἐποιοῦντο. ε' Εἴθε πάντες τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν ζηλοῖεν. ς' Ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις μάλλον ἂν ἐκ τῶν ἔργων ἢ ἐκ τῶν λόγων δηλοῖτο. ζ' Ὁ Ξέρξης ἐξεστράτευεν, ἵνα τὴν Ἑλλάδα ὅλην δουλοῖτο. ΠΠΠΠ

i. Themistocles dixit Militiādis tropaeum se dormīre non sinēre. **ii.** (Utīnam) omnes magistri a discipūlis merito coluērint! **iii.** Quis suos parentes non amet? **iv.** Lacedaemonii hospites expellentes metuēbant, ne cives ab his necarentur. **v.** (Utīnam) omnes majōrum virtūtem aemulentur! **vi.** Homīnum natūra potius ex rebus quam ex verbis manifestētur. **vii.** Xerxes infesto agmīne exiit (exīvit) ut totam Graeciam in servitūtem redigēret. □□□□□□□□□□□□□□□□

translatio

1. Temistoklo je rekao da ga Militijadov spomenik ne pušta da spava. 2. Da su učenici sve učitelje poštovali po zaslugi! 3. Ko ne bi volio svoje roditelje? 4. Spartanci su progonili strance bojeći se da oni (stranci) ne ubiju građane. 5. Svi se povodoili za vrlinom predaka! 6. Narav ljudi (ljudska narav) više bi se očitovala iz djela nego iz riječi. 7. Kserkso je krenu na vojsku da bi porobio čitavu Grčku. ▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩▩

prevod

XVIII

i. Nihil faciāmus irāti! ii. Vivat frater meus! iii. Utīnam pōpŭlus Romānus unam cervicem habēret! iv. Demosthēnem perfectum oratōrem facile dixēris. v. Utīnam Vercingetōrix omnes Gallos contra Romānos ducēret. vi. Secernantur probi homīnes ab imprōbis! vii. Nimia misericordia commōtus ne sis! □□□□□□□□□□□□□□□□

α' Οὐδὲν ὀργίζομενοὶ πράττωμεν. β' Εἴθε ὁ ἀδελφός μου ζῶ (ζῶη). γ' Εἴθε ὁ Ῥωμαϊκὸς δῆμος (ὁ τῶν Ῥωμαίων δῆμος) ἓνα αὐχένα εἶχεν. (Εἴθε τῷ τῶν Ῥωμαίων δήμῳ εἰς αὐχὴν ἦν.) δ' Ῥαδίως ἂν τὸν Δημοσθένη(ν) τέλειον ῥήτορα λέγοις. ε' Εἴθε ὁ Οὐεργεντόριξ παντὰς τοὺς Γαλάτας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἤγεν. ς' Χωρίζοιεν οἱ ἀγαθοὶ ἀπὸ τῶν κακῶν. ζ' Μὴ κινοῖς (κινοίης) τῷ ὑπερβάλλοντι οἴκτῳ.

Π'

ΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΟΙ. Ὁ Κρόνος υἱεῖς εἶχε τὸν Δία καὶ τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Πλούτωνα. Ζεὺς μὲν ἐπ' οὐρανῷ ναίων παντὸς τοῦ κόσμου ἐβασίλευεν. Ποσειδῶν δὲ τῆς θαλάττης ἦρχε καὶ Πλούτων τοῦ Ἅιδου. Ἀπόλλων δέ, ὁ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ποιήσεως εἶχεν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν τῶν Μουσῶν χορὸν ἤγεν. Ἑρμῆς δὲ τῶν θεῶν ἄγγελος ἦν καὶ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς γυμναστὰς ἐθεράπευεν. Ἄρης δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν μαχῶν ἐπιμέλειαν εἶχεν. Ἥφαιστος δέ, θεὸς τοῦ πυρός, χωλὸς τοὺς πόδας, τοῦ Διὸς κεραυνὸν ἐν Λήμνῳ τῇ νήσῳ κατασκεύαζε μετὰ τῶν Κυκλώπων. Διόνυσον δέ, τὸν τῆς ἀμπέλου πατέρα καὶ τοῦ οἴνου εὐρετήν, οἱ Ἀθηναῖοι ἰδίως ἐσέβοντο. ΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠΠ

GRAECORUM DEI. Saturno filii erant Iuppiter, Neptunus & Pluto. Iuppiter in caelo habitabat & omnem mundum regebat. Neptunus mare, Pluto inferos dominabatur. Apollo, Jovis & Latonae ille (sc. filius), artes et poesim (poesin) curabat et Musārum chorum agebat (ducebat). Mercurius deorum nuntius erat; mercatores, oratores et lanistas curabat. Mars bellum et pugnas curabat. Vulcanus, ignis ille deus, pedibus claudus, Jovis fulmen in insula Lemni (una) cum cyclopibus fabricabat. Bacchum, illum vitis patrem & vini inventorem, Athenienses maxime colebant. □□

πα'

ΠΕΡΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ. Οἱ Σπαρτιᾶταῖ τὴν μὲν ἀνδρείαν
πρώτην πασῶν ἀρετῶν ἐνόμιζον, οἱ δὲ νόμοι μᾶλλον
ἴσχυον παρ' αὐτοῖς ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος
καὶ σφόδρα ἐπεΐθοντο αὐτοῖς. Τοὺς γέροντας οὐχ ἦπτον
ἐθεράπευον ἢ αὐτοὺς τοὺς γονεᾶς. Τοὺς μὲν ἀγροὺς
εἰργάζοντο αὐτοῖς οἱ Εἰλωτες, δούλοι ὄντες τοῦ κοινοῦ, τὰς
δὲ τέχνας ἐπετήδευον οἱ ὑπήκοοι, περίουκοι ὀνομαζόμενοι.
Αἰσχρὸν γὰρ ἐνόμιζον Σπαρτιᾶταῖ ἄλλᾳς μαθάνειν
τέχνας ἢ τὰς πρὸς πόλεμον. Σπάρτη οὐκ εἶχεν οὔτε τείχη
οὔτε τάφρους· ἔλεγον γάρ, ὅτι Σπάρτη τῇ πόλει ἀσφάλειαν
παρέχοι οὐ τείχη, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα.
Ἐμακαρίζετο παρὰ Σπαρτιᾶταις μᾶλλον εὐκλεῆς θάνατος
ἢ βίος εὐτυχῆς. Οἱ Σπαρτιᾶταῖ τοὺς παῖδας ἐγύμναζον,
ὅπως ὕστερον ῥᾶον φέροιεν τοὺς ἐν πολέμῳ πόνους. ΠΠΠΠ

DE LACEDAEMONIIS. Lacedaemonii fortitudinem primam inter virtutes ducēbant; leges apud eos robustiōres erant quam in aliis Graeciae civitatibus & (sc. Lacedaemonii) eis valde parēbant. Senes curābant non minus quam ipsos parentes. Helōtae, qui rei publicae servi erant, agros eis colebant et morigēri, quibus perioeci (perioecōrum) nomen erat, artes (eis) curābant. Lacedaemonii enim putabant turpe esse alias discere artes quam illas quae ad bellum pertinent (= parafraza). Spartae nec muri neque aggēres erant, sed (tantum) virōrum corpōra. Beatior apud Lacedaemonis ducebātur mors gloriōsa quam vita beāta. Lacedemonii libēros exercēbant ut labōres postea facilius ferant.

translatio

O SPARTANCIMA. Spartanci su hrabrost smatrali prvom od svih vrlina, a zakoni su kod njih bili suroviji nego u drugim gradovima Grčke i (Spartanci) su im se veoma pokoravali. Za starce se nisu ništa manje brinuli nego za same roditelje. Polja su im obrađivali Heloti koji su bili robovi države (državni robovi), a umijećima su se bavili podanici zvani perijeci. Naime, Spartanci su smatrali da je sramotno izučavati vještine koje nisu korisne (= parafraza) za rat(ovanje). Sparta nije imala niti bedeme niti jarke; naime, kazivali su da gradu Sparti sigurnost ne pružaju bedemi nego tijela (sc. spartanskih) muževa. Kod Spartanaca se slavna smrt smatrala srećnijom od srećnog života. Spartanci su vježbali svoju djecu da bi kasnije lakše podnosili nevolje u ratu. ▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭▭

prevod

KRAJ!

